

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

5

САКАВІКА 2015 г.

ЧАЦВЕР

№ 42 (27900)

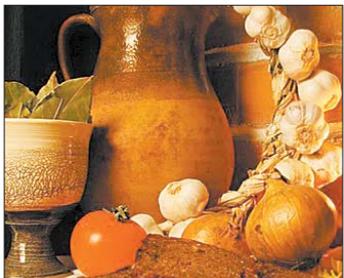
Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

**Тарыфы ЖКГ
пакуль
не павялічаць**

СТАР. 4

**Сямейная
газета**

**6 тыдняў
для
пазнання сябе**

ЦЫТАТА ДНЯ

**Марыяна ШЧОТКІНА,
міністр працы і сацыяль-
най абароны:**

«Сёння ідзе апрацацыя абсалютна ўсіх формаў сацыяльнай работы. Напрыклад, у дачыненні да пажылых грамадзян — гэта дамы зімоўкі, дамы самастойнага і сезоннага пражывання, прыёмныя і гасцявыя сем'і. У пытаннях сацыяльнай абароны насельніцтва вітаецца поўная свабода і творчасць — усё, што можа быць запатрабавана людзьмі. Калі якія-небудзь з прапанаваных новаўвядзенняў будуць неабходныя і апраўданыя ў маштабах усёй краіны, яны атрымаюць замацаванне ў беларускім заканадаўстве. Любая дзяржава ставіць за сваю мэту рост дабрабыту народа. У асноўным людзі ацэньваюць гэта менавіта праз сацыяльную сферу».

Курсы замежных валют,
устаноўленыя НБ РБ з 5.03.2015 г.

Долар ЗША		15080,00
Еўра		16840,00
Рас. руб.		243,50
Укр. грыўня		631,76

ISSN 1990 - 763X

15042

9 771990 763008

**Выстава
«Вынаходкі да Вінчы»,
якая адкрылася
ў Нацыянальным
мастацкім музеі,
карыстаецца вялікай
папулярнасцю сярод
мінчан і гасцей сталіцы.
Ужо ў першы дзень
работы яе наведалі каля
дзвюх тысяч чалавек,
а ўчора на выставе быў
заўважаны і сусветна
вядомы оперны спявак
Дзмітрый Хварастоўскі,
які прыехаў
у нашу сталіцу
на свой фестываль.**

Вынаходкі вялікага італьянца ў яго час існавалі толькі на паперы — ён пакінуў пасля сябе нямала чарцяжоў і запісаў, прычым з пэўнымі кодамі і памылкамі, якія павінны былі захаваць сакрэты вынаходак. Спецыялістам італьянскага музея Леанарда да Вінчы давялося шмат папрацаваць, каб расшыфраваць гэтыя коды і ўвасобіць намалёванае ў рэальныя рэчы.

Затое цяпер можна ўбачыць, што геніяльны італьянец у сваім XV стагоддзі вынайшаў правобразы танка, акваланга, веласіпеда, парашута, верталёта, аўтамабіля, падводнай лодкі... Гэта сапраўды варта бачыць, каб зноў і зноў разгадаць галоўную загадку Леанарда — дзе мяжа магчымасцяў чалавека і яго таленту?

Разгадка ЛЕОНАРДА

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

■ Супраць наркатыкаў

ПАКАЗАЛЬНЫ АРЫШТ... У КАЛЕДЖЫ

Наркадылераў узялі пад варту на вачах усіх навучэнцаў і настаўнікаў

Пракурор Гродна Уладзімір КЛІШЫН і яго намеснік асабіста выязджалі ў каледж і ліцэй абласнога цэнтра, дзе аб'яўлялі меру стрымання юнакам за дзеянні, звязаныя з незаконным абарачэннем наркатыкаў.

— Калі метады пераканання не дапамагаюць, нельга абысціся без самых радыкальных мер?

— А як інакш? Летась нашы работнікі пабывалі на сходах практычна ва ўсіх навучальных установах горада, тлумачылі моладзі, чым пагражае наркатычная зараза. Калі ж пачуцця страху няма, тады адбываюцца, так бы мовіць, паказальныя арышты. Пад канвоем у актавую залу прыводзім аднаго з навучэнцаў, паведамляем, што ён учыніў, і аб'яўляем меру стрымання.

— Якая рэакцыя была ў прысутных у зале?

— Мяркую, што для многіх гэта быў сапраўдны шок. Такая, напрыклад, сітуацыя. Сямнаццаціга-

довы юнак стаў, па сутнасці, членам дылерскай сеткі па збыце псіхатропных рэчываў — перавозіў рэагенты з Мінска ў Гродна, атрымліваючы даволі буйную суму за кожную дастаўку. Пэўна, гэтыя грошы дазвалялі яму даволі аўтарытэтна глядзець у вачах некаторых равеснікаў. Але вось

ён у наручніках, і гэта ўжо не самаўпэўнены, не дзёрзкі, а маральна прыніжаны малады чалавек, у якога наперадзе прысуд і непазбежнасць суровага пакарання. Урок для іншых, бо колькі б воўк ні валок, павалакуць і воўка: усё роўна сядзеш на лаву падсудных.

— Той юнак можа разлічваць на адтэрміноўку пакарання ў сувязі з узростам?

— Судовая практыка цяпер іншая. Калі раней непаўналетнім, як правіла, за набыццё і захоўванне наркатыкаў давалі адтэрміноўку, то цяпер — толькі рэальнае пакаранне: пазбаўленне альбо абмежаванне волі. Асабліва сурова караецца збыт наркатыкаў. У гэтым выпадку хлопцу пагражае ад 5 да 12 гадоў зняволення. Прычым, калі ён здзейсніў гэтае злачынства пасля ўступлення ў сілу Дэкрэта №6 «Аб неадкладных мерах па супрацьдзеянні незаконным абарачэнні наркатыкаў», атрымаў бы яшчэ больш жорсткае пакаранне.

СТАР. 4

■ Парламенцкі дзённік

АГУЛЬНЫ ПАД'ЁМ

Назіраецца ў беларуска-кітайскіх стасунках

«Хачу падкрэсліць пераемнасць беларуска-кітайскіх адносін як па лініі парламента, так і па лініі ўрада», — адзначыў старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Міхаіл Мясніковіч, вітаючы Надзвычайнага і Паўнамоцнага Пасла Кітайскай Народнай Рэспублікі Цуй Цыміна ў верхняй палаче парламента.

Фота БЕЛТА

Сенатар паведаміў, што ў апошнія гады назіраецца агульны пад'ём у супрацоўніцтве дзвюх краін: «Мы адзначаем пазітыўнае развіццё нашых двухбаковых адносін і задаволены ўзаемнай падтрымкай на міжнародным узроўні». А нашы народы, лічыць парламентарый, сталі «больш даведвацца адзін пра аднаго». І гэта да-

тычыцца не толькі палітычнага кола і сферы бізнесу, але і насельніцтва ў цэлым.

«Мы зацікаўлены ў актывізацыі парламенцкага супрацоўніцтва», — заўважыў спікер верхняй палаты Нацыянальнага сходу. Ён дадаў, што беларускі бок накіраваў старшыню Пастаяннага камітэта Усекітайскага сходу народных прадстаўнікоў адпаведнае запрашэнне наведць з візітам Беларусь. «Мы разлічваем на ваша спрыянне ў гэтым пытанні, каб візіт адбыўся ва ўзгодненыя тэрміны», — падкрэсліў Міхаіл Мясніковіч.

Цуй Цымін звярнуў увагу на плённае ўзаемадзеянне краін у гуманітарнай сферы, а таксама ў развіцці Кітайска-беларускага індустрыяльнага парка. Пасол падтрымаў імкненне беларускага боку да парламенцкага супрацоўніцтва.

Вераніка ПУСТАВІТ

СУГУЧНА ЧАСУ

Горад Шчучын, радзіма нашай вядомай паэткі Цёткі, сёлета ўпершыню стане літаратурнай сталіцай краіны

5-6 верасня тут пройдзе мерапрыемства XXII Дня беларускага пісьменства. Яго галоўнымі тэмамі стануць Год моладзі і 70-годдзе Перамогі.

«Дзень пісьменства, — адзначыла на пасяджэнні Нацыянальнага аргкамітэта па правядзенні XXII Дня беларускага пісьменства **міністр інфармацыі Лілія АНАНІЧ**, — гэта вялікае дзяржаўнае свята, якое мае значэнне ў ідэалагічнай культуры краіны».

Паводле слоў міністра, традыцыйна ў ім бяруць удзел высокія госці, прыязджае шмат людзей, якія шануюць сваю культуру. Сёлета праграма свята павінна быць насычана не толькі літаратурным складнікам, але і ўключыць у сябе паказ самых розных старонак жыцця Гродзенскай вобласці. «Гэта важна ў кантэксце Года моладзі і 70-годдзя Перамогі», — падкрэсліла Лілія Ананіч.

Мерапрыемствы да Дня пісьменства ў Гродзенскай вобласці і краіне будуць праходзіць на працягу ўсяго года. Гэта ўрокі на тэму кнігадрукавання, выставы, сустрэчы з беларускімі пісьменнікамі, прэзентацыі, курсы, акцыя «Чытаем беларускую кнігу разам з дзецьмі» (кнігі дзецям чытаюць вядомыя людзі), літаратурна-музычныя гасцёўні. У сакавіку ў Шчучыне падвядуць вынікі абласнога конкурсу рукапісаў імя Цёткі. У чэрвені пройдзе пленэр скульптураў на літаратурную тэматыку.

Плануецца, што напярэдадні свята ў Шчучыне завершыцца рэспубліканская экспедыцыя «Шлях да святых няў», яе маршрут распрацоўваецца. Пройдзе навуковая канферэнцыя «Шчучынскія чытанні». 5 верасня плануецца правесці конкурс чыгальнікаў з удзелам беларускіх і замежных пісьменнікаў. У гэты ж дзень у раённым цэнтры адбудзецца міжнародны «круглы стол» «Сугучча», у якім прымуць удзел аўтары з Расіі, Украіны, Літвы, Польшчы, Чэхіі, Славакіі, Балгарыі і іншых краін.

Што да самога свята 6 верасня, то яго галоўнымі складнікамі стануць цырымонія адкрыцця і закрыцця, а таксама фестываль кнігі і прэсы — адна з галоўных дамінант. Мяркуюцца насычаныя праграма з аўтограф-сесіямі пісьменнікаў, выставамі кніг. Плануецца паказаць

гасцям свята ўнікальную выставу перыёдыкі часоў Вялікай Айчыннай вайны, бо слова ўнесла важкі ўклад у барацьбу з фашызмам. У Шчучын прывядуць і выставу патрыятычнага плаката, якая складзена па выніках конкурсу сярод моладзі СНД. Гэта прадэманструе, што моладзь шануе духоўныя традыцыі.

«Згодна з канцэпцыяй і ідэяй свята слова «пісьменнік» павінна гучаць з усіх пляцовак, што стане выхаваўчым момантам для моладзі», — лічыць Лілія Ананіч.

У Дзень беларускага пісьменства плануецца ўручэнне Першай Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Рашэнне аб яе заснаванні прынята таксама на пасяджэнні нацыянальнага аргкамітэта па правядзенні свята. Уручэнне Нацыянальнай прэміі ў галіне літаратуры стане першым такім мерапрыемствам у краіне, раней літаратура ўшаноўвалі ў абласцях альбо ў рамках іншых конкурсаў. Цырымонія і самой прэміі плануецца надаць асаблівую важкасць і аўтарытэт, магчыма, з гэтай мэтай колькасць намінацый у параўнанні з абласнымі конкурсамі паменшыцца, а імёны ўладальнікаў прэміі прагучаць сапраўды моцна. «Нацыянальная прэмія павінна выступіць фактарам кансалідацыі літаратурнай супольнасці, неабходна паказаць значнасць і аўтарытэт пісьменнікаў у нашай краіне», — падкрэсліла Лілія Ананіч.

Па словах **намесніка прэм'ер-міністра Наталлі КАЧАНАВАЙ**, пісьменнікі — галоўныя дзейныя асобы Дня беларускага пісьменства, а літаратура — аснова ўсіх мастацтваў, менавіта гэта неабходна падкрэсліць падчас нацыянальнага свята. Таму Дню беларускага пісьменства надаецца такая ўвага на дзяржаўным узроўні, яго наведваюць высокапастаўленыя госці, адзначыла яна.

Падарункам Шчучыну стане адкрыццё «Белсаюздрукам» новай кнігарні. Спецыяльна да свята будзе выпушчаны фотаальбом пра Шчучын і зборнік «Беларусь літаратурная». Міністэрства інфармацыі паднясе ў падарунак гораду каля 3 тысяч кніг, кніжныя падарункі бібліятэкам зробіць і Саюз пісьменнікаў Беларусі.

Анатоль СЛАНЕЎСКІ.

■ Да ведама

Улады адказваюць на пытанні жыхароў краіны

ПРАМЫЯ ТЭЛЕФОННЫЯ ЛІНІІ ПРАЦЯГВАЮЦА

У Беларусі сёлета арганізавана штотыднёвае правядзенне аблвыканкамамі і Мінскім гарвыканкамам прамых тэлефонных ліній у мэтах павышэння эфектыўнасці працы са зваротамі грамадзян і юрыдычных асоб, выкаранення фактаў бюракратызму і цяганіны, паператворчасці, а таксама для неадкладнага вырашэння праблемных пытанняў, якія ўзнікаюць у людзей. Такія «прамыя лініі» стартвалі 17 студзеня і праводзяцца кожную суботу.

На сувязь з жыхарамі рэгіёнаў 7 сакавіка з 9.00 да 12.00 выйдуча:

Брэсцкі аблвыканкам

Юхімук Міхаіл Іванавіч — першы намеснік старшыні: 80162213121

Віцебскі аблвыканкам

Цярэнцьеў Уладзімір Уладзіміравіч — намеснік старшыні: 80212204260

Гомельскі аблвыканкам

Максіменка Аляксандр Уладзіміравіч — першы намеснік старшыні: 80232751237

Гродзенскі аблвыканкам

Жук Іван Алейзавіч — першы намеснік старшыні: 80152735644

Мінскі аблвыканкам

Маркевіч Іван Станіслававіч — кіраўнік справамі: 80175004160

Магілёўскі аблвыканкам

Чыкіда Алег Іванавіч — першы намеснік старшыні: 80222501869

Мінскі гарвыканкам

Котаў Мікалай Аляксандравіч — кіраўнік спраў: 8017222 44 44.

■ Акно ў Еўропу

Насустрэч Балонскаму працэсу

Далучыцца Беларусь да Балонскага працэсу або застанеца на карце Еўропы «белай плямай»? Адказ на гэтае пытанне мы ўсе атрымаем ужо ў маі, на канферэнцыі міністраў адукацыі еўрапейскіх краін у Эрване, дзе будзе разглядацца беларуская заяўка. Як неаднаразова дэкларавалася, Балонскі працэс адкрыты для ўсіх краін, якія жадаюць у ім удзельнічаць. Таму імкненне Беларусі, якая знаходзіцца ў цэнтры Еўропы, стаць часткай Балонскага працэсу цалкам лагічнае і натуральнае. Але ў 2012 годзе наша заяўка была адхілена...

Гэтымі днямі ў Беларусі знаходзіцца дэлегацыя экспертаў Савета Еўропы па адукацыі, мэта якіх — ацаніць гатоўнасць вышэйшай школы Беларусі прытрымлівацца агульнаеўрапейскіх адукацыйных каштоўнасцяў і прыняццяў Балонскай сістэмы. Учора адбылася сустрэча еўрапейскіх экспертаў з кіраўніцтвам Міністэрства адукацыі нашай краіны.

— Наш візіт у Мінск — лепшае сведчанне таго, наколькі сур'ёзна мы разглядаем заяўку Беларусі, інакш бы нас тут не было, — запэўніў журналістаў кіраўнік дэпартаменту адукацыі Савета Еўропы Шур БЕРГАН. — Мы бачым, што Беларусь вельмі хоча далучыцца да Балонскай сістэмы, прычым бачым гэтак жадаючы на міністэрскім узроўні, так і на ўзроўні акадэмічнай супольнасці. Але ў нас яшчэ засталіся пытанні, адказы на якія мы хачелі б атрымаць.

Пра сур'ёзнасць намеру Беларусі далучыцца да агульнаеўрапейскай адукацыйнай прасторы

казаў і міністр адукацыі Міхаіл ЖУРАЎКОЎ.

— Мы можам сёння з упэўненасцю сцвярджаць, што ў краіне цалкам рэалізавана двухступенчатая сістэма адукацыі: ёсць бакалаўрыят з тэрмінам навучання ад трох да пяці гадоў (у залежнасці ад складанасці спецыяльнасці) і магістратура, — распавёў Міхаіл Жураўкоў. — Мы пачалі рэалізоўваць сістэму бесперапыннай адукацыі з улікам двухступенчатой вышэйшай адукацыі. На ўзроўні абароны дысертацый уведзена магчымасць атрымання вучонай ступені доктара філасофіі PhD. Акрамя таго, абарона кандыдацкай дысертацыі па запыце прэтэндэнта можа праводзіцца і на англійскай мове. У нас дзейнічае сістэма грантаў для міжнародных стажыровак, мы развіваем удзел студэнтаў у кіраванні ўніверсітэтамі. У нас створаны Рэспубліканскі грамадскі студэнцкі савет, работа якога відаць у сацыяльных сетках... Сур'ёзна маніторым сітуацыю з удзелам студэнтаў у саветах універсітэтаў, каб іх прадстаўніцтва адпавядала патрабаванням Балонскай сістэмы. Адным словам, паслядоўна выконваем тую праграму дзеянняў, якую намяцілі і якую нам рэкамендавалі нашы еўрапейскія калегі.

Безумоўна, у нас, як і ў іншых краін, ёсць свае нацыянальныя асаблівасці, якія трэба ўлічваць, але ў цэлым рэкамендацыі Балонскай канвенцыі выконваюцца.

У еўрапейскіх экспертаў было шмат пытанняў да міністра адукацыі. Іх цікавілі, напрыклад, перспектывы ўкаранення крэдытна-сістэмы (ECTS) у беларускіх ВНУ, якая з'яўляецца галоўным інструментам акадэмічнай

мабільнасці. Чаму ў Беларусі якасць адукацыі кантралюе дэпартамент, які падпарадкоўваецца Міністэрству адукацыі, у той час як у Еўропе для гэтых мэт створана ўжо 30 незалежных агенцтваў? Ці ёсць у планах міністэрства намер даць універсітэтам большыя паўнамоцтвы ў вызначэнні сваёй адукацыйнай палітыкі? Ці могуць студэнты аб'ядноўвацца ў асацыяцыі, каб уплываць на працэсы, што адбываюцца ва ўніверсітэтах, у тым ліку і на якасць адукацыі?

Рэктар Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы Віктар ГАЙСЭНАК паведаміў, што ў нашых вучэбных планах 30% вучэбнага часу адводзіцца на так званы «вузаўскі» кампанент. Гэта робіцца для таго, каб даць магчымасць універсітэтам гнутка рэагаваць і на патрэбы студэнтаў, і на патрэбы рынку працы. На старшых курсах у студэнтаў ёсць магчымасць за кошт выбару спецыяльнасці самастойна вызначаць сваю адукацыйную траекторыю. Больш за тое, зараз распрацоўваюцца новыя адукацыйныя стандарты, якія прадугледжваюць, што курсы па выбары будуць займаць на першай ступені ўжо 50% часу, а на другой ступені навучання — 70%.

Віктар Гайсэнак канстатаваў, што нашай краіне вельмі патрабуецца дапамога ў распрацоўцы нацыянальнай рамкі кваліфікацый, а таксама ў падрыхтоўцы выкладчыкаў.

— Якія б рашэнні ні прымаліся на ўзроўні міністэрства, яны ўсё роўна пераламлююцца праз свядомасць і дзейнасць выкладчыкаў, таму перападрыхтоўка выкладчыкаў з пункту

погляду каштоўнасцяў еўрапейскай вышэйшай школы для нас вельмі важная, — падкрэсліў Віктар Гайсэнак.

А начальнік упраўлення вышэйшай школы Міністэрства адукацыі Сяргей РАМАНЮК дадаў, што крэдытна-модульная сістэма дзейнічае ў беларускіх ВНУ ўжо два гады і яе канцэптуальныя падыходы збіраюцца занатаваць і на заканадаўчым узроўні — у новай рэдакцыі Кодэкса «Аб адукацыі».

— Мяркую, што Беларусь сёння значна прасцей, у адрозненне ад тых краін, якія ўступілі ў Балонскі працэс, калі ён яшчэ толькі развіваўся, — падзяліўся сваім бачаннем кіраўнік дэпартаменту адукацыі Савета Еўропы Шур Берган. — Так што не думаю, што дарожная карта для Беларусі будзе больш складанай, чым для іншых краін. Шур Берган выказаў думку, што дарожная карта — добрая ідэя, якая будзе абмяркоўвацца як з кіраўніцтвам Міністэрства адукацыі, так і з выкладчыцкай супольнасцю. «Гэта не новаўвядзенне для адной краіны, а звычайны працоўны працэс далучэння», — падкрэсліў ён.

Кіраўнік дэпартаменту адукацыі Савета Еўропы дадаў, што 24-25 сакавіка ў Рызе адбудзецца пасяджэнне назіральнай групы па Балонскім працэсе, якая дасць свае рэкамендацыі канферэнцыі міністраў адукацыі еўрапейскіх краін накіраваныя на Беларусь. Але канчатковае слова (аб далучэнні ці недалучэнні Беларусі да агульнаеўрапейскай адукацыйнай прасторы) усё роўна будзе за міністрамі...

Надзея НІКАЛАЕВА

■ Да ведама

Набываць лекі ў інтэрнэце небяспечна

У краіне пачалася работа па ўвядзенні на інтэрнэт-рэсурсах тэхнічных абмежаванняў для размяшчэння рэкламных аб'яў фізічных асоб, якія прапануюць набыць у іх лекавыя сродкі. Міністэрства гандлю звяртае ўвагу на магчымую небяспеку для здароўя падобных пакупаў.

Паводле даных ведамства, Міністэрства аховы здароўя выявіла шматлікія выпадкі прапаноў лекавых прэпаратаў, незарэгістраваных і забароненых да рэалізацыі ў Беларусі, набытых за мяжой, з парушанай упакоўкай. Як высветлілася, грамадзянам у сусветным павуціні прапануюцца ін'екцыйныя сродкі, антыбіётыкі, супрацьпуплінныя і імунамадулюючыя сродкі, антыдэпрэсанты — тое, што можа прызначацца ўрачом толькі пасля абследавання і пастаноўкі дыягназу! Мінгандлю папярэджвае фізічных асоб, якія размяшчаюць інтэрнэт-рэкламу аб продажы лекаў, аб недапушчальнасці ажыццяўлення і рэкламавання незаконнай дзейнасці, а таксама аб адміністрацыйнай адказнасці (у выглядзе штрафу ад 900 тыс. да 5,4 млн рублёў).

Згодна з Законам «Аб лекавых сродках» ад 2006 года, рознічная рэалізацыя лекавых сродкаў насельніцтву, арганізацыям аховы здароўя і іншым арганізацыям для медыцынскага прымянення ажыццяўляецца ў аптэках. Забаронена рэалізацыя лекаў, наркатыхных сродкаў і псіхатропных рэчываў праз інтэрнэт, па аб'явах у СМІ або прыватных аб'явах, метадам самаабслугоўвання, праз развазную і разносную рэалізацыю, у тым ліку з латкоў.

Алена БЕРАСЦЯНКА

■ «Прамая лінія»

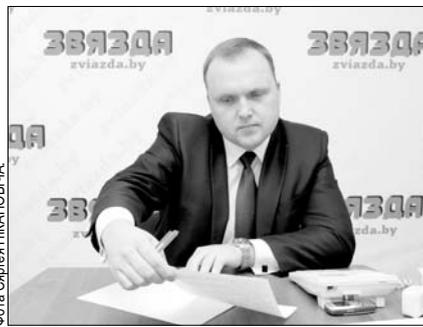
ТАРЫФЫ ЖКГ ПАКУЛЬ НЕ ПАВЯЛІЧАЦЬ

А памер пені за пратэрміноўку павінен стымуляваць своечасовую аплату

У бліжэйшы час Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі не плануе павялічваць тарыфы на паслугі. Індэксацыя кошту камунальні адбудзецца толькі ў тым выпадку, калі вырасце сярэдня зарплата па краіне. Пра гэта паведаміў міністр жыллёва-камунальнай гаспадаркі **Аляксандр ЦЕРАХАЎ** падчас «прамой лініі», якая адбылася ў нашай рэдакцыі.

1 сакавіка ўрад ужо праіндэксаваў тарыфы на газ, ацяпленне і электрычнасць (гл. нумар за 3 сакавіка 2015 года). «У бліжэйшы час ніякіх рэзкіх павышэнняў тарыфаў на паслугі ЖКГ не прадугледжваецца. У нас дакладна вызначаны ўмовы росту тарыфаў на камунальныя паслугі. Як правіла, гэта адбываецца адзін раз на год з 1 студзеня і не болей, чым на 5 долараў. Але калі заробная плата па краіне рэзка ўзрасце, што пакажуць статыстычныя звесткі, мы маем права праіндэксаваць тарыфы на жыллёва-камунальныя паслугі прапарцыянальна тэмпу росту намінальнай заробной платы. З'явіцца справаздачнасць Белстата, стане яснай сітуацыя з узроўнем заробкаў, тады і будзем рэагаваць», — патлумачыў Аляксандр Церахаў.

Не плануецца таксама пакуль і павелічэння пені за пратэрміноўку па камуналь-

Фота Сяргея Нікановіча

ных плацяжах. Але міністр ЖКГ лічыць, што штрафы павінны быць «больш-менш істотнымі, каб стымуляваць насельніцтва своечасова ўносіць аплату». Сёння памер пені складае 0,3% за кожны дзень пратэрміноўкі. «Пеня павінна несці не выхаваўчую, а эканамічную функцыю, — сказаў Аляксандр Церахаў. — Калі прадпрыемства не атрымала своечасова аплату, то з'яўляецца выпадваючы прыбытак. Кіраўніцтва ў гэтай сітуацыі павінна пайсці ў банк і ўзяць крэдыт пад той адсотак, які сёння прапануецца. Да таго ж неабходна забяспечыць дадатковыя аперацыйныя паслугі — адцягнуць аднаго са спецыялістаў, напісаць заяву ў банк. Для мяне як кіраўніка прадпрыемства гэта дадатковыя нязручнасці, якія ствараюць залішнія вы-

даткі. Трэба разумець, што ў нас таксама працуюць людзі, у якіх ёсць сям'я і якія таксама атрымліваюць заробную плату. Нельга забываць аб аплаце паслуг ЖКГ. За інтэрнэт ці тэлефон мы ж не забываемся плаціць».

Яшчэ адно важнае пытанне прагучала з вуснаў работнікаў ЖЭСаў. Іх непакоіць узровень зарплат майстроў і рабочых. «Гэтыя пытанні насамрэч здзіўляюць, — адзначыў Аляксандр Церахаў. — Я бачу, што людзям проста не расказваюць, не даносяць да іх тыя думкі, якія мы сёння ператварам у жыццё. Гэта тычыцца і заробной платы, і формаў вызначэння аплаты працы для майстроў і рабочых. Думаю, што неабходна праводзіць тлумачальную працу і з работнікамі жыллёва-камунальнай гаспадаркі». Па словах міністра, у хуткім часе сітуацыя з аплатай іх працы зменіцца. Рабочыя будуць зацікаўлены ў больш інтэнсіўнай працы і адпаведна зарабляць, а зарплата майстроў будзе на пародак вышэйшай, чым у рабочых, што таксама прастымулюе імкненне да кар'ернага росту.

Падрабязней пра гэтыя праблемы і іншыя аспекты працы ЖКГ чытайце ў бліжэйшых нумарах газеты.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ, Сяргей КУРКАЧ

■ На слыху

СУЦЭЛЬНАЯ ДЭДАЛАРЫЗАЦЫЯ

Рублі будуць панаваць і на рынку арэнды недзяржаўнай маёмасці

масці, якая знаходзіцца ў прыватнай уласнасці, за выключэннем маёмасці гаспадарчых таварыстваў, у статутных фондах якіх больш за 50 працэнтаў акцый (доляў) знаходзіцца ва ўласнасці краіны або яе адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, памер арэнднай платы ў дагаворах можа вызначацца толькі ў беларускіх рублях або базавых арэндных велічынях.

Пры гэтым арэндная плата, акрэсленая ў беларускіх рублях, можа штогод па стане на 1 красавіка карэктавацца на індэкс спажывецкіх цэн за папярэдні год, гаворыцца ў праекце. Тут трэба нагадаць, што прыватныя кампаніі традыцыйна вызначалі для арандатараў стаўкі ў еўра, аднак у апошні час абмяркоўваўся пераход на долар, бо большасць уладальнікаў аб'ектаў гандлёвай нерухо-

масці прыцягвалі для іх будаўніцтва менавіта доларавыя крэдыты і па прычыне падзення курса еўра сутыкнуліся з праблемамі. Разам з тым буйныя дэвелоперы

прывязку ставак да рубля называлі самым неспрыяльным сцэнарыем.

Сяргей КУРКАЧ

БАЗАВАЯ АРЭНДА «СКОКНЕ» АМАЛЬ НА 17%

Згодна з Пастановай Савета Міністраў ад 27 лютага 2015 года №145, базавая арэндная велічыня ў Беларусі з 1 красавіка павялічваецца на 16,7% — да 119 тысяч рублёў. Памер гэтай стаўкі штогод вызначаецца Саўмінам з улікам змянення індэкса спажывецкіх цэн за мінулы год у параўнанні з папярэднім і ўжываецца з 1 красавіка.

Базавая арэндная велічыня ўжываецца ў разліках платы пры арэндзе плошчаў, якія знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці. Гэта тычыцца ўласнасці гаспадарчых таварыстваў, у статутных фондах якіх больш за 50% акцый (доляў) знаходзіцца ва ўласнасці дзяржавы і (або) яе адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, а таксама капітальных пабудов (будынкаў, збудаванняў), ізаляваных памяшканняў, машынамесцаў, іх частак, уключаючы капітальныя будынкі, ізаляваныя памяшканні, іх часткі на рынках і ў гандлёвых цэнтрах.

Па перамогі — у новай форме

Чэмпіянат свету па біятлоне стартуе сёння ў фінскім Кантыялахці

А ўчора ўвечары на цэнтральнай плошчы Ээнсуу адбылося ўрачыстае адкрыццё планетарнага першынства. У парадзе камандаў прынялі ўдзел спартсмены з 38 краін свету. Завяршылася ўрачыстасць маляўнічым шоу з удзелам музыкантаў і паветраных акрабатаў. Талісманами чэмпіянату сталі мядзведзі Нэлі і Нале. За апошнія 16 гадоў яны ўдзельнічалі ва ўсіх этапах Кубка свету, якія праходзілі ў Кантыялахці.

Беларускія біятланісты выступаць на турніры ў новай форме, федэрацыя біятлона нашай краіны ўжо прадэманстравала касцюмы на сваіх афіцыйных старонках у сацыяльных сетках.

Нагадаем, што склад зборнай Беларусі быў аб'яўлены яшчэ ў канцы лютага. **Жаночую каманду** прадставяць Дар'я Домрачава, Надзея Скардзіна, Надзея Пісарава, Настася Дубарэзава і Ірына Крыўко.

У мужчынскую дружыну ўключаны Юрый Лядаў, Уладзімір Чапелін, Аляксандр Дарожка, Дзмітрый Дзюжаў і Дзмітрый Абашаў.

Адзначым, што ачки, набраныя ў гонках першынства планеты, ідуць у залік Кубка свету. Жаночы спіс уключае Дар'я Домрачава, усяго на 10 балаў ад яе адстае Кайса Мякярайнен з Фінляндыі, чэшка Вераніка Віткіна на трэцяй пазіцыі. З іншых беларусаў

Надзея Скардзіна — 12-я, Надзея Пісарава на 43-м месцы, Ірына Крыўко — 53-я, Настася Дубарэзава — 54-я.

Сярод мужчын у агульным заліку Кубка свету лідар француз Мартэн Фуркад, на другім месцы — Сымон Шэмп з Германіі, трэці — расійскі біятланіст Антон Шыпулін. Беларусы размясціліся на наступных месцах: Юрый Лядаў — 46-ты, Уладзімір Чапелін — 50-ты, Дзмітрый Дзюжаў — 79-ты.

Гонкі чэмпіянату свету пройдуць з 5 па 15 сакавіка.

КАЛЯНДАР ЧС-2015 У КАНТЫЯЛАХЦІ
5 сакавіка. Змяшаная эстафета (2x6 км жанчыны + 2x7,5 км мужчыны).

7 сакавіка. Спрынт 10 км. Мужчыны. Спрынт 7,5 км. Жанчыны.

8 сакавіка. Гонка пераследавання 12,5 км. Мужчыны. Гонка пераследавання 10 км. Жанчыны.

11 сакавіка. Індывідуальная гонка 15 км. Мужчыны.

12 сакавіка. Індывідуальная гонка 20 км. Мужчыны.

13 сакавіка. Эстафета 4x6 км. Жанчыны.

14 сакавіка. Эстафета 4x7,5 км. Мужчыны.

15 сакавіка. Мас-старт 12,5 км. Мужчыны. Мас-старт 15 км. Мужчыны. Усяго будзе разыграны 11 камплектаў узнагарод.

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.

ЧС-2015 ПА БІЯТЛОНЕ
5 - 15 САКАВІКА
КАНТЫЯЛАХТЫ (ФІНЛЯНДЫЯ)

ПРАГРАМА СПАБОРНИЦТВАЎ:

5 сакавіка. Змяшаная эстафета (2x6 км жанчыны + 2x7,5 км мужчыны).	12 сакавіка. Індывідуальная гонка 20 км (мужчыны).
7 сакавіка. Спрынт 10 км (мужчыны). Спрынт 7,5 км (жанчыны).	13 сакавіка. Эстафета 4x6 км (жанчыны).
8 сакавіка. Гонка пераследавання 12,5 км (мужчыны). Гонка пераследавання 10 км (жанчыны).	14 сакавіка. Эстафета 4x7,5 км (мужчыны).
11 сакавіка. Індывідуальная гонка 15 км (жанчыны).	15 сакавіка. Мас-старт 12,5 км (жанчыны). Мас-старт 15 км (мужчыны).

КАМАНДА БЕЛАРУСІ:

ЖАНЧЫНЫ

Домрачава Скардзіна Дубарэзава Пісарава Крыўко

МУЖЧЫНЫ

Лядаў Чапелін Дарожка Дзюжаў Абашаў

АЧКІ, НАБРАНЫЯ У ГОНКАХ ПЕРШЫНСТВА ПЛАНЕТЫ, ІДУЦЬ У ЗАЛІК КУБКА СВЕТУ СЕЗОНА 2014/15.

АГУЛЬНЫ ЗАЛІК КУБКА СВЕТУ-2014/15.

ДАР'Я ДОМРАЧАВА (Беларусь) 837 АЧКОУ

КАЙСА МЯКЯРАЙНЕН (Фінляндыя) 827 АЧКОУ

1 2

Крыніца: IBU, Беларуская федэрацыя біятлона. © Інфаграфіка БЕЛАТА

■ Сезон

Неўзабаве паспытаем бярозавіку

Па традыцыі першымі да нарыхтоўкі бярозавіку прыступілі лягасы Брэсцкай і Гомельскай абласцей. Пры спрыяльным надвор'і хутка да іх далучацца і астатнія рэгіёны краіны.

— Аб'ёмы нарыхтовак соку для прамысловай перапрацоўкі ўзгоднены з патрэбамі кансервавых заводаў і перапрацоўчых прадпрыемстваў, — паведамліў у прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі. — Штогод колькасць нарыхтаванага бярозавіку расце. Так, калі ў 2013 годзе было нарыхтавана 14,9 тысячы тон, дык летася — ужо 19,8 тысячы тон. План на гэты год складае 24 тысячы тон.

З пачаткам сезона дзяржаўная лясная ахова будзе надаваць асаблівую ўвагу ахове гаёў і змешаных лясоў, дзе растуць спелыя бярозы, паколькі самавольная нарыхтоўка соку без дазвольных дакументаў у краіне забаронена. У лясніцтвах вызначаны ўчасткі лесу, прызначаны менавіта пад такія мэты — для грамадзян, якія хочуць самастойна, для ўласных патрэб «нацадзіць» бярозавіку. Спецыялісты правядуць інструктаж і пракантраляюць тэхналогію падсочкі. У лясніцтвах жа можна будзе набыць і ўжо нарыхтаваны сок. Цэны, як абяцаюць, будуць прымальнымі.

Сяргей РАСОЛЬКА

■ Спажывец

«РЭШТКАВЫ» РЭЗАНАНС

Прадпрымальнікі баставаць не хочуць, але чакаюць афіцыйных папер

Вялікая колькасць прадпрымальнікаў не выйшла на працу 1 сакавіка. Гэта адбылося з-за немагчымасці прытрымлівацца ўказа №222, які ўступіў у сілу ў гэты дзень. Прадаўцы турбаваліся таму, што афіцыйнай паперы, якая пацвярджае магчымасць працаваць, прадаючы рэшткі прадукцыі легпрама, увезенай з краін Мытнага саюза без дакументаў, не было — толькі заява Мініканомікі. Нягледзячы на тое, што 3 сакавіка на сайце Міністэрства па падатках і зборах з'явілася афіцыйная інфармацыя аб прадастаўленні права беларускім ІП прадаваць тавары без дакументаў і павелічэнні пры гэтым падаткаў, прадпрымальнікі ставяцца скептычна да такой магчымасці. Вось думкі некаторых з тых, хто працуе ў адным з гандлёвых цэнтраў Мінска.

Прадавец жаночага абутку:

«Вось уявіце, прыходзіце вы ў краму ў выхадны, а купіць нічога нельга, таму што ніхто не працуе. Гэта ж непрыемна! Вядома, што калі пакутуе прыватнік, то і пакупнік у выніку не атрымае таго, што хацеў. Што датычыцца прававерак — мы, вядома, чыталі навіны, што не павінна іх быць. Але ці сапраўды яно так будзе? Мы працавалі па 285-м указе. У нас ёсць шмат рэшткаў прадукцыі. Мы не паспелі іх збыць. Ніжэйшую за сабекошт ставім цану і працуем стратна».

Прадавец жаночага адзення:

«Нам дазволілі працаваць па старым прынцыпе, пакуль нічога новага не прыдумаюць. Але дзе гарантыя, што нашы інтарэсы будуць улічаны? У нас ужо нават няма негатыўных чаканняў. Мы проста жывём сённяшнім днём».

Прадавец мужчынскіх касцюмаў:

«Да сённяшняга дня афіцыйнага дакумента, якім можна кіравацца ў працы, няма. Мне давалося купіць новы тавар. Я зрабіў усе сертыфікаты якасці, і таму працую. У мяне былі на гэта грошы. У многіх такіх магчымасцяў няма. У Расіі і Казахстане, напрыклад, цяпер пяцігадовы мараторый у дачыненні да дзейнасці прадпрымальнікаў: там зніжаны падаткі і ствараюцца зручныя ўмовы. У нас такога я не бачу. Мы не ідзем на біржу працы, не просім працоўнага месца. Мы, наадварот, ствараем іх. Пад маім кіраўніцтвам працуюць тры работнікі. Адзін сертыфікат каштуе ад 6 да 10 млн рублёў. Натуральна, што ўсё тавар я не змог сертыфікаваць. Сёе-тое давядзецца вывезці з крамы наогул».

У выніку ўсе меркаванні зводзяцца да аднаго — баставаць ніхто не хоча і не збіраецца. Многія проста будуць чакаць афіцыйнага дакумента. Астатнія будуць працаваць на свой страх і рызыку.

Ілья КРЫЖЭВІЧ

ВАРТА ПАДТРЫМАЦЬ

Шчыра кажучы, прадпрымальнікаў ужо даўно папярэджвалі, што неўзабаве трэба будзе працаваць на іншых умовах. Аднак кожны раз пры надыходзе нейкага пераломнага моманту аказвалася, што яны нешта не паспелі, не зразумелі і да таго падобнае. Чарговы раз дзяржава пайшла на саступкі і гатова выпрацаваць дакумент, які задаволіць усіх. І чаго «іпэшнікі» баяцца, не зразумела.

Па словах загадчыцы кафедры эканамічнай тэорыі Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь, доктара эканамічных навук, прафесара Ірыны **НОВІКАВАЙ**, тое, што цяпер адбываецца, безумоўна, робіцца для таго, каб былі рэалізаваны рашэнні, прынятыя раней на ўзроўні ЕАЭС.

«Вінаваціць нашу дзяржаву ў тым, што яна паступае так, — няправільна. Я думаю, дзяржава ў цяперашніх умовах дасць паслабленне нашым прадпрымальнікам. Гэта неабходна, таму што прадпрымальнікі — той сегмент, які стварае новыя працоўныя месцы і забяспечвае паступленні ў бюджэт. Мала дзяржаўных прадпрыемстваў цяпер працуюць на тым жа ўзроўні, бо па вядомых прычынах нашы рынкі «праселі» і мы не можам рэалізаваць усю прадукцыю. Таму прадпрымальнікаў трэба падтрымаць. Больш за тое, пры ўзгадненні неабходна асаблівым чынам улічваць іх меркаванні», — падкрэсліла прафесар.

■ Тавары з-за мяжы

АДЗІН ХАЛАДЗІЛЬНІК ПЛЮС АДЗІН ПЫЛАСОС

Бяспошлінны ліміт крыху «падрэзалі»

Дзяржаўны мытны камітэт краіны 10 сакавіка мяняе правілы ўвозу некаторых тавараў з-за мяжы для асабістага карыстання фізічнымі асобамі. Для бытавой тэхнікі, электронікі і сантэхнікі вызначаны бязмытны ліміт у адну адзінку кожнага тавару са спіса раз на тры гады, для аўтамабільных шын — камплект з 4 штук раз на два гады, паведамляе прэс-служба Мытнага камітэта.

Такім чынам, дакументам акрэсліваецца магчымасць ўвозу ў якасці тавараў для асабістага карыстання (без выплаты мытных пошлін) на працягу трох календарных гадоў па адной адзінцы такіх катэгорый тавараў, як кухонныя газавыя (альбо электрычныя) пліты, варачныя панэлі, бытавыя выцяжкі, кухонныя камбайны, мікрахвалевыя печы, духавыя шафы, ванны, душавыя кабіны, ракавіны для сцёку вады, ракавіны для мыцця, бідэ, унітазы і зліўныя бачкі. Таксама ў гэты спіс трапілі бытавыя халадзільнікі-марозільнікі, халадзільнікі, марозільнікі, пасудамыйныя, пральныя і швейныя

машыны, кавамашыны, бытавыя воднагравальнікі, камп'ютарныя маніторы каляровыя з вадкакрышталічным экранам, ноўтбукі (нетбукі), планшэты ПК, капіравальна-размнажальная тэхніка, апаратура прыёмная для тэлевізійнай сувязі, кандыцыянеры, касілікі для газонаў (трымеры), пыласосы, бытавыя зварачныя апараты, бытавыя электрагенератары, бытавое абсталяванне для мыцця аўтамабіляў, дзіцячыя каляскі (кожнага віду ў залежнасці ад узросту дзіцяці), лодачныя матары, грамадзянская гладкаствольная або наразная зброя і яе часткі.

Спецыялісты адзначаюць, што ліміт будзе дзейнічаць толькі для тавараў адной групы. Гэта значыць, што прывезці з-за мяжы, напрыклад, дзве мікрахвалёўкі будзе нельга. Другая ўжо будзе абкладацца пошлінай. Пры гэтым, для тых, хто купіць за мяжой адразу халадзільнік, газавую пліту і пыласос ніякіх дадатковых плацяжоў не прадугледжана.

Новыя правілы ўвозу закрануць і аўтамабільныя шыны. Цяпер ужо на працягу двух календарных гадоў можна бяспошлінна прывезці толькі адзін

камплект з 4 штук летніх пнеўматычных шын (колаў з летнімі шынамі, у тым ліку былых ва ўжыванні), альбо да 4 адзінак зімовых пнеўматычных шын (колаў з зімовымі шынамі, у тым ліку былых ва ўжыванні) да кожнага транспартнага сродку для асабістага карыстання, які знаходзіцца ва ўласнасці фізічнай асобы.

Падлік гэтых тэрмінаў (3 і 2 гады) ажыццяўляецца з 31 сакавіка 2014 года. «Для тавараў, увезеных з-за мяжы з выплаты сукуннага мытнага плаццяжу, абмежаванні дзейнічаць не будуць», — каментуюць агучныя змены ў Дзяржаўным мытным камітэце.

Камітэт рэгулярна праводзіць маніторынг тавараў, якія завоззяцца людзьмі з-за мяжы. «Аналіз нарматыўных тэрмінаў выкарыстання розных катэгорый тавараў паказаў, што час службы бытавой тэхнікі і сантэхнічнага абсталявання складае, як правіла, не менш за 5 гадоў, шын — не менш за 2 гады», — кажуць у камітэце. На гэтых падставах і былі перагледжаны нормы ўвозу некаторых тавараў.

Сяргей КУРКАЧ

ПАКАЗАЛЬНЫ АРЫШТ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Можна сцвярджаць, што ўзмацненне адказнасці за распаўсюджванне наркатыкаў спыніць гэтую бяду для грамадства?

— Безумоўна, Дэкрэт № 6 вызначыў ключавыя пункты ў барацьбе з наркатычнай пагрозай — і па блакіроўцы адпаведных інтэрнэт-сайтаў, электронных кашалькоў, і па ўзмацненні адказнасці. У тым ліку ў дачыненні так званых пасіўных спажывцоў, бо яны ўцягваюць у гэта і сваё акружэнне: «Не бойся, гэта ж так класна». Больш за тое, у нас ёсць матэрыялы крымінальнай справы, дзе гэтыя спажывцы спачатку толькі заказвалі наркатыкі для сябе, а потым прапаноўвалі свае паслугі ў якасці распаўсюджвальнікаў.

Сёлета мы ўжо фіксуем пэўнае зніжэнне колькасці злачынстваў у гэтай сферы. Аднак супакойвацца, спадзеючыся толькі на заканадаўчыя меры, нельга. Бо наўна спадзявацца, што арганізатары злачынных групак спужаюцца і адмовяцца ад свайго вельмі прыбытковы бізнесу. Пра яго маштабы можна меркаваць, напрыклад, па матэрыялах адной крымінальнай справы, якую цяпер разглядае суд Кастрычніцкага раёна Гродна. У арганізаваную злачынную групоўку, якая займалася распаўсюджваннем псіхатропных рэчываў, уваходзілі шасцёра маладых гродзенцаў. «Казырыня» аўтамабілі, схованкі, сайт... У выніку выбылі ў іх знайшлі каля мільярда рублёў. Прычым гэтая злачыннасць не замыкаецца ў асобных рэгіёнах. У прыватнасці, наркадзілер па іншай крымінальнай справе знаходзіўся ў адным з райцэнтраў Магілёўскай вобласці, а арудаваў у разліку на больш буйны горад — Гродна.

Зразумела, што ў сувязі з новымі заканадаўчымі мерамі з боку дзяржавы наркадзілкі будуць перагрупоўвацца, шукаць шчыліны, каб абысці закон і прадоўжыць сваю злачынную дзейнасць. І гэтым павінны супрацьстаяць не толькі праваахоўнікі, а ўсё грамадства — дзяржаўныя органы, грамадскія аб'яднанні, бацькі.

— Ці саюзнікі тут для праваахоўнікаў педагогі навуцальных устаноў? Ці, можа, пераважае жаданне ўтаіць «наркатычную» інфармацыю, каб не сапсаваць свой імідж перад вышэйшымі структурамі?

— Летась міністэрства ўнутраных спраў і адукацыі прынялі сумеснае распараджэнне наконт выяўлення асоб, якія ўжываюць наркатычныя і псіхатропныя рэчывы. Такія фак-

ты, якія выяўляюцца педагогамі, не будуць расцэнюцца як заганя ў іх працы, наадварот. І ўжо ёсць выпадкі, калі работнікі навуцальных устаноў займаюць прынцыповую пазіцыю. Напрыклад, нядаўна ў суд накіравалі крымінальную справу ў дачыненні маладога чалавека, які ўжыў у інтэрнаце псіхатропнае рэчыва. Але яго заўважыў педагог, які дзяжурыв, і выклікаў міліцыю.

— А якая пазіцыя моладзі? Летась «Звязда» надрукавала артыкул «Зайцы» пра групу гродзенцаў у інтэрнаце, якая ставіла за мэту безбілетны праезд у грамадскім транспарце, абдурванне кантраляраў. Колькасць яе членаў узрастала, як на дражджах. Нешта не відаць, каб такая ж актыўнасць праяўлялася з боку маладых людзей у барацьбе з наркатычнай пагрозай...

— Сапраўды, гэта вельмі прынцыповая праблема. Трэба, каб антынаркатычная свядомасць фарміравалася не толькі дзякуючы намаганням праваахоўных органаў, узмацненню мер пакарання, але і, так бы мовіць, знутры, у самім маладзёжным асяродку. Каб чалавек, які ўжывае і распаўсюджае наркатычныя рэчывы, разумеў, што яго ў грамадстве не паважаюць, лічаць ізгоём. Пакуль, на жаль, сярод моладзі бывае і наадварот: «Ах, ты супраць наркатыкаў, курэння? Значыць, ты супраць мяне, мяне чыо сябра?» Маладзёжным арганізацыям, і не толькі ім, трэба прыкласці максімум намаганняў, каб пераламіць гэтую псіхалогію. У тым ліку і шляхам актыўнай антынаркатычнай работы ў інтэрнаце. Галоўнае, каб усё гэта рабілася не па ўказчы зверху, не фармальна, а адшчырага сэрца і разумення бяды, што пагражае сённяшнім і будучым пакаленням.

Дарэчы, сёлета дзеля прафілактыкі мы практыкуем сустрэчы з бацькамі ў навуцальных установах. Нядаўна, напрыклад, я пабываў на сходзе ў каледжы, дзе некалькі месяцаў таму ўзялі пад варту распаўсюджвальніка псіхатропных рэчываў.

— Бацькі заклапочаны тым, каб і іх дзеці не трапілі ў канфлікт з законам?

— На жаль, у многіх няма жадання абмяркоўваць тэму наркатычнай пагрозы. Маўляў, майго сына ці дачку яна не тычыцца, усё ў іх нармальна. Разам з тым адчуваецца, што некаторыя бацькі, ведаючы пра арышт юнака ў гэтай зале, пачынаюць баяцца за сваіх дзяцей. А значыць, спадзяюся, зробіць адпаведныя высновы і для сябе. А гэта ўжо пэўны вынік.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

І АДПАЧЫЦЬ, І НОВАЕ ПАБАЧЫЦЬ

Беларуская чыгунка спецыяльна да веснавых канікул распарацівала новы пакет экскурсій для школьнікаў з Беларусі і Расіі: ахвотным прапануецца шэраг аднадзённых і трохдзённых праграм для дзяцей.

Атрымаць новыя яркія ўражанні можна цэлым класам. Аднадзённая туры ў ваколцах Мінска разлічаны на любы густ. Школьнікі ў 22 па 29 сакавіка запрашаюць узяць удзел у традыцыйных забавах гукання вясны, ақунуцца ў атмасферу рыцарскага турніру часоў сярэднявечча, навучыцца каўбойскім танцам у «коннай» сядзібы, пабачыць на свае вочы рэканструкцыю партызанскага лагера і ваенна-гістарычны комплекс пагранзаставы Мінскага ўмацаванага раёна, паведамлі падрабязнасцямі ў прэс-цэнтры магістралі. Для аматараў больш працяглых паездак распрацаваны трохдзённая праграмы «Дзівосная Беларусь» з агляднай экскурсіяй па Мінску, наведваннем мемарыяльнага комплексу «Хатынь» і новага будынка музея Вялікай Айчыннай вайны, Мірскага замка і палацава-паркавага комплексу ў Нясвіжы, а таксама мемарыяльнага комплексу «Брэсцкая крэпасць-герой» і Нацыянальнага парку «Белавежская пушча».

Сяргей РАСОЛЬКА.

...ЯКОЕ ЗАЎЖДЫ З ТАБОЙ

Сяброўка даслала ў сацыяльных сетках спасылку: «Уваходзь у групу «Я не святкую 8 Сакавіка», тут так забавна!» Я чамусьці нічога вясялага ў «антыдэалагізаваных» маніфестах і закліках праўдарубаў «не быць саўкамі, як усе» не знайшла.

Напэўна, яно было заўжды: сутыкненне старога і новага, рэтра і мадэрну. Гэта адвечны канфлікт тых, хто за што-небудзь, і тых, хто не менш горача — супраць. У нашым выпадку супраць Міжнароднага жаночага дня, у трактоўцы ААН з 1975 года — Міжнароднага дня барацьбы за правы жанчын і міжнародны мір, які многія паблажліва называюць «днём актывістак-феміністак» або «днём кветкавых спекулянтаў».

Што цікава — большасць тых, хто заклікае 8 Сакавіка ўзяць і адмяніць, а прыемныя словы, падарункі, кветкі і ўсялякія іншыя праявы ўвагі прысвячаць жанчынам ва ўсе астатнія дні года, звычайна заклікамі і абмяжоўваюцца. У найлепшым выпадку пад «астатнімі днямі года» хаваюцца асабістыя даты — дні нараджэння, імяніны, гадавіны вяселля. Дый тое датычыцца толькі выключна вузкага кола самых блізкіх жанчын, а пра ўсіх астатніх — ды тых жа ўрачоў і медыцынскіх ясяцёр, настаўніц і выхавацеляк, прадаўшчыц, цырульніц, паштальёнаў, правадніц чыгункі, кіроўцаў трамваяў — наогул забываюцца. Вось адкажыце самі сабе, паклаўшы руку на сэрца, як даўно вы гаварылі камусьці з вышэйзгаданых жанчын шчырае, недзяжурнае «дзякуй» або рабілі проста так нешта прыемнае для супрацоўніц, або гатавалі сьняданак на ўсю сям'ю выключна па ўласнай ініцыятыве, каб даць адпачыць жонцы ці маме, або ўсміхаліся выпадковым спадарожніцам?.. А 8-га Сакавіка, як бы фармальна яго ні ўспрымалі і якім бы перажыткам мінулага ні называлі, так ці інакш нагадвае пра гэта і вымушае працягнуць крыху больш увагі да навакольных жанчын.

Урэшце рэшт, калі вам не падабаецца «сацыялістычны шлейф» жаночага свята, і ўспрымайце проста як дадатковую нагоду ўзгадаць, што надыйшла вясна — і што прырода выходзіць пакрысе з зімовай спячкі. І хоць бы з гэтай прычыны варта, выконваючы песенны запавет Булата Акуджава, часцей гаварыць адно аднаму кампліменты — добрае слова, ведаецца, яно і котчы прыемнае.

Прычым, гэта датычыцца не толькі дарослых. Як вы лічыце, хоць адна мама адмовіцца лішні раз паслухаць на ранішніку віншавальную песенку, якую сын ці дачка старанна развучвалі і выконваюць — толькі для яе? А цяпер у думках выкрасліце гэтыя сакавіцкія ранішнікі са школьнай і садкоўскай праграмы. Зусім. Што застанеца? І як вы думаеце, ці многія таты будуць адмыслова развучваць з дзецьмі песенкі, каб парадаваць маму?

Рызыкую стаць вядомай як рэтраград, але не бачу неабходнасці прыбіраць з календара «савецкія» святы. Каб для іх з'явілася альтэрнатыва — патрэбны час і натуральны адбор. Калі ж насаджаць штосьці новае штучна — атрымаецца гісторыя пра шыла і мыла. А хочацца проста свята — не лішняга, традыцыйнага і ўтульнага, прыкладна такога, як цяпло маміных рук, якое адчуваеш на любой адлегласці і праз самы доўгі час...

А ў вас якія стасункі склаліся з 8 Сакавіка?

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

■ Быць разам

Мама пяцярэх дзяцей Аксана БЕКАСАВА:

КАЛІ ТЫ ПАТРЭБНЫ БЛІЗКІМ,

А ЯНЫ ТАБЕ...»

...Калі мінчанка Аксана Бекасава адчыняе дзверы ў кватэру, спачатку думаеш, быццам штосьці пераблытаў: хіба можа гэта маладая зграбная жанчына быць мамай пяцярэх дзяцей? Тое, што памылкі няма, высвятляецца літаральна праз некалькі хвілін, калі амаль усе яны, ад Златы, якой хутка будзе 10, да 4-гадовага Лёвіка (так «па-дамашняму» завуць маладшага Лёву), зазіраюць у пакой, каб павітацца, патрапаць за вушы чорнага сабаку Крона, сцягнуць цукерачку ці прадэманстраваць мімаходзь, якія прыгожыя клэцкі ў іх атрымліваюцца нават без мамінага нагляду.

— Мы з мужам з самага пачатку ведалі, што ў нас будзе вялікая сям'я, — усміхаецца Аксана Валер'еўна. — Не тое, вядома, каб быў дакладны план: народзім чацвярэх ці там шасцярэх, але што дзяцей мусіць быць больш за двое, былі ўпэўнены. Тым больш першай нарадзілася дзяўчынка, а наш тата вельмі хацеў спадчынініка-хлопца, а лепш дваіх.

«З негатывам у бок шматдзетных асабіста мы ўсё ж не сутыкаліся, часцей — з вясялым здзіўленнем на прагулках: гэта што, усе вашы?!».

Пра тое, што шматдзетная сям'я — не суцэльная ідылія, а вялікая адказнасць і пэўныя складанасці для бацькоў, Аксана Бекасава ведае з звонку, і знутры. Як цяжка часам з некалькімі малымі на руках, зведала са старэйшымі дзецьмі-пагодкамі Златай і Ванем і сярэднімі Лерай і Нікай: «Бывае, калі збіраешся зімой на прагулку, то нават апрануць усіх, каб ніхто не перагрэўся і не закапырыў — гэта праблема. Але як дзеці падраслі, стала лягчэй». Хоць, безумоўна, пэўную матэрыяльную нагрузку, звязаную з колькасцю дзяцей, сям'я адчувае:

— І гаворка нават не ідзе пра абутак і адзенне. Калі ўсе дзеці ўжо ходзяць у школу і дзіцячы садок, то пастаянныя бацькоўскія зборы «на патрэбы класа», на ранішнікі, на кан-

цылярыю, пітную ваду і іншыя рэчы выліваюцца ў вельмі істотныя сумы для сямейнага бюджэту, хоць і разумееш, што ўсё гэта пойдзе на нашых дзяцей, — прызнаецца мама. — Таксама дарагаватыя для вялікай сям'і сумесныя культпаходы. Скажам, выбрацца ў мінскі аквапарк на тры гады для нас будзе каштаваць пад 2 мільёны, — пагадзіцеся, не дробязь. Аднак, калі шчыра, у Беларусі гэта яшчэ не так заўважна, бо ў нас усё ж вельмі развіты вектар сацыяльнай падтрымкі, а вось калі ўдаецца выбрацца адпачываць за мяжу, колькасць дзяцей адразу моцна «б'е» па кішэні ў плане кошту праживання, уваходных білетаў, забав і г.д.

Але ўсё гэта рэчы вырашальныя, калі ў самой сям'і лад і згода. Што да стаўлення навакольных, паціскае плячыма бацька Іван, яно, натуральна, бывае розным:

— Ёсць у нашай кампаніі людзі, якія ставяцца з гэткай добрай зайдрасцю, кажуць: «Якія ж вы малайцы!» А ёсць і тыя, хто не разумее, «навошта нам гэта». У кожнага сваё меркаванне, свой выбар, мы таксама зрабілі свой — і не бачу сэнсу кагосьці пераконваць.

— Аднак з адкрытым негатывам у бок шматдзетных асабіста мы ўсё

ж не сутыкаліся, — дадае Аксана. — Часцей — з вясялым здзіўленнем на прагулках: гэта што, усе вашы?! Хоць у грамадстве ёсць і такое стаўленне, што многія робяцца шматдзетнымі дзеля разнастайных ільгот і выгод, але часта яго правакуюць самі сем'і, у якіх бацькі вядуць асацыяльны лад жыцця, а дзеці растуць недагледжанымі...

ПРА МАТЭРЫЯЛЬНЫ СКЛАДНІК І СВЯДОМЫ ВІБАР

З чым Аксане Бекасавай даводзіцца сутыкацца наўпрост, гэта са слабай дасведчанасцю і прававой неабароненасцю многіх вялікіх сем'яў — нездарма яна працуе ў Мінскай гарадской асацыяцыі шматдзетных бацькоў.

— Па якую дапамогу часцей за ўсё звяртаюцца сем'і?

— Напэўна, самыя распаўсюджаныя — жыллёвыя праблемы, а таксама пытанні кансультацыйнага характару: дзе атрымаць прававую падтрымку, як узаемадзейнічаць з органамі сацыяльнай абароны. Натуральна, звяртаюцца і па матэры-

яльную падтрымку. Вельмі часта цікавяцца, як уступіць у арганізацыю — прыкладна 30-40 сем'яў да нас далучаюцца штоквартальна. Матэрыяльнае становішча ў большасці «нашых» бацькоў, як правіла, сярэдняе і ніжэйшае за сярэдняе, але гэта не значыць, што ўсе яны спадзяюцца толькі на дапамогу — пэўнае кола сем'яў, напрыклад, больш цікавіць сама магчымасць стасункаў з такімі ж шматдзетнымі, а таксама сумесныя культпаходы. Магу гэта з упэўненасцю сцвярджаць, бо адказваю навіто за гэты сектар. Мы супрацоўнічаем з шэрагам тэатраў, дзякуючы чаму можам набываць білеты са зніжкамі або наогул бясплатна. Таксама мы рэгулярна ладзім разнастайныя мерапрыемствы, кшталту гарадскога конкурсу на лепшую сям'ю года, спартакіяды, канцэрты для мам, забавляльныя праекты да Дня абароны дзяцей, акцыі «Збяры партфель першакласніку» да 1 верасня, якія, па-першае, даюць магчымасць шматдзетным сем'ям з розных раёнаў горада пазнаёміцца і знайсці новых сяброў, а па-другое, для многіх з'яўляюцца сапраўды неаблагай падтрымкай.

(Заканчэнне на 5 стар. «СГ».)

■ У вас будзе дзіця

«ЗВЯЗДА» + АНТ

Вось ужо чацвёрты год рубрыка «У вас будзе дзіця» выходзіць на тэлеканале АНТ (у рамках праграмы «Пакуль усе дома», а з нядаўняга часу — і ў пятнічных выпусках праграмы «Наша раница»). Стваральнікі беларуска-расійскага праекта дапамагаюць дзецям, якія засталіся без бацькоўскай апекі, любові і клопату, адшукаць новыя сем'і. За гэты час 54 дзіцяці ўжо аказаліся ў сем'ях.

Дом для Арцёма

«Звезда», што летась таксама далучылася да праекта, таксама працягвае знаёміць чытачоў з малымі, якія мараць знайсці бацькоўскую пшчоту і ўтульны дом.

Маленькаму Арцёму, што выхоўваецца ў Віцебскім доме дзіцяці, крыху больш за год. «Гэты хлопчык вельмі жывы, рухавы, які і хвіліны не можа прасядзець спакойна, — адзначае педагог-дэфектолаг Алена Зісман. — І хоць хадзіць ён толькі пачынае, але дагнаць яго часам бывае няпроста. Ціхія, спакойныя гульні — гэта не для Арцёмкі: яму цікава ўсё кідаць, грывець, брынчаць, гукаць бубнамі ды бразготкамі...» Арцём вельмі цікаўны — як сапраўднаму даследчыку, што спасцігае гэты свет на ўласным

хацелася б, каб малы знайшоў кляпатлівых і добрых бацькоў, якія змогуць даць яму ўсю тую любоў і пшчоту, у якіх ён мае патрэбу».

Калі вы хочаце даведацца пра Арцёма больш, патэлефануйце па нумары: (017) 284-71-51. Гэта тэлефон Нацыянальнага цэнтра ўсынаўлення Міністэрства адукацыі. Для тых, хто хоча ўсынавіць дзіця, на сайце videopassport.ru змешчаны відэакурсы, падрыхтаваныя сумесна НЦУ і творчай групай праекта.

Дзесяць дзён таму мы з сям'ёй апошні блін з'елі, рэшткі смятаны аддалі сабаку — і ўсё, пост: грэцкая каша з апенькамі, смажаная бульба з цыбуляй, бабуліны агуркі, капуста і нават італьянская паста з гароднінай... Дзеці, вядома, пост не трымаюць, але замест цукерак ядуць курагу, разынкі, фінікі і арэхі, а мультыкі цяпер — толькі па выхадных, і тое абмежавана. Але яны ад гэтага не вельмі пакутуюць, бо ў сям'і наступіў час вялікага чакання: чакання Благавешчання, калі з нецярпеннем заглядваем па чарзе ў духоўку, дзе абсмажвае свае бакі вялікі пірог з рыбай, чакання Вербнай нядзелі, калі дзеці павольна ходзяць ля храма, выбіраючы букет вярбы з цацачнымі птушкамі і рознакаляровымі стужкамі і, нарэшце, сам Вялікдзень, калі малыя не вытрымліваюць і будзяць мяне рана-рана, каб самім упрыгожыць цукеркамі і цукатамі тварожную пасху, накрыць на стол і разбудзіць тату гучным: «Хрыстос Уваскрэс!».

фота Анастасія КІШЧУК

ТРЫМАЕМ ВЯЛІКІ ПОСТ:

6 ТЫДНЯЎ ДЛЯ ПАЗНАННЯ СЯБЕ

Найсвяцейшая Багародзіца. Аднак сутнасць посту — не ва ўстрыманні ад ежы, а ў асаблівым настроі падчас малітвы. А абмежаванне сябе ў гэтым дапамагае.

— **Ці адрозніваецца пост манаха і хрысціянна, які жыве не ў манастыры?**

— Пост у манастыры і сапраўды іншы. Манахі не могуць разнастаіць сваю ежу. Там ёсць манаскі статут, і ён для ўсіх адзін. Хрысціянін дома можа разнастаіць ежу на свой густ: хочаш — ясі аўсянку, хочаш бульбу, а хочаш макароны. Манахі ж, што прыгатавалі і падалі, тое і ядуць.

— **Ці можна лічыць пост карысным у якасці своеасаблівай дыеты?**

— Думаю, дыеталагі аб гэтым больш ведаюць. Але... Адночы ў мяне адна прыхаджанка папрасіла благаславення адпраўці на Валаам, у манастыр. Праз год яны прыехала наведваць родных у Мінску. І зайшла да нас. Я вельмі здзівіўся, калі ўбачыў яе. Яна неяк памаладзела, стала больш энергічна, скура такая светлая... У манастыры круглы год ужываюць ежу расліннага паходжання і толькі ў некаторыя дні дазваляецца рыба, а мяса яны там увогуле не ядуць. Магчыма, такая «дыета» на працягу года таксама паўплывала на выгляд жанчыны.

Хто хоча пачынаць пасціцца, няхай пачынае з любога, што яму падуладна і на што сам згодны.

— **Дайце, калі ласка, некалькі парадаў для тых, хто ўпершыню вырашыў вытрымаць пост.**

— Бог патрабуе вельмі шмат, але бывае задаволены і малым. Многім сучасным людзям і сапраўды здаецца, што пост вытрымаць вельмі цяжка. Я сустракаў людзей, якія бралі на сябе абавязак устрымлівацца падчас посту ад таго, што ім вельмі падабаецца. Напрыклад, ад шакаладных цукерак. І гэта таксама падзвіг! Трэба разумець, што калі мы нешта пачынаем практыкаваць, мы атрымліваем пэўныя веды пра саміх сябе. Пакуль ты сыты і ляжыш

у ложку — гэта адно, а калі пачынаеш устрымлівацца, то нават звычайныя рэчы ўспрымаюцца па-іншаму. Мы пачынаем бачыць сябе зусім з іншага боку. І нават калі адкрыць у сабе не вельмі прыемную рысу ці нейкія слабасці — гэта ўсё роўна станоўчы вынік.

Хто хоча пачынаць пасціцца, няхай пачынае з любога, што яму падуладна і на што сам згодны. Калі раптам атрымалася, што сарваўся, то і гэта добра! Самае складанае і дрэннае, што ёсць у чалавеку — гэта гордасць. Менавіта яна ўпэўнівае чалавека ў тым, што спадзявацца можна толькі на сябе. Лепей, каб была поўная надзея на Бога, бо ў жыцці насамрэч мала што залежыць ад чалавека. Калі не атрымалася ў нечым устрымацца, сумаваць не трэба. Лепш ізноў узяцца за справу і пратрымацца трохі больш, чым першы раз. Абмяжоўваць сябе можна не толькі ў ежы, але і ў розных радасцях. Напрыклад, чалавек усе жыццё любіць разгадваць крыжаванкі, маўляў, ні дня без крыжаванкі! І калі такі чалавек у пост не будзе займацца гэтым, то гэта таксама своеасаблівы пост. Царква прапануе ўстрыманне сябе, у чым ёсць магчымасць, але ўсё ж лепей трымаць пост, як напісана ў статуце Царквы.

— **А як вытрымліваць пост дзецям і цяжарным жанчынам?**

— Пост — выбар кожнага чалавека незалежна ад яго становішча. У Царкве ёсць прыклады, калі немаўляці не спажывалі ў дні посту грудное малако. Так, Мікалай Цудатворац адмаўляўся піць малако па серадах і пятніцах. Раней, праўда, усё было больш строга. Сёння медыцына гаворыць, што пост не для ўсіх карысны. Таму ў выпадках дзяцей, хворых і цяжарных лепей яшчэ параіцца з урачамі. Цяжарныя павінны харчавалася паўнаватарасна, каб добра развівалася дзіця. Людзі на самай справе вельмі розныя і ў кожнага свая мера і сваё здароўе. У хрысціян з праблемамі здароўя заўсёды ёсць нейкія паслаблены падчас посту.

Дзецям таксама можна пасціцца: напрыклад, у пост не глядзець мультыкі, не гуляць у камп'ютар, не есці цукерак... Малым гэта будзе карысна.

Ёсць паслаблены ў людзей, якія знаходзяцца ў падарожжы. Калі не атрымліваецца пасціцца ў дарозе, то прымайце ежу, якая ёсць. Увогуле, у кожнага чалавека свае абставіны і таму калі ў хрысціянна ўзнікаюць пытанні наконт посту, то ён можа звярнуцца і абмеркаваць іх са святаром у любым храме.

Сутнасць посту —

не ва ўстрыманні ад ежы, а ў асаблівым настроі падчас малітвы. А абмежаванне сябе ў гэтым дапамагае.

— **Раскажыце аб вашым першым вопыце посту.**

— Я пачынаў пасціцца яшчэ ў маладосці. Стараўся заўсёды сябе ў нечым устрымліваць.

Мне гэта неабходна, каб маё фізічнае не перашкаджала развівацца духоўнаму. Калі пачынаў пераадоўваць сябе, то ўсё больш бачыў сэнс свайго жыцця. Я памятаю бабулю, якая жыла са мной па суседстве. Яна была такая светлая, радасная, лёгкая і ўмела падтрымаць добрым словам. Калі яна заходзіла да нас, то ніколі нічога не ела. Аказалася, што яна своеасабліва харчавалася: брала кавалачак чорнага хлеба, пасыпала соллю і запівала гэта халоднай вадай. І гэта была яе ежа на кожны дзень. Я вельмі быў уражаны яе падзвігам... Для мяне гэта пажылая жанчына была нейкім цудам на зямлі. Некалькі разоў спрабаваў так пасціцца, як яна жыла. Чорны хлеб, соль, вада — прычым, я не абмяжоўваў сябе ў гэтай ежы... Гэта быў дзіўны вопыт для мяне.

— **Ці ёсць у вас нейкія любімыя пасныя стравы? Напрыклад, вараная бульба з кропам і квашанай капустай, салёнымі агуркамі ці смажанымі грыбамі...**

— Не (смяецца). Сваёй любімай ежай я б назваў хутчэй манастырскую, напрыклад, нейкую кашу без солі, гародніну, хлеб... У манастыры ежа ўспрымаецца як неабходнасць падтрымаць сябе фізічна, і я таксама стараюся так ставіцца да прадуктаў.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

ПАСЦІЦА ЦІ НЕ?

Юўгенія ВОРСА, экалаг:

— Я лічу, што трымаць пост трэба, асабліва перад Вялікаднем. Гэта важнае хрысціянскае свята, таму многія людзі па сваіх сілах здзяйсняюць падзвіг, абмяжоўваючы сябе ў нейкіх прадуктах, і гэтым трошкі рыхтуюць сваю душу да ачышчэння. Мы трымаем пост усёй сям'ёй, праўда, малыя ўжываюць малочныя прадукты. Але нашы дзеці падчас посту менш ядуць розныя прысмакі, не гуляюць у камп'ютарныя гульні і не глядзяць мультыкі. Таксама мы разам больш чытаем Евангелле, духоўную літаратуру і літаратуру для малых. У гэты час мы стараемся часцей наведваць службы ў храме.

Я люблю пасціцца, бо пасля такі добры і дзіўны стан душы, такая лёгкасць... Таму лічу, што шанец адчуць сябе абноўленым і лёгкім упуская нельга.

Уладзімір ГРЫГОР'ЕЎ,

эканаміст:

— Пост — гэта асабістая справа чалавека. Я ведаю, што пост звычайна трымаюць вернікі. Для людзей, якія не наведваюць храм, пасціцца няма сэнсу, для іх гэта тое самае, што пасядзець на дыеце. А для хрысціян пост — гэта духоўнае ачышчэнне. Сам я наўмысна ніколі не пасціўся, але аднойчы здарылася, што трымаў пост. Многія гавораць, што яго вытрымаць вельмі цяжка, але сам я нічога цяжкага не заўважыў і не адчуў.

ПАМЯТКА ДЛЯ ПАЧАТКОЎЦАЎ

Сёлета Вялікі пост працягваецца з 23 лютага да 11 красавіка.

Найбольш строга вернікам рэкамендуецца выконваць пост у першы і апошні з 7 тыдняў, выключыўшы з рацыёну мясныя, малочныя, яечныя і рыбныя стравы, а таксама алкаголь. Далей да пачатку тыдня перад Вялікаднем у некаторыя дні дазваляецца ўжываць рыбу ці рыбную ікру.

Няма забароны на дамашнія нарыхтоўкі: квашаную капусту, марынаваную садавіну і гародніну, варэнне, сок, а таксама паўфабрыкаты з замарожаных ці сушаных грыбоў, ягад, гародніны, зеляніну, спецыі, арэхі. Па суботах і нядзелях можна ў невялікай колькасці выкарыстоўваць алей і вінаграднае віно.

Вікторыя ЗАХАРАВА

■ Афіцыйна

Найлепшыя з лепшых

НА НАСТУПНЫМ ТЫДНІ ў МІНСКУ НАЗАВУЦЬ «ЖАНЧЫН ГОДА-2014»

14 сакавіка будуць падведзены вынікі рэспубліканскага конкурсу «Жанчына года», які па традыцыі з 2009 года ладзіць грамадскае аб'яднанне «Беларускі саюз жанчын».

Сталіцу ў фінале маштабнай цырымоніі прадстаўлення беларускіх жанчын, якія зрабілі значны ўнёсак у духоўнае адраджэнне нацыі, паспяхова рэалізавалі сябе ў прафесійнай і грамадскай дзейнасці, а таксама ў сям'і, прадставяць пераможцы гарадскога этапу конкурсу, што адбыўся напярэдадні 8 Сакавіка. Так, на перамогу

ў розных намінацыях прэтэндуецца загалова кардыялагічнага аддзялення 9-й гарадской клінічнай бальніцы Ірына Галавач і дэкан факультэта міжнародных эканамічных адносінаў БДЭУ Галіна Шмарлоўская, дырэктар мінскай гімназіі № 1 імя Ф. Скарыны Наталля Бушыная, лаўрэатка леташняга конкурсу «Сям'я года» шматдзетная маці Вольга Каласоўская, а таксама дырэктар Дома-інтэрната для пенсіянераў і інвалідаў Вера Ляйкоўская — менавіта яны сталі найлепшымі з 16 намінантак у Мінску. «Мы імкнуліся паказаць найлепшыя сярод лепшых мінчанак, якія вызначыліся не толькі прафесійнымі поспехамі

ў 2014 годзе, але і прадэманстравалі актыўную грамадзянскую пазіцыю», — адзначыла старшыня Мінскай гарадской арганізацыі «Беларускі саюз жанчын» Ірына Аляксанава.

Не менш вартых узнагарод дэлегатаў прадставяць і іншыя рэгіёны краіны, дзе таксама адбыліся папярэднія адборачныя этапы. А праіграўшых, як спадзяюцца арганізатары, наогул не будзе, бо ўжо само вылучэнне на рэспубліканскі конкурс — гэта прызнанне заслуг і права кожнай кандыдаткі насіць званне «Жанчына года».

■ Бацькоўскі нататнік

ПАГУЛЯЕМ У «САРОКУ»

Наш галаўны мозг развіваецца цягам усяго жыцця — ён не дастаецца людзям ад нараджэння ў цалкам сфарміраваным выглядзе. Нервовыя клеткі мозга растуць і ствараюць сістэмы, якія забяспечваюць кантроль за рознымі функцыямі — слыху, зроку, руху, маўлення і інш. Калі мозг не стымуляваецца ад нараджэння, то нервовыя клеткі развівацца не будуць.

— Учасцікі мозга, якія адказваюць за развіццё рухаў, размяшчаюцца побач з тымі, што звязаны з маўленнем, — тлумачыць настаўнік-лагед 3-й гарадской дзіцячай клінічнай паліклінікі г. Мінска Вольга МАШЭДА. — Таму ўздзеянне на пальчыкі рук прыводзіць да растарожвання рухальных і маўленчых зон мозга. А чым больш розных імпульсаў паступае ў мозг, тым больш паспяхова развіваюцца разумовыя і маўленчыя здольнасці. Для вызначэння ўзроўню развіцця маўлення ў першыя гады жыцця распрацаваны спецыяльны метады. Дзіця просяць паказаць адзін пальчык, два, тры. Дзеці, якім даволі хутка і без напружання даюцца ізаляваныя рухі пальчыкаў, — гэта малыя, якія размаўляюць. Калі ж пальцы дзіцяці непаслухмяныя, напружаныя, згінаюцца толькі разам, або, наадварот, слабыя і не да-

юць дакладных ізаляваных рухаў, значыць, ёсць праблемы з маўленнем...

Да таго часу, пакуль рухі пальцаў рук не стануць свабоднымі, дакладнымі, скаардынаванымі, развіцця маўлення ў поўным аб'ёме дамагчыся не ўдасца.

Развіваючая работа ажыццяўляецца па прынцыпе «знізу ўверх» — ад руху да маўлення, а не наадварот.

Трэніраваць пальцы рук можна з 6-месячнага ўзросту. Самы прасты метады — масаж, пагладжванні ад кончыкаў пальчыкаў да запястка. Можна выкарыстоўваць і такое практыкаванне: браць кожны пальчык, згінаць і разгінаць яго. Такім чынам маўленчыя ўчасцікі будуць фарміравацца ў абодвух паўшар'ях галаўнога мозга.

З 7-8 месяцаў дзіця пачынае «заграбаць» прадмет у далонь з поўным згінаннем вялікага пальчыка. Цяпер яму можна даверыць складанне ў скрыню буйных яркіх цацак і прадметаў.

Найбольш цяжка дзіцяці даецца расцісканне пальчыкаў. Большасць дзяцей навуваюцца гэтаму ў 10-11 месяцаў. У гэты перыяд можна вучыць катаць шарыкі з цеста, рваць паперу, перабіраць драўляныя каралі і гузікі, знаходзіць у ёмістасці з крупамі нейкія дробныя прадметы. Дзеці любяць такія гульні, галоўнае, каб дарослыя падтрымлівалі іх.

Для развіцця пераймання рухаў выкарыстоўваюць пацешкі, у якіх задзейнічаюць дзіцячыя ручкі: «ладушкі-ладушкі», «сарока-белабока»,

«хлопчык-3-пальчык», «ідзе каза рагатая». Падабаюцца дзецям і актыўныя гульні, калі іх тармосяць, падкідваюць.

Для развіцця дробных скаардынаваных рухаў рук можна выкарыстоўваць гульні з кубікамі, укладышамі, рознакаляровымі прышчэпкамі, складанымі пірамідамі і матрошак, практыкаванні для пальчыкаў і пальчыкавы тэатр.

У 1 годзік дзіця авалодвае некаторымі рухавымі маніпуляцыямі, у яго ўзнікае патрэба ў кантактах з дарослым. Як вынік — вымаўленне 3-10 асэнсаваных слоў, якія працяглы час перамяшваюцца з лапатам.

Рабіце так:

1. Развівайце дробную матэрыку рэгулярна (з улікам узросту).

2. Спачатку выконвайце ўсе рухі рукамі дзіцяці, а па меры засваення яно пачне рабіць усё самастойна.

3. Сачыце за тым, каб практыкаванні выконваліся правільна. Калі нешта не атрымліваецца, дапамажыце з выкананнем: зафіксуйце патрэбнае становішча пальчыкаў і інш.

4. Чаргуйце новыя практыкаванні і гульні са старымі.

5. Хваліце дзіця за поспехі, сачыце за яго настроем і фізічнымі станам.

Святлана БАРЫСЕНКА

■ Парады псіхолага

На пытанні чытачоў адказвае старшы выкладчык кафедры псіхалогіі Акадэміі паслядыпломнай адукацыі, псіхолаг-кансультант Алена ОСІПАВА.

БАБУЛЯ — ДОБРА, А БАЦЬКІ — ЛЕПЕЙ

«Звяртаюся да вас вась з якім пытаннем, — патэлефанавала ў рэдакцыю Святлана Антонаўна, чытачка з Мінска. — Я — бабуля двух цудоўных унукаў, але пры ўсёй любові да малых знаходжуся ў канфлікце з іх бацькамі, маімі сынамі і нявесткай. Справа ў тым, што ў апошні год дзеці панадзіліся ўсё часцей «падкідваць» мне ўнукаў: спачатку на выхадныя, потым на тыдзень, пакуль у іх кватэры ідзе дробны рамонт, потым на увесь водпуск. А цяпер пачалі рабіць намякі, што было б няблага мне пайсці на пенсію і заняцца шчыльна выхаваннем унукаў. З-за гэтага мы практычна пасварыліся. Я спрабую даць зразумець, што не супраць прыглядзець за малымі, але не ва ўсялякі момант, калі гэтага жадаюць іх бацькі, а калі гэта зручна нам усім. Да таго ж, на мой погляд, выхаваннем сваіх дзяцей у першую чаргу мусяць займацца яны самі, а ў мяне ў жыцці яшчэ шмат іншых інтарэсаў: праца (я ўсяго год як пенсіянерка, але працаваць мне дагэтуль у радасці), хобі, сустрэчы з сябрамі... На гэта сын і нявестка падкрэслена крыўдуць: «Ва ўсіх бабуля як бабулі... Добра, як-небудзь справімся самі». Падкажыце, калі ласка, як лепш дзейнічаць у гэтай сітуацыі, каб і дзяцей не пакрыўдзіць, і сябе не адчуваць вінаватай?»

— Святлана Антонаўна, мне вельмі падабаецца ваша пазіцыя. Сапраўды, асноўную адказнасць за выхаванне дзяцей нясуць бацькі, а бабулі і дзядулі могуць дапамагаць тады, калі ў іх ёсць на гэта час і жаданне. І цяпер сваім стаўленнем да жыцця (радасць ад працы, хобі, сябры) вы даеце ім вельмі важны ўрок таго, што з адыходам дзяцей, якія выраслі, з сям'і ваша жыццё не завяршаецца, а наадварот, набывае новыя фарбы і сэнс. І, спадзяюся, яны ў будучыні, гэтаксама як і вы, не будуць чапляцца за сваіх дзяцей, змогуць тых адпусціць.

Вы пытаецеся: як лепш дзейнічаць у сітуацыі, якая складалася, каб «і дзяцей не пакрыўдзіць, і сябе не адчуваць вінаватай?» Калі я правільна разумею, вы ўсё адно вырашылі дапамагаць сыну з нявесткай толькі тады, калі ў вас будуць магчымасці. Такім чынам, як бы вы ні паведамілі ім аб сваім рашэнні, яно ўсё адно іх не задаволіць. Магчыма, рашэнне будзе ўспрынята з большым разуменнем, калі скажаць пра гэта толькі сыну: пры гэтым падрабязна патлумачыць свае матывы. А што датычыцца пачуццяў віны, хіба можна яго адчуваць, калі вы даеце сваім унукам магчымасць часцей пабыць з бацькамі. У іх малыя маюць патрэбу значна большую, чым у бабулях і дзядулях.

КАЛІ МУЖ — ДРУГОЕ ДЗІЦЯ...

«Ніколі не думала, што звярнуся да псіхолага, але цяпер проста не бачу выйсця. Мы з мужам 5 гадоў у разам, у нас расце сын. Але часам я сумняваюся, што з іх большае дзіця — настолькі муж інфантальны ў некаторых сітуацыях. Ён то ўладкоўваецца на дзве працы, каб забяспечыць нам магчымасць летняга адпачынку на моры, то раптам кідае ўсё і сыходзіць у запой з сябрамі, потым кадзіруецца, але зрываецца зноў; то бярэцца вадзіць сына на розныя забаўляльныя мерапрыемствы ці саборніцтвы, то лянецца падняцца на паўгадзіны раней, каб адвесці дзіця ў садок... Ужо тры месяцы ён сядзіць без працы і днюе і начуе ў камп'ютарных гульнях. На ўсе мае спробы пагаварыць і паўплываць на сітуацыю толькі абяцае, што ён абавязкова выправіцца, але яму патрэбны падтрымка і час. Па парадку звярнуцца асабліва няма да каго: старэйшыя родзічы ўхіліліся ад гэтых праблем, маўляў, мы вам набылі кватэру, а далей разбірайцеся самі. Я ўжо некалькі разоў парывалася сысці, але ў апошні момант становілася шкада яго і сына. А з іншага боку, невыносна стамілася ад чарады сварак і прымірэнняў, дрэнна сплю і разумею, што мае перажыванні таксама не найлепшым чынам адбіваюцца на дзіцяці... Што рабіць?!»

Алена, г. Брэст.

— Алена, ваша сітуацыя вельмі няпростая, і гэта вельмі адказнасць — пісьмова даць вам рэкамендацыю разысціся або працягнуць жыць так, як вы жывяце цяпер. Таму я паспрабую паразважаць, а ўжо рашэнне прымацьце вы самі.

Мне здаецца, вы правільна вырашылі, што паводзіны вашага мужа вызначае інфантальнасць і безадказнасць адносна выканання абавязкаў сужэнца і бацькі. Вы ўжо дастаткова доўгі час працяглі цяргенне і разуменне, аднак сітуацыю гэта не мяняла. Таксама магу меркаваць, што яна негатыўна ўплывае на ваш эмацыйны стан, што ў сваю чаргу адбіваецца і на стане дзіцяці. Пры гэтым, у пэўны перыяды жыцця ваш муж паводзіў сябе як клапатлівы тата і муж, і, калі б ён быў асобна больш спелым, верагодна, у вас была б цалкам нармальна сям'я. Аднак, апыкаючы і шкадуючы мужа, «разрульваючы» праблемы, вы не спрыяеце яго сталенню, наадварот, пакідаеце ў дзіцячай пазіцыі. Калі ж вы перастанеце часосці ад яго чакаць, патрабаваць, сварыцца, перастанеце яго абслугоўваць, карміць і г.д., а будзеце побач з ім весці сваё незалежнае ад яго жыццё, магчыма, гэта паставіць яго перад неабходнасцю прымаць пэўныя мужчынскія рашэнні і здзяйсняць учынкi.

■ Вазьму твой боль...

ЧАМУ АНЁЛЫ НЕ ХОДЗЯЦЬ ПА ЗЯМЛІ

Валанцёры перыядычна сутыкаюцца з непаразуменнем і асуджэннем. Хоць многія перакананы, што яны не ўмеюць крыўдзіцца, не радуюцца падзякам, не засмучаюцца з-за хамства і не пакутуюць ад несправядлівасці. Прынята думаць, што адзінае пачуццё, знаёмае ім, — гэта спачуванне, на ўсе астатнія працягненні эмоцый яны не маюць права.

Дабрачынны рух дапамогі дзецям з анказахворваннямі «Клуб 5000» шукаў матэрыяльную падтрымку на дызайнерскае афармленне сваёй промапрадукцыі: буклетаў, візітовак, афішаў, плакатаў. Знайшоўся добры чалавек, які зрабіў прафесійны дызайн бясплатна. Падышоў вельмі адказна, улічыў усе просьбы і заўвагі, падрыхтаваў некалькі варыянтаў — патраціў на гэта прорыш свайго часу. А пасля яшчэ за ўласныя грошы раздрукаваў рэкламнаю прадукцыю.

Потым мы даведаліся, што ён са скандалам пакінуў жонку з трыма дзецьмі, бо знайшоў маладоў палюбоўніцу. Ці вырашыў ён загладзіць сваю віну, заняўшыся дабрачыннасцю, ці захацеў супакойць сумленне, змяніцца, новае жыццё пачаць — не нашага розуму справа. І не паварочваецца язык назваць яго добрым ці жорсткім. Бо белае і чорнае бывае толькі на карцінках. Ён звычайны чалавек, які можа памыляцца ці выпраўляцца, здрадзтваць ці мірыцца. І няважна, які пасыл падштурхнуў яго да «Клуба 5000». Справа зроблена — цудоўныя афішы расказваюць людзям пра нашу дзейнасць і далучаюць новых удзельнікаў. А дабрачынцы, які ўсе людзі, могуць памыляцца.

Сям'я з хворым дзіцем, якой мы ўзяліся дапамагаць шмат гадоў таму, ходзіць ад валанцёра да валанцёра. Ніхто доўга не вытрымлівае кантакту з іх матуляй. Яна заўсёды скардзіцца, просіць, прыбядняецца. Мы бралі іх пад апеку, калі пачулі, што сям'я не можа пракарміць дзяцей. А на справе аказалася, што ўсё не так дрэнна: дзеці апрануты па апошняй модзе, цацкамі дома забіты шафы. У падарунак яны просяць апошнюю мадэль тэлевізара, якой нават заможныя спонсары ў вочы не бачылі. Пасля просяць сабаку, даражэзна-

га, абавязкова пэўнай пароды, ці ката з радаслоўнай.

Мы не пакідаем апеку, бо дзіцяці з цяжкім захворваннем сапраўды патрэбна дапамога. Але валанцёры вытрымліваюць толькі пару месяцаў. Пасля просяць: дайце іншых падапечных, не магу больш з гэтай маці размаўляць. Валанцёры, які ўсе людзі, маюць права на прызнанне ці непрызнанне.

Нядаўна Алеся скардзілася на сваіх падапечных: вязеш і вязеш ім, рукі адрываюцца ад перадач, а яны як належнае прымаюць: забіраюць пакеты, надктыкуюць новы спіс і зачыняюць дзверы. «Я разумею, што іх ніхто не навучыў ветлівасці і што не іх віна ў гэтым, але ўсё роўна чамусьці непрыемна», — дзеліцца валанцёр.

Нас часта павучаюць, што мы не павінны рабіць добрую справу дзеля падзякі, не павінны чакаць добрае слова. Але без аддачы згасе любіць энтузіязм. Дабрачынцы, які ўсе людзі, чакаюць ветлівасці.

Была гісторыя, калі хлопчык Алёша, усеагульны любімец, паступова перайшоў з пад апекі аднаго валанцёра да іншага. Проста таму, што ўпадабаў яе больш. Сімпатэтыя там, пачуцці, агульныя інтарэсы. Ну, сышліся яны, падышлі адно аднаму. Дык першая валанцёрка доўга не магла супакойцца: чым яна горшая? Нават закамлексавала. Здраеца, і такія жарсці разгараюцца. Дабрачынцы, які ўсе людзі, умеюць раўнаваць.

Неяк на здымкі тэлеперадачы запрашалі валанцёраў. Ад руху «Клуб 5000» мы адправілі Наталлю. І праз гэтую перадачу ўсе яе знаёмыя даведаліся пра дабрачынную дзейнасць дзяўчыны. Яна, аказваецца, не гаварыла асабліва шмат пра гэта. І тут усе пачалі хваліць Наталлю, якая яна малайчына, якой добрай справай займаецца, як гэта цяжка, адказна і што яна герой.

«Я таму і не расказвала раней, — дзелілася перажываннямі валанцёр, — бо балася, каб не падумалі, што выхвалюся, цану сабе набіваю. І нездарма хвалявалася. Цяпер толькі і чую, якая я малайчына. Ведаеце, я сапраўды пачала адчуваць сябе героем. Я ніколі не думала пра гэта, а тут ганарыцца стала...»

Мы тады доўга разбіралі гэтую сітуацыю, дзятліліся пачуццямі і ўражаннямі. І прыйшлі да такой высновы: калі ўзнагарода знаходзіць свайго героя, гэта дапамагае яму зрабіць яшчэ больш. Прызнанне надае сіл і імпульсу. Без самалюбства людзі не зварочваюць горы. Яно рухае іх наперад і дапамагае заваяваць новыя вяршыні. Валанцёры, які ўсе людзі, умеюць ганарыцца.

Таксама і наадварот: крытыка разбурае актыўнасць і адймае жаданне. Калі на валанцёраў сварацца, калі ганьбяць, крытыкуюць (а такое бывае і ў сценах клінікі, дзе яны вядуць непасрэдную дзейнасць, і ў інтэрнэце, і на сустрэчах з фінансавымі донатарамі, і нават у сем'ях падапечных), яны патухаюць. Здраеца, што зусім выпадаюць з руху.

Адночы падапечная «Клуба 5000» у прыступе адчаю... пабіла валанцёра. Мы ведаем крыніцы яе агрэсіі, разбіралі сітуацыю з псіхолагам. Дзяўчынка не вінаватая. І валанцёр у глыбіні душы разумее гэта. Але цяпер катэгарычна адмаўляецца ад любых зносінаў з гэтай падапечнай. «Нічога не магу з сабой зрабіць, — тлумачыць. — Не атрымліваецца цяпер глядзець на яе па-ранейшаму». Валанцёры, які ўсе людзі, умеюць крыўдзіцца.

Дзятчы дабрачыннага руху — гэта не камплекты аднолькавых асоб з ідэнтычным светаўспрыманнем і поглядамі. Гэта сацыяльныя зрэз. Мы абсалютна розныя. Як усе людзі. Нехта ўжо шмат гадоў не размаўляе са сваімі бацькамі. Некага выгналі з універсітэта за прагулы. Нехта курцы са школы. Іншы брыдкаслоўіць. А той страціў правы кіроўцы за парушэнне правілаў. Мы не анёлы.

Гасподзь стварыў нас такімі — неідэальнымі. У кожнага — свае заганы. І калі сярод гэтых заганаў знойдзецца жаданне працягнуць руку і дапамагчы, дайце нам магчымасць рэалізаваць яго. Не зважаючы на заганы, не чакаючы ідэальных дабрадзеляў. Анёлы не ходзяць па зямлі. А валанцёры, які ўсе, проста людзі.

Тацяна НЕМЦАНИНАВА,
заснавальніца дабрачыннага руху
«Клуб 5000»

Салодкія «кашалькі», смачныя «фіялкі»...

Для адных прыгатаванне ежы — абавязак, а для іншых — хобі і крыніца натхнення. Стварца на кухні не стравы, а цэлыя шэдэўры — гэта прызванне і самы любімы занятак жыхаркі Століна Наталлі ДУЛЬСКОЙ. Усе родныя і знаёмыя ведаюць, што да іх на святы, дні народзінаў Наталля заўжды прыйдзе з салодкім пачастункам. Вось толькі якім будзе чарговы торцік, ніхто ведаць не можа, Наталля заўжды рыхтуе сюрпрыз.

Свой першы торт яна выпекла ў адзінаццаць гадоў. Ды і ці магло быць інакш, калі мама і цётка былі пастаяннымі гаспадынямі на ўсіх вясковых вяселлях: яны выпякалі салодкае і ядомыя кошкі для яго падачы, рабілі ўпрыгожванні ў выглядзе жэлацінавых вішань і сунічак. У час прыгатавання маці заўжды давала паспрабаваць стварыць нешта і дачушкам.

Яшчэ падчас вучобы ў школе ўсе ведалі, што на любое школьнае ці класнае мерапрыемства Наталля абавязкова прынясе торцік. Так склалася і ва ўніверсітэце. Аднакурсніца на 8 Сакавіка падарыла ёй кнігу для запісу кулінарных рэцэптаў. Гэта і на сёння адзіная запісная кніжка, якой карыстаецца гаспадыня. Але рэцэпты, да таго як трапіць у зборнік, праходзяць самы пільны адбор і дэгустацыю.

Гады два таму на дзень нараджэння сястры Наталля задумала спяць нешта незвычайнае і ў адным з часопісаў наткнулася на торт з масцікі ў выглядзе мехы з грышмамі. Вырасла, што зможа зрабіць. Здзіўлення, хвалебных слоў

было столькі, што з таго часу Наталля проста не змагла спыніцца. Яна стала чытаць, вывучаць тэхналогію прыгатавання, набыла ўсё новае і новае прылады для афармлення торцікаў — плунжары і молды, а таксама самыя разнастайныя формы.

Цяпер яна па пошце заказвае масціку патрэбных колераў, іншым часам выплаўляе сама жавальны зефір. Але ўжо ні адно свята не абыходзіцца без торціка ў выглядзе... А вось гэта — сакрэт гаспадыні. Яна імкнецца ніколі не паўтарацца. Акрамя «класічных» тартоў, гэта можа быць і каробка з дарагім каньком, і лялька, і чалавек-павук, і кніга ўспамінаў, і самалёты, танкі, піяніна, кубкі з півам, машыны, класныя журналы і буквары, кашалькі і фіялкі — няма мяжы фантазіі. Наталля зазначае, што ў некаторай ступені

тварыць, ляпіць, рэзаць, майстраваць ёй дапамагла атрыманая ва ўніверсітэце спецыяльнасць настаўніка пачатковых класаў.

Вага яе торцікаў звычайна ад двух кілаграмаў, а максімум проста няма. Самым вялікім стаў торт з архідэямі, зроблены для сяброў на вяселле. Перад гэтым Наталля цэлы тыдзень не магла заснуць і ўсё ўяўляла сабе карцінку, паэтапа рабіла дэталь для афармлення. У выніку атрымаўся дванаццацікілаграмовы (!) вясельны торт.

Разам з мамай на кухні шмат часу праводзіць і дзеці — васьмігадовая Даша і чатырохгадовы Кірыл. Ім таксама вельмі падабаецца

ляпіць з масцікі і нават самімі рабіць пірагі, каўрыжкі, пірожныя. Любімы сумесны праект — торт «Павуцінка». Тады Наталля ставіць перад дзецьмі неабходныя прадукты і проста адыходзіць убок. А яны самастойна месяць і раскочваюць цеста, рэжучь, мажучь... Дар'я збірае сваю калекцыю масцічных фігурак, якія зрабіла сама.

Пасля таго, як сям'я Дульскіх перасялілася ў новы дом, доўга не маглі набыць духавую шафу. Дык Наталля выпякала пірагі і булкі ў печцы, а пасля паспрабавала пяць там жа і торцікі. Атрымалася!

— Многія не разумеюць, як можна любіць праводзіць час на кухні. А я кожную вольную хвілінку бываю менавіта тут. На кухні спакойна, камфортна. Адпачываю думкамі і ствараю новыя і новыя салодкасці, — расказвае жанчына. Пры тым, заўважым, Наталля не хатняя гаспадыня. Яна працуе ў Столінскім кінатэатры і толькі вечарамі і ў выхадныя дні мае магчымасць займацца любімай справай.

Пакуль мы гутарылі, Наталля хуценька замясіла цеста і расклала яго ў формы для мафінаў, паставіла іх у духоўку ды занялася крэмам. Атрымалася вельмі прыгожа і смачна, а часу на такую прыгажосць спатрэбілася не так і многа. А вось торцікі — гэта іншая справа. Звычайна працэс прыгатавання Наталля дзеліць на тры этапы: выпечка каржоў, іх змазка і прапітка і ўпрыгож-

ванне. Самы доўгі працэс — упрыгожванне. У не вельмі складаным торціку ён доўжыцца тры гадзіны.

Сакрэтамі прыгатавання тартоў Наталля ахвотна дзеліцца з сябрамі і знаёмымі, вельмі радуецца, калі знаходзяцца людзі, апантаняны выпечкай, з якімі можна пагутарыць, абмеркаваць, падзяліцца ідэямі.

У марах Наталлі прайсці курсы па айсінгу*, каб навучыцца рабіць яшчэ больш прыгожыя торцікі. Пакуль жа новую тэхніку засвойвае самастойна. Але часцей за ўсё ёй хапае толькі погляду на гатовы прадукт, каб зразумець, як яго зрабіць.

*** Са слоўніка кандытара-аматара:**
Молды — спецыяльныя польныя формы, для стварэння фігур і кветак, што ўпрыгожваюць кандытарскія вырабы. Прызначаны для працы з масцікай, марцыпанам, шкаладам, жэлацінам і іншымі прадуктамі.
Кандытарскі плунжар — інструмент, які дазваляе выразаць або выціскаць з масцікі, цукровай пасты, цеста разнастайныя фігуры — кветкі, матылькоў, мультяшных герояў і г.д.
Айсінг — цукрова-бялковая маса, белая або каляровая, што выкарыстоўваецца для дэкаравання кандытарскіх вырабаў: малявання ці стварэння ажурных упрыгажэнняў.

Таццяна СЕГЕН.
 Фота аўтара

ЯК НА БАБУЛІНЫХ ВЯСЕЛЛЯХ, АБО ПРЫЧЫМ ТУТ УДОД?

Вёска Дубітава, што ў Івацэвіцкім раёне, — старажытная, праз некалькі гадоў будзе адзначаць сваё 500-годдзе. У 60-70-х гадах тут прахавала больш за чатыры сотні чалавек, гэта быў час росквіту вёскі. Сем'і ў асноўным былі шматдзетныя, па 7-8 дзяцей, а ў некаторых і па 12. Але дарог добрых не было, як кажуць старажылы гэтага краю, з балота было не выбрацца ў вясновы і асенні час. А потым з'явіліся дарогі, але па іх маладыя паўцкалі з вёскі ў пошуках гарадскіх выгод... Сёння тут жывуць толькі 36 чалавек. Акрамя адной сям'і, усе пенсіянеры. Затое месцічы больш за некаторых маладых умеюць радавацца жыццю і цаніць сямейныя каштоўнасці. Найстарэйшая сямейная пара Турчыных з задавальненнем успамінае сваю маладосць:

— Пасля школы я паехала на Урал, каб вярнуцца з заробкаў з пашпартам, — расказвае Ганна Дзмітрыеўна Турчына. — Працавала там у дзіцячым садку, а праз сцяну жыла старшыня сельсавета. Мы пасябравалі, і яна дапамагла мне зрабіць пашпарт. Калі вярнулася з Урала, то Іван ужо быў у арміі. Яго забралі ў маракі на чатыры гады. Як цяпер памятаю: ён вярнуўся з войска і пасля танцаў бег за мною так, што аж марская фуражка яго зляцела з галавы.

Маладыя людзі сталі сустракацца, а праз восем месяцаў вырашылі пажаніцца. Сказалі бацькам, і тыя заслалі сватоў. Вяселле ў Ганны Дзмітрыеўны і Івана Пятровіча адбылося больш за паўвека таму — у 1959 годзе, на васьмага сакавіка.

Вяселле ў тыя часы ладзілася на дзве хаты: у першы дзень — у маладой, назаўтра — у маладога. Іван быў у сям'і старэйшы з пяцёрых дзяцей, а Ганна ў маці была васьмай. Старэйшыя браты і сёстры былі не супраць, што Ганна не пайшла жыць да свекры і пасля вяселля, а наадварот, мужа ўзяла ў прымакі. Турчыны, да слова, і сёння жывуць у бацькоўскай хаце Ганны Дзмітрыеўны.

Маладых пасля вячання бацькі сустракалі на парозе з хлебам і соллю. Каравай рабілі каравайніцы, а хлеб пякла сама маці Ганны Дзмітрыеўны. Наогул, яна была здатнай пекаркай: яшчэ пры Польшчы ёй хлеб заказвалі настаўнікі, такі ён атрымліваўся ўдалы. А каравайніцы пяклі не адзін каравай, а некалькі, каб хапіла ўсім гасцям. Каб атрымліваўся высокі, не патрэсканы, спявалі песні. Упрыгожвалі каравай косамі, кветкамі.

БЕЗ ШАМПАНСКАГА, АЛЕ З КІСЯЛЁМ

— Мне падышла вясельная сукенка маёй сястры, — узгадвае Ганна Турчына. У Гальніцы сястра і вэлью узяла для мяне. Вэлью у нас называлі «валя». Туфлі былі новыя, але чорныя. Белых не было ні ў кога. «Валю» напрыканцы вяселля дружкі па парадку прымяралі, танцавалі ў ёй.

— Ці багаты ладзілі стол? — цікаўлюся.
 — Халадзец, мяса, катлеты смажылі. А вось што такое галубцы, не ведалі. Кісель варылі, толькі не такі, як цяпер вараць, а з аўсянай мукі. І саладуху варылі. Нават не ведаю, як

растлумачыць — яна падобна на кашу. А пілі самагонку, віна толькі крыху прыкуплялі. Пра шампанскае таксама не ведалі.

— Жартавалі на вяселлі?
 — А як жа! Бывала, толькі пойдзеш танцаваць, як тваё месца займаюць танцоры нявесты і жаніх: нявеста — пераапанутая мужчына, а жаніх — пераапанутая жанчына. Гэта пара магла быць з ліку гасцей, а магла быць і з чужых. Тады сват і маладзіца выкуплялі месцы нашы. За гарэлку, за грошы, за закуску, што скажуць, тое і павінны даць, крыху патаргаваўшыся.

ПАЧАСТУНАК ПА ПРАВІЛАХ

— Адорвалі маладых, як каравай дзялілі?
 — Каравай у нас выносіў асаблівы чалавек. Яго называлі сёмак. Ён казаў: «Дазвольце, маці і бацько, каравай пачаці». І так тры разы пытаўся ён дазволу, а потым каравай рэзаў па старшынстве роду. Спачатку казаў: «Ёсць у нашай маладой бацько і маці. Просім на падарунок». І так усю радню па парадку клікаў, а потым дружак, суседзяў і г.д.

...А яшчэ, прыгадваюць Турчыны, акрамя каравая, майстрыхі пяклі птушку ўдода і яго ўпрыгожвалі саломкай, стужкамі. Вочы — з чорнай фасолі, а хлопцы-дружкі павінны былі птушку гэтую ўкрасці, каб атрымаць за яе выкуп.

— Ну і як, у маладых жыццё ўдалося?
 — Я не шкадую, што пайшла за Івана, бо той кавалер, з якім я гуляла, ужо на тым свеце, а мы жывём 55 гадоў разам. Бедна ці не бедна, а грошай чужых не пазычалі, каб ажаніць ці ў армію выправіць дзяцей. У нас ужо чацвёрта ўнукаў, пяць праўнукаў.

— Муж не раўнівы? — дапытваюся.
 — Пасля свайго вяселля я маладзіцай гуляла на вяселлях пяць разоў. Маладзіца — гэта на вяселлі «пара» свату. Я спачатку баялася, што танцю на вяселлі ўсё са сватам, думала, што зараз муж прыраўнуе, а ён толькі ўсміхаец-

ца. На трэці раз адмовіла свату, маўляў, ногі баяць, а муж кажа: «Ідзі, табе ж так падабаецца танцаваць». Не раўнівы аказаўся — каб толькі мне добра было, думаў. А я так любіла танцаваць! І вальс, і польку-бабачку, падыспань, кракавяк... Муж запрашаў толькі на вальс і факстрот.

УДОД НА ЎСПАМІН

...Аб традыцыі пячы ўдода на вяселле загадчыца Дубітаўскага Дома сацыяльных паслуг Наталля Ключко распытвала ўсіх доўгажыхароў вёскі, сваіх блізкіх, шукала вясельныя традыцыі ў інтэрнэце.

— Чаму ўдод, а не якая іншая птушка? — разважае Наталля Міхайлаўна. — Знайшла карцінку: удод сапраўды прыгожы, яркі, з чорна-аранжавым апярэннем, з хахалком і загнутай дзюбай. Гэтая птушка, дарэчы, была аб'яўлена летас птушкай года. Але калі гаварыць пра вясельныя традыцыі, то, магчыма, за незвычайнасць і неардынарную прыгажосць яе людзі выбралі для адмысловага абраду — звярнуць увагу на тых, каго не заўсёды запрашалі на вяселле, ці на тых, каго забылі запрасіць. Яны пяклі птушку і прыходзілі з такім заўважным падарункам. Гаспадары ў адказ, каб схаваць сваю непрадбачлівасць і разгубленасць, адкупляліся гасцінцамі са стала. Людзі, што прыносілі ўдода, дзякавалі песнямі і ішлі гуляць сваёй кампаніяй. З часам незапаваныя госці сталі саромецца напамінаць аб сабе такім чынам, але каравайніцы пачалі самі пячы птушку, каб захаваць такую яркую традыцыю і лішні раз павесяліць гасцей.

Валянціна БОБРЫК.
 Вясельныя фота прадастаўлены Наталляй КЛЮЧКО.

«ШЧАСЦЕ — КАЛІ ТЫ ПАТРЭБНЫ...»

(Пачатак на 1 стар. «СГ».)

— Многія разважаюць прыкладна так: я не нараджаю другое або трэцяе дзіця, таму што не магу сабе гэта дазволіць. З вашага досведу, і ўласнага, і працоўнага, наколькі матэрыяльны складнік усё ж важны?

— Безумоўна, важны, але стаіць далёка не на першым месцы. Бо ў кожнага сваё разуменне, што значыць «дазволіць сабе нешта»: адны зыходзяць з бюджэту пражытачнага мінімуму, другія — з сярэдняга заробку па краіне, трэція — яшчэ з нейкіх разлікаў. Таму для кагосьці матэрыяльнае становішча — проста адгаворка, а для іншага — аб'ектыўная прычына. Не магу даваць парады, маўляў, нараджайце, нягледзячы ні на што. Гэта пытанне мусіць вырашаць для сябе кожная сям'я самастойна. Але мне ўсё ж складана зразумець, калі людзі катэгарычна настроены толькі на адно дзіця. Думаю, што адно — гэта добра для бацькоў: як быццам і рэалізацыя сябе ў бацькоўстве, і не такая вялікая нагрузка, як у шматдзетных сем'ях, ёсць магчымасць матэрыяльна забяспечыць дзіця і дазволіць сабе большую свабоду. А двое і больш дзяцей — гэта добра для іх саміх: каб у іх была родная душа па жыцці, каб яны вучыліся дабрыві, адказнасці за іншых, каб лягчэй праходзілі сацыяльную адаптацыю, умелі дамаўляцца.

ПРА СТРОГАСЦЬ І ЧАС НА СЯБЕ

У 2012 годзе Аксана Бекасава з ліку яшчэ двух дзясяткаў мінчанак была ўзнагароджана ордэнам Маці. Але нават пасля атрымання высокай узнагароды гуру ў справе бацькоўства яна сябе не лічыць і даваць парады іншым засцерагаецца: «Быць бацькамі вучыцца ўсё жыццё, кругласутачна і без выхадных». Затое пра ўласную сям'ю расказвае з гумарам і пясчотай.

Пяцёра, і ўсе — любімыя!

— Вам які метад выхавання бліжэй: строгасць або ласкаваць?

— О, так адразу цяжка адказаць... Напэўна, тата больш можа «прыструніць», уздзеінічаць строгім словам — прынамсі яно мае большую вагу, чым маё. І, безумоўна, нейкія ключавыя рашэнні за ім. Напрыклад, узяць сабаку вырашыў менавіта ён, я спачатку ад гэтай ідэі была, мякка кажучы, не ў захапленні. Затое цяпер Крон — найперш яго абавязак і ўсеагульны ўлюбёнец. Я ж звольшага стараюся мякка падабраць ключык. Хоць і нельга адназначна сказаць, што тата — «строгі паліцэйскі», а мама — «добры», атрымліваецца па-рознаму, відаць, як ва ўсіх сем'ях. Дзіалізаваць сябе — крыў Божа, часам мы ў чымсьці памыляемся, часам дзеці сvaraцца так, што ніякі падыход не працуе, трэба проста даць час «перакіпець». Словы «ўсё, я пакрыўдзі(ла)ся» я наогул чую добры дзясяткаў разоў штодня, але звычайна гэтыя крыўды гэтак жа хутка праходзяць, як і ўзнікаюць.

— Хто з дзяцей — галоўны мамін памочнік, а хто — галаўны боль?

— Дапамагаюць усе патроху. Дзяўчаты любяць са мной павазіцца на кух-

2012 год. Цырымонія ўручэння Ордэна Маці.

ФОТА БЕЛТА

ні, навучыцца гатаваць якую-небудзь страву, «як мама», а ў таты можна паглядзець і пераняць, як прыгожа сервіраваць стол. Апошні год-паўтара мэтанакіравана прымушаю ўсіх займацца прыбіраннем — часам здаецца, што хутчэй, лягчэй і адназначна чысцей будзе зрабіць усё самой, але разумею: гэта ў будучыні спатрэбіцца, ды і пэўны выхаваўчы момант спрацоўвае... Яны ўжо самі дзеляць абавязкі: хто з пыласосам пройдзе, хто падлогу мые, хто выцірае пыл, люстэркі і г.д. Затое, калі шкодзяць або вэрхал узнікаюць, то таксама ўсе разам. Усе пяцёра, вядома, зусім розныя па характары, але каб з кімсьці былі асаблівыя праблемы — не, такога няма. Проста да кожнага атрэбны свой падыход. Напрыклад, Ваню даводзіцца кантраляваць у вучобе: ён хоць і разумны хлопеч, але часам такія лянівы: дасі волю — некалькі дзён не сядзе за ўрокі, будзе

шматдзетных сем'яў Аксана Бекасава супрацоўнічае з аддзелам перакладаў Беларускай Гандлёва-прамысловай палаты, перакладае з і на балгарскую, чэшскую, грэчаскую мовы, намеснік старшыні таварыства дружбы «Беларусь — Балгарыя» ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. — Аўт.) не вымушае сядзець у офісе дакладна з 9 да 18. Я думала і пра апошні варыянт, але тады штосьці дакладна будзе атрымлівацца горш — або праца, або догляд дзяцей. А так, няхай і многае робіш на бягу, атрымліваецца вымеркаваць час на ўсе дамашнія патрэбы, на рабочыя моманты і яшчэ на сябе — стараюся не прапускаць трэніроўкі па фітнесе некалькі разоў на тыдзень.

ПРА БРЫДЖ, ШАКАЛАД І ГАЛОЎНЫЯ КАШТОЎНАСЦІ

— Ці ёсць у вас любімыя сямейныя традыцыі?

— Так, малыя вельмі любяць дні нараджэння — і свае, і нашыя з мужам: загадзя рыхтуюцца, майструюць адмысловыя паштоўкі. Злата ўсіх арганізуе, каб прыдумаць незвычайныя віншаванні, конкурсы з заданнямі (гэта, відаць, перадалося ад мамы Аксаны, якая таксама займаецца арганізацыяй урачыстасцяў. — Аўт.)... Адна з агульных традыцый — разнастайныя сямейныя павязкі, якіх усе вельмі чакаюць і рыхтуюцца.

Наогул, мы стараемся не замыкацца толькі ў сваім сямейным коле: у нас часта збіраецца кампанія сяброў гуляць у брыдж, па панядзелках таксама са знаёмымі ходзім сем'ямі ў лазню.

— На вашу думку, шчаслівая сям'я — гэта...

— Мне здаецца, гэта не залежыць ад таго, маленькая яна ці вялікая, — адрываецца ад працы бацька сямейства Іван. — Нездарма хтосьці з класікаў сказаў, што ўсе шчаслівыя сем'і шчаслівыя аднолькава. Каштоўнасці ва ўсіх адны і тыя ж: каб дзеці і бацькі былі здаровыя, каб заўжды адчувалі блізкасць і падтрымку адно аднаго...

— Шчасце — гэта калі ўсе дзеці паслухмяныя, мама з татам добрыя, а сабака не кусаецца, — пад агульны смяшынкі дапаўняе тату 7-гадовая Лера. — І яшчэ калі мама з татам даюць шакалад!

— Мяркую, шчаслівая тая сям'я, у якой кожны паасобку, незалежна ад узросту і статусу, мог не тое што называць, а насамрэч адчуваць сябе шчаслівым, — лічыць мама. — Часта ж гэта адчуванне не залежыць ад абставінаў, а жыве ўнутры нас. Здароўе, фізічны камфорт, матэрыяльны дабрабыт — гэта таксама важна, але першаснае ўсё ж усведамленне гармоніі, таго, што ты патрэбны сваім блізкім, а яны табе, што табе ў сям'і добра і спакойна, і як выдатна, што яна — менавіта такая, а не якая іншая.

Гутарыла Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

■ Мая сям'я

У Савецкім Саюзе было багата сямейных працоўных дынастый. Дзеці марылі стаць, як і іх бацькі, кіроўцамі і пашталёнамі, рабочымі і настаўнікамі, міліцыянерамі і ветэрынарамі... Праўда, сёння моладзь усё часцей аддае перавагу сучасным прафесіям. І не трэба здзіўляцца, калі праз 30 гадоў мы паўсюдна будзем бачыць праграмістаў у чацвёртым пакаленні. Але сярод нас ёсць сапраўдныя захавальнікі сямейных традыцый. Напрыклад, у сям'і Сапліцкіх дзве сястры свядома пайшлі па шляхах бацькі і прысвяцілі сваё жыццё службе ў праваахоўных органах.

«СОКАЛ, СОКАЛ, ПРЫЁМ! Я АРОЛ!»

— А я ж не марыў быць міліцыянерам, — агарошыў нас пры сустрэчы падпалкоўнік Васіль Сапліцкі, старшы інспектар Цэнтральнага РУУС сталіцы. — З дзяцінства хацеў стаць вайскоўцам. Мой брат паступіў у ваенна-марское вучылішча ў тагачасным Ленінградзе. Я таксама збіраўся пасля школы там вучыцца, нават здаў іспыт, аднак мне не спадабалася стаўленне да абітурыентаў. Часу на падрыхтоўку не давалі: мы яшчэ не паступілі, а нас пачалі загрузаць страйвой падрыхтоўкай. У выніку адмовіўся там вучыцца.

што яны ўдзвюх таксама пойдучь працаваць у міліцыю, прадаказаць ніхто не мог.

— Марыя, старэйшая, яшчэ ў 14 гадоў прызналася, што хоча стаць міліцыянерам, — узгадвае Васіль Сапліцкі. — Сур'ёзна яе словы не ўспрымаў, быў катэгарычна супраць. Думаў, пройдзе час — яна пераклучыцца на нешта іншае, супакоіцца. А яно вось як атрымалася. Пасля вучобы ў тэхнікуме падышла да мяне і зноў сказала: «Тата, я ўсё ж такі пайду працаваць у міліцыю». Працуе цяпер інспектарам па адміністрацыйнай практыцы

Васіль Сапліцкі кажа сваім маладым: «Служба памылак не даруе».

ФОТА СЯРГЕЯ НІКАНЮВІЧА

— І ўсё жыццё прысвяцілі міліцыі...

— Так атрымалася. Але я ўсё роўна адслужыў тры гады на ваенна-марскім флоце ў Крыме. Нягледзячы ні на што, лічу, што сапраўдны мужчына павінен адслужыць у войску.

Службу ў праваахоўных органах Васіль Сапліцкі распачаў інспектарам дарожна-патрульнай службы ў родным Буда-Кашалёве. Пасля была Вышэйшая школа міліцыі, потым — пераезд у сталіцу, праца на розных пасадах.

— Думкі аб пагонях, затрыманні злучылі мяне наведвалі, але я ніколі не баяўся, — з усмешкай прызнаецца спадар Васіль, за плячыма якога больш за 30 гадоў выслугі. — Мне прыходзілася сам-насам сутыкацца са зладзеямі, пераследаваць злачынцаў. Праца заўжды здавалася цікавай. Яна мяне нават натхняла. І толькі ў апошнія гады стала спакойнай, стабільнай. Зараз вяду кантроль за зброяй, якая знаходзіцца ў грамадзян і ў арганізацыі. Але якую б пасаду ні займаў, праца заўжды была вельмі адказнай.

— А як жонка ставілася да вашай працы? Хваляванняў, відаць, было шмат...

— Так, у нас калісьці не было сваёй кватэры, вымушаны былі жыць у інтэрнатах. Дадому найчасцей вяртаўся апоўначы. Пляцілі нам няшмат. Памятаю, што ў 1991 годзе мой заробак складаў усяго 29 долараў. Каб пракарміць сям'ю, прыходзілася нейкі час падпрацоўваць у службе аховы ў адной камерцыйнай установе. Але мая Таццяна, медык па адукацыі, ставілася да ўсяго з разуменнем. Разам з дочкамі яна стала для мяне надзейным тылам.

Васіль з Таццянай гадавалі дзвюх дачок — Марыю і Наталю. Зразумела, дзяўчаты шанавалі бацькоўскую працу, але тое,

ДАІ Маскоўскага раёна. Праз пэўны час гэта ж зрабіла і Наташа. Жонка, безумоўна, спачатку спрабавала пярэчыць, ды ўсё ўжо было вырашана. Але мне было прыемна.

— А мы проста вельмі ганарыліся татам і хацелі пайсці працаваць па яго шляхах, — прызнаецца Наталля, бухгалтар разліковага цэнтра ГУУС Мінгарвыканкама. — І нашы жаданні супалі. Мы ж у дзяцінстве пастаянна гулялі «ў міліцыянераў». Пераапрагналіся ў бацькоўскую форму, размаўлялі, нібы па рацыі: «Сокал, сокал, прыём! Я арол!»

— Як, дарэчы, вам жывецца ў крыў незвычайным жаночым калектыве? — пытаюся ў спадар Васіля.

— Клапоцацца, хвалююцца за мяне. Праца ў праваахоўных органах вельмі цяжкая, а таму і мне прыходзіцца дапамагаць ім парадамі. Але дзяўчаты стойкія. Спраўляюцца з усімі праблемамі.

Цікава, што муж Марыі таксама праваахоўнік. Іх дачка Сонечка, між іншым, нарадзілася 10 лістапада — у Дзень савецкай міліцыі — і адразу дала шчасліваму дзядулі магчымасць пажартаваць аб нараджэнні яшчэ аднаго міліцыянера для сямейнай дынастыі.

Учора нашы героі віншавалі адно аднаго з Днём беларускай міліцыі, а літаральна праз некалькі дзён Васіль Сапліцкі павіншаваць сваіх жанчын з Міжнародным жаночым днём. Ён прызнаецца, што на кожнае свята жонка, выдатны кухар, гатуе нейкую смачную страву, назву якой стараецца захоўваць ад родных у сакрэце. Спадзяёмся, што падобныя таямніцы будуць адзінымі на жыццёвым шляху міліцыянераў Сапліцкіх. Са святам!

Тарас ШЧЫРЫ

■ Казка для...

У адным горадзе жыў стары калекцыянер. Ён быў такі стары, што памятаў яшчэ праўленне караля і яго сыноў, цырымоніі, прыёмы і пышныя балі з прыдворнымі музыкантамі, заморскіх паслоў і чароўных незнаёмак, у якіх закахаліся юныя прынцы. Але часы даўно змяніліся, і канулі ў лету каралі, рыцары і самыя сапраўдныя вядзьмаркі. І старому калекцыянеру нічога не заставалася, як захоўваць старадаўнія рэліквіі, каб хоць неяк нагадаць маладому пакаленню пра тую пару, калі ўсе гэтыя рэчы мелі сэнс... Ён зносіў у дом усё, што ўяўляла хоць які-небудзь інтарэс: старадаўнія імбрэчкі, якія спяваюць, гадзіннікі з урачыстым боем, пацямнелыя падсвечнікі з завітушкамі, векавую шафу з выразанымі на ёй галубкамі, медальёны з грэчаскімі профіліямі, пацямнелыя брошкі, якія, магчыма, насіла якая-небудзь важная дама... Паштоўкі, якія калісьці былі прымацаваны да шматзначных пісьмаў-пасланняў, што вырашалі чыйсьці лёс. І яшчэ шмат іншай, нікому не патрэбнай старызны. Многія пасмейваліся з дзівака і яго збіральніцтва. Карысці ад гэтага хламу нікому ніякай не было, але і шкоды — таксама.

Зрэдку калекцыянер выстаўляў што-небудзь з прыхаванага ў яго каморцы на продаж, атрымліваў драбязу і тым быў задаволены.

Час ішоў. Калекцыянер старэў разам са сваім рэчамі, а сучаснае жыццё вылучала новыя каштоўнасці, і яго збіральніцтва карысталася ўсё меншым попытам... У зіхоткіх, бліскучых магазінах прадаваліся сучасныя лакаваныя вырабы. Людзі, якія мала што разумелі ў даўно забытым мінулым, спешна прабягалі міма маленькай крамкі.

АЛЕ вось аднойчы дождж, нарэшце лінуў-такі... І не які-небудзь, а менавіта з вядра! Стары гадзіннік раптам запрацаваў, і маленькі пазалочаны анёлак выпусціў сваю стралу ў невядомы палёт... Маладая пара, вяртаючыся з пакупкамі з моднага «лакаванага» магазіна была заспета знянчак нежартоўным дажджом — якраз насупраць маленькай вітрыны антыкварнай крамкі. Дзецца не было куды, ды і новых пакупак было шкада, і маладой пары нічога не заставалася, як забегчы ўнутр.

Яны замітусіліся каля сваіх пакупак, хвалюючыся, каб вільгаць не патрапіла ў сярэдзіну і не нашкодзіла ім. Таму нават не адразу заўважылі гаспадара:

Іх добра «падтоплены» выгляд сведчыў: яны зайшлі сюды вымушана. Але стары калекцыянер і выгляду не падаў, што засмуціўся, галантна запрасіўшы іх прысесці ў глыбокія крэслы ля каміна. Да бляску начышчаны самавар ужо падаваў гасцям дымліваю мятную гарбату. І каміні, як па ўзмаху чарадзейнай палачкі, запаліўся, саграваючы змоклых усёй цёплінай сваёй каменнай душы.

— Слухай, — шапнула маладая жонка свайму мужу, — проста як у кіно — з сучаснага свету ды ў казачны...

Стары калекцыянер шматзначна ўсміхнуўся.

— А ці не жадаеце набыць што-небудзь у маёй казачнай краме? — спытаў ён.

— А што, рэчы ў вас таксама казачныя? — пажартаваў малады муж.

— Можа быць, — загадкава адказаў гаспадар.

Муж і жонка абвясцілі позіркам маленькую крамку, але ўсё было зусім старое і не па іх гусце. Маладым стала няёмка ад таго, што выстаўленыя рэчы былі абсалютна ім не патрэбныя, і яшчэ больш няёмка таму, што

Нярэдка яна праводзіла з ім цэлыя дні: усеўшыся на падлозе і расклаўшы вакол кніжкі з карцінкамі, дзяўчынка тыцкала пальчыкам у адну з іх і пыталася:

— А гэта, а гэта што?

І хтосьці нябачна ёй адказваў, што менавіта намалевана на гэтай карцінцы. Ганначка смялася і паўтарала:

— Нёс! — і паказвала на свой нос.

— Усі, — і паказвала, дзе ў яе вусы...

РАЗАМ з тэлефонам яна даведвалася пра існаванне пораў года і пра тое, якія змены ў прыродзе ў сувязі з гэтым адбываюцца. Якія звары і птушкі насяляюць лес, а якія жывуць у чалавека ў доме. Пра колеры вясёлкі і адкуль прыходзіць ноч... І шмат іншых цікавых рэчаў, пра якія Ганначка раней і не здагадалася.

ЧАРАДЗЕЙНЫ ТЭЛЕФОН

яны нічым не могуць аддзячыць старому за выратаванне іх ад дажджу і цёплы прыём. Маладая жанчына раптам сказала:

— Вы ведаеце, у нас ёсць дачка. Яна зусім яшчэ маленькая. Можа, для яе ў вас знойдзецца якая-небудзь драбязя?

— Вазьміце вось гэты старадаўні тэлефон з разной ручкай. Ён у экстранным выпадку можа тэлефанаваць сам, чытаючы вашы думкі і жаданні...

Маладыя людзі засмяліся і пагадзіліся. Калекцыянер назваў амаль сімвалічную цану. І маладыя людзі, узрадаваўшыся, што хоць нечым дагадзілі старому, спешна пачалі збірацца дадому. Тым больш што дождж ужо скончыўся.

— Калі вам трэба таксі, то мы з тэлефонам вам гэта арганізуем.

— Ды не пашкодзіла б! — дружна адказала маладая пара, і праз хвіліну машына з таксапарка ўжо стаяла перад ганкам.

— А вы, аказваецца, фокуснік?! — не без здзіўлення заўважыў малады муж.

— Ды гэта не я, гэта ЁН, — паказаў гаспадар на стары тэлефон.

СТАРЫ тэлефон нікога так не ўзрадаваў, як маленькую Ганначку. Цяпер яна цэлымі днямі па ім размаўляла. Варта было яму толькі зазваніць, як яна кідалася з усіх ног, здымала трубку і казалася:

— Алё! Гэта Няня, — так яна сама сябе называла, бо толькі яшчэ вучылася гаварыць.

Занятая бацькі толькі дзіву даваліся: іх дзіця кожны дзень вучыцца гаварыць новыя словы і спасцігае новыя веды...

Але аднойчы здарылася бяда. Ганначка, прыйшоўшы дадому з прагулки, злягла. Да вечара ў яе паднялася тэмпература. Дзіця ўжо суткі ляжала ў гарачцы. Дадому запрашалі найлепшых дактароў, і скрозь цяжкую дрымоту дзяўчынка чула, як усе гаварылі пра нейкую эпідэмію, што ходзіць па горадзе... Ганначцы ўяўлялася старая кудлатая цётка з зялёным тварам, якая ходзіць па вуліцах з доўгай вярсоўкай і звязвае ўсіх, хто трапляе ёй на вочы...

Стары, забыты ўсімі тэлефон адзінока валяўся ў куце. Ён таксама вельмі перажываў за дзяўчынку. І калі з пакоя ўсе выйшлі, ён ціхенька набраў стары нумар...

— Паслухай, дружа, — шэптам пачаў ён гутарку з ранейшым гаспадаром, — тут Ганначка цяжка захварэла... Тэмпература высокая, не ўстае. А ў яе вось-вось Дзень нараджэння. Ты не мог бы ёй чым-небудзь дапамагчы? Падары ёй што-небудзь суцяшальнае. Можа, яна ўзрадуецца і ёй стане лягчэй?

— Я, вядома ж, з радасцю. Але што? У мяне ж адна старызна... Слухай, а можа, тую карцінку? На якой тры анёлы ўпрыгожваюць у лесе елку. Няхай будучы ёй сябрамі.

НАЗАУТРА ў дзверы пазванілі: — Вам пасылка да Раства і да Дня нараджэння малой, — адрапартаваў пасланец.

— Ад каго? — здзівіліся маладыя бацькі.

— Ад вашага старога знаёмага, калекцыянера.

— А адкуль...

Але пасланец знік.

Ганначка расплюшчыла вочы, і светлая ўсмешка кранула яе вусны: перад ёй сапраўдныя жывыя анёлы развешвалі на ёлцы зоркі.

Бацькі ўзрадаваліся, што дзіця расплюшчыла вочы, і тут жа павесілі старую карцінку насупраць ложка дачкі.

А ноччу ў пакоі Ганначкі пачалі адбывацца цуды... Анёлы, намалеваныя на старым палатне, сышлі з карціны. Спачатку яны кружылі пад столлю, потым ціха паднялі дзяўчынку разам з ложкам і панеслі праз акно. Ганначка ляцела міма зорак, і яны міргалі ёй сваімі прамянямі. Вечер абдзімаў яе гарачую галаву, аб-

— Тэлефон! — раптам выгукнуў муж. — Ён жа казаў, што стары тэлефон, чытаючы думкі, можа тэлефанаваць каму заўгодна!

...Тэлефон не працаваў. Як ні спрабавалі яны тузаць за правадкі — нічога не атрымлівалася.

— Можа, ён сапсаваўся? Трэба выклікаць тэлефоннага майстра.

МАЙСТАР прыйшоў праз некалькі гадзін.

— Калі ласка, зрабіце што-небудзь! У нас сапсаваўся наш любімы старадаўні тэлефон! Ён нам вельмі патрэбны! Калі ласка! — наперабой прасілі маладыя бацькі.

— Не лапачыце, зараз разбяромся, — няспешна вымавіў майстар.

Ён дастаў прыбор для «празонвання», але той нічога не паказаў. Тады ён дастаў адвэртку і адкрыў ніжняе вэчка.

локі прыкладалі халодныя павязкі, месяц схіляўся над ёй і спяваў песні. А анёлы ўсё неслі і неслі дзяўчынку некуды ў вышыню...

З першымі прамянямі сонца яна прагнулася, паглядзела на сцяну, дзе вісела карціна і тры знаёмыя ёй анёлы ўпрыгожвалі зоркамі ёлку... Дзяўчынка ўсміхнулася, злезла з ложка, узяла клей і паперу і падклеіла адарваныя вугалкі. Бацькі не паверылі сваім вачам — Ганначка ачуняла! А дзяўчынка стаяла ля сцяны і гладзіла намалеваныя анёлы.

ГЭТАЙ жа раніцай уся сям'я паехала дзякаваць старому калекцыянеру. Але крамкі ўжо не было... Там ішоў ремонт, вокны былі зафарбаваны белым. Маладыя бацькі пастукалі.

— Вам каго? — спытаў малады хлопец, які выйшаў на ганак.

— Гаспадара!

— Я гаспадар!

— Не, нам бы старога, калекцыянера...

— Старога ўжо няма. Падаткі разарылі... Я вось купіў у яго гэтую крамку. Цяпер тут фірма будзе. А ваш калекцыянер пакінуў тут усякае барахло, нейкую карцінку і нават — ха-ха! — акраец хлеба!

— Што ж нам рабіць? — зусім расхвалывалася мама Ганначкі. — Як нам падзякаваць гэтаму добраму чалавеку за выратаванне дачкі?

— Але тут жа нічога няма! Усярэдзіне ніводнага проваду, ні схемы, ніводнай дэталі! Вы мне што галаву тлуміце? — потым ён пакрыціў сам тэлефон, пастукаў па ім. — Ды ён жа, наогул, з кардону нейкага! Ён што, бутафорскі? У тэатры якім узялі ці што?..

Усе заціхлі...

— Але ён жа званіў, — нарэшце «прачунулася» маці. — Мы ж па ім размаўлялі!

— Вы што тут усе вар'яты? Як ён можа званіць, калі ён не сапраўдны?!

Абураны майстар сабраў інструмент і накіраваўся да дзвярэй. У гэты момант тэлефон зазваніў... Маленькая Ганначка падышла да яго і зняла трубку:

— Алё... Гэта вы, дзядуля? Дзядуля, я атрымала ваш падарунак. І ўжо здаровая. А вам, спадар майстар, з дыспетчарскай прасілі перадаць, каб вы падышлі да дома №3. Там для вас выклік.

Тэлефонны майстар выпусціў з рук свой чамаданчык...

Мінула шмат гадоў. Ганначка вырасла і стала знакамітым музыкантам. Яна аб'ехала ўвесь свет, і навакольныя казалі пра яе, што гэтая дзяўчынка пацалавана Богам! Але яны і думаць не маглі, што так насамрэч і было...

Ларыса КАРАСІНА.

■ Трэці ўзрост

Ганна КРАЎЦОВА сяра сваіх вышыванак.

Кожны ўзрост мае сваю прывабнасць і характэр. Трэба толькі не паленавацца і знайсці сябе ў якой-небудзь справе па душы.

Ганна Фёдараўна Краўцова, пайшоўшы на пенсію, не засулавала, не паддалася жаданню ляжаць на канапе: маўляў, сваё я ўжо адпрацавала, маю права і адпачыць. Яна працягвае актыўнае жыццё, адорваючы сябе, родных і сяброў прыгажосцю, створанай сваімі рукамі.

...Радасць ад сваёй работы Аня адчула яшчэ ў сямігадовым узросце, вышыўшы крыжыкам малодшаму брату кашульку: па палатняным полі беглі васількі і рамонкі. І сама ў школу (ужо пасля вайны, адзінаццацігадовай) пайшла ва ўласнаручна звязаным з кужалю світары. Не дзіўна, што першым яе рабочым месцам стала арцель «Чырвоная вышывальшчыца» ў Полацку. А пасля пераезду ў Віцебск Ганна ўладкавалася ў арцель «8-га Сакавіка» (сёння фабрыка мастацкіх вырабаў). Узгадвае, як неяк звярнуўся да яе малады марак, якому сабака падраў штаны — Аня так іх зацыравала, што і знаку ад сабачых зубоў не засталася. Аднойчы даверылі вышываць дробненькім блакітным крыжыкам рукаў сарочкі для Сталіна. Раней была такая завяздэнка — да дня нараджэння правядыра

дарыць яму падарункі: дыванкі і вазы з яго выявай ці кашулі (іх яшчэ называлі гуцулкамі) з вышытымі адмысловым арнамантам. І барані Бог занесці дадому той узор! Але Аня ўсё ж яго запомніла і перанесла на паперу, а потым і вышыла. Ён у яе і сёння захоўваецца.

Потым Ганна Фёдараўна прымала актыўны ўдзел ва ўзвядзенні новага ў Віцебску прадпрыемства — вытворчага аб'яднання «Маналіт», дзе і прайшло ўсё яе працоўнае жыццё. На пенсію пайшла з пасады старшага таваразнаўцы аддзела збыту. На «Маналіце» захоўваецца сцяг прадпрыемства, дзе ёю ў 1958 годзе вышыты машынный гладзю герб...

Да вышыўкі вярнулася амаль праз 50 гадоў...

Чым вызначаецца ручная работа? У ёй душа, думка, ідэя — майстар карпатліва працуе над кожным элементом. Карціны ручной вышыўкі маюць намнога вышэйшую каштоўнасць, чым масавы прадукт. Але Ганна Фёдараўна сваімі работамі не гандлюе. Яна іх дорыць. А потым стараецца ўзнавіць, бо сумуе па іх, быццам па гадаванцах. Дарэчы, яе «Аўчаркай», «Жакеем», «Парай гнядых» любуюцца ў Бельгіі, Францыі.

Ганна Краўцова — член клуба «Натхненне» пры цэнтры народных рамёстваў і мастацтваў «Задзвінне». Віцябляне і госці абласной ста-

ліцы ў час «Славянскага базару ў Віцебску» маюць магчымасць бачыць яе работы ў «Горадзе майстроў».

Час ад часу Ганна Фёдараўна наладжвае ў сваёй кватэры выстаўкі. Запрашае родных, блізкіх, сяброў, калег па былой рабоце, суседзяў. Трэба бачыць іх захапленне вышытымі пейзажамі, сельскімі цэркаўкамі і каплічкамі, кветкамі, коньмі, сабакамі, мініяцюрнымі жартоўнымі сюжэтамі: качка пад парасонам, надзьмутыя вераб'і... Але найбольш уражваюць вышытыя шарсцянымі ніткамі іконы. Вочы святых быццам сочаць за кожным тваім рухам, не даючы спатыкнуцца.

Муліна і акрылавыя ніткі рукадзельніца купляе ў краме, шарсцяныя выцягвае са старых рэчаў, уласныя сукенкі і касцюмаў. Старанна і цярпліва падбірае колеры, тон. Вышытыя сурвэткі, падушачкі-думкі, дыванкі, дарожкі, карціны робяць жыллё Ганны Фёдараўны асабліва ўтульным. Яна не ўтойвае сакрэтаў свайго майстэрства, гатова падзяліцца імі з кожным, хто зацікавіцца.

— Рукадзельце, дарэчы, цудоўны сродак ад стрэсаў, ад жыццёвай мітусні, — кажа Ганна Фёдараўна. А яшчэ — магчымасцю пакінуць пра сябе добрую памяць дзецям, унукам, праўнукам...

Таццяна КУЗЬМІЧ. Фота айтара.

Датычыцца кожнага

Карэспандэнт «Звязды» пабываў у Віцебскай дзіцячай гарадской бібліятэцы імя С. Я. Маршака і пацікавіўся тым, што чытаюць дзеці ў век інтэрнэту і мабільных гаджэтаў.

Гэтай бібліятэцы ўжо каля 50 гадоў. Знаходзіцца яна на першым паверсе жылога дома — у «хрушчоўцы» на праспекце Фрунзэ. Бібліятэка — не ўзорная ў сэнсе розных тэхнічных «ноу-хаў», а звычайная. У такіх ж у дзяцінстве хадзілі і я сам, і многія людзі, якім зараз пад 40 і больш гадоў. Дарэчы, бібліятэка працуе і для дарослых. Апошнія, да слова, дораць кнігі, у асноўным класіку: творы Пушкіна, Лермантава, Дастаеўскага, Тургенева і Талстога.

Ад «Міколкі-паравоза» да рыбы ў белых пальчатках

У гэты дзень бібліятэкар Наталля Амельчанка з вялікай радасцю аформіла ў якасці чытача майго малодшага сына, першакласніка Аляксея. Было прыемна, што ён першы са свайго класа стаў «афіцыйным наведвальнікам».

ШТО ЧЫТАЮЦЬ НАШЫ ДЗЕЦІ?

Чаму першакласнікі добра ведаюць Лунціка, а Чыпаліна і Ката ў ботах узгадваюць з цяжкасцю?

— Мы можам запісаць у бібліятэку нават двухгадовае дзіця! Не здзіўляйся, было ў нас і такое. Вядома ж, адказныя за захаванне і своечасовае вяртанне кніг у такім выпадку бацькі. Наконт таго, што ў эпоху інтэрнэту дзеці сталі менш чытаць — гэта праўда, на жаль. Але мы па-добраму змагаемся за кожнага патэнцыйнага наведвальніка, — расказвае Наталля.

Паводле яе слоў, сёння ў бібліятэках ёсць усё, што душа жадае. Пра такі скарб у сваецякі часы можна было толькі марыць. Напрыклад, творы Уладзіслава Крапівіна калісьці былі дэфіцытам, цяпер жа — толькі бяры! Як і кнігі Юрыя Сотніка (аўтар кніг для падлеткаў), Мікалая Носава (літаратурны «тата» Нязнайкі) і іншых...

Што тычыцца беларускіх аўтараў — па-ранейшаму запатрабаваныя чытачамі «Палескія рабінзоны» Янкі Маўра, «Міколка-паравоз» Міхася Лынькова...

І радуе, што хай нямнога, але ёсць сучасныя літаратары, якія пішуць для дзяцінства. Іх запрашаюць на творчыя сустрэчы. Бібліятэкары марыць, напрыклад, каб перад дзецьмі выступіла Вольга Караткевіч (яна яшчэ друкуецца пад псеўданімам Вольга Верасень). Яе кнігі як на рускай, так і на беларускай мовах вельмі падабаюцца юным чытачам.

Хвалілі бібліятэкары і кнігі аршанцаў, мужа і жонкі Трафімавых. Галіна і Сяргей — аўтары кніжак для «чамучак». У іх своеасаблівай энцыклапедыі для дзяцей можна шмат новага даведацца і дарослым. Напрыклад, ведаецца чаму чорная парэчка — ягада чорная? А чаму людзі баяцца чорнага ката? З якой прычыны Чорнае мора так назвалі? Або дзе жыве рыба ў белых пальчатках (ну, насамрэч цікава!). Пішуць Трафімавы вельмі добра і даступна. Дзеці — у захваленні.

— Паверце, мы вельмі любім сваю працу і хочам, каб дзятва чытала карысныя кнігі. А бывае, бацькі набяруць чагосьці, на мой погляд, не вельмі карыснага для дзяцей, а на просьбу ўзяць яшчэ нешта кажуць: «Самі разбяромся! Якая вам розніца, што афармляць?» Мы ж можам падказаць, якую кнігу лепш узяць для дзіцяці ў адпаведнасці з яго ўзрастам, — працягвае Наталля. — Бо ёсць кніжкі, якія прыгожа аформ-

лены, у добрай вокладцы, але нічога карыснага ў іх няма. Такія можна смела параўноўваць з «бульварнымі» раманами для дарослых.

Хто такія «залатыя чытачы»?

Перад тым, як прыйсці ў бібліятэку, разам з малодшым сынам быў у школе, дзе праводзілі віктарыну для дзяцей. Здзівіла, што дзеці з цяжкасцю адказвалі на пытанні пра герояў казак: Чыпаліна, Ката ў ботах (мой сын сказаў, што кот у чырвоных ботах)... А можа, Чыпаліна — ужо не «герой нашага часу»? Бібліятэкары мяркуюць, што Чыпаліна, як і Бураціна, дзеці пачатковых класаў павінны ведаць абавязкова.

У фондзе бібліятэкі каля 40 тысяч экзэмпляраў. У ліку іншага прыкладна 20 дзіцячых часопісаў, сярод якіх і выданні Выдавецкага дома «Звязда».

А яшчэ ў бібліятэцы імя Маршака выдаюць свой часопіс «Родничок». Натхніла на гэта вядомая віцебская аўтарка кніг для дзяцей Маіна Бабарыка, а ганаровым куратарам праекта з'яўляецца Тамара Краснова-Гусачэнка, якая ўзначальвае абласную арганізацыю Саюза пісьменнікаў.

— Часопіс «Родничок» выдаём, каб падтрымаць юных аўтараў. Там друкуем іх першыя творы, найлепшыя з якіх потым прапануем у рэспубліканскія дзіцячыя часопісы. Мы чакаем новых талентаў і заўсёды рады іх бачыць. Хай прыходзяць і прыносяць свае вершы, апавяданні, казкі, а мы іх абавязкова надрукуем, — працягвае Наталля Амельчанка.

Каб зацікавіць юных чытачоў, праводзяць розныя конкурсы. Напрыклад, сёлета адзін з іх прысвечаны юбілею Перамогі. А летась вызначалі самага актыўнага чытальніка кніг, прысвечаных 70-й гадавіне вызвалення Віцебшчыны.

Цікавыя факты пра даўжнікоў

У 1975 годзе ў адну з англійскіх бібліятэк вярнулі кнігу «Вучыся вязаць і вышываць», якую чыталі 43 гады. Але рэкорд быў зафіксаваны ў кембрыджскай бібліятэцы, куды нашчадкі чытача вярнулі кнігу праз... 300 гадоў!

Фотаздымак з гісторыяй

МЫ ЖЫЛІ НА КАМСАМОЛЬСКОЙ

«У мястэчку Смілавічы пасля вайны на Камсамольскай вуліцы, адразу за агароджай скураной арцелі, была амбулаторыя. Ля яе вечарамі, а ў нядзелі — дні напалёт, мы, дзеці, гулялі ў хованкі і вайну. У футбол ганялі нагамі пакрышку, набітую сенам. Гулялі ў гарадкі, палянку, лапту, пікара, а яшчэ праз плот скурарцелі наляталі на ранетку, запіхваючы ў кішэні і за пазуху яшчэ недаспелыя яблыкі. На ганку амбулаторыі слухалі казкі, якія сачыняў нястомны фантазёр Гарык Сарачынскі: ён марыў аб марах і акіянах. Адночы нас сфатаграфавалі настаўнік Сапар Канстанцінавіч Асановіч у двары Ярашэвічаў, што быў па дыяганалі праз вуліцу.

сталицу нашай Радзімы Маскву ад гітлераўцаў...

Драматычны лёс напаткаў і сям'ю Ярашэвічаў. Старэйшы за мяне на тры гады, Эдзік Ярашэвіч у дзяцінстве зведаў жахі Азарыцкага канцлагера. У тым жудасным балоце пад адкрытым небам пакутавала і яго сястра Нэла (мая будучая аднакласніца), старэйшы брат Алік, маці і бабуля, якая там засталася навекі. Пакуты канцлагера не прайшлі дарэмна: у дзясятым класе Эдзіка Ярашэвіча паралізавала. Але ён не зламаўся, упарта над сабой працаваў, напісаў некалькі кніг, добра маляваў, іграў на розных музычных інструментах, быў чэмпіёнам Чэрвеньскага раёна па шахматах. За сілу волі ў Смілавічах Эдзіка называлі Карчагіным. Дзякуючы гэтаму жыццярадаснаму, тале-

навітаму сябру, у якога я кожны дзень растапляў печку і гуляў у шахматы, пазней я таксама стаў чэмпіёнам раёна па шахматах. Яго брата Чэсіка (Вячаслава) у час вайны вывезлі ў Францыю, а там усынавілі. У першым класе з намі ён размаўляў на французскай мове, бо па-нашаму амаль не разумее. Іх бацька, Сігізмунд Ярашэвіч, у час вайны быў начальнікам афіцэрскай школы, дзе вучыўся паручык Войцех Ярузельскі, будучы прэзідэнт Польшчы. Палкоўнік Савецкай Арміі Сігізмунд Ярашэвіч пасля вайны адшукаў сына ў Францыі і вярнуў на Радзіму ў Беларусь... У Эдзіка Ярашэвіча я пазнаёміўся з многімі вядомымі ў СССР людзьмі. Да яго прыезджаў нават знакаміты дыктар Маскоўскага радыё і тэлебачання Юрый Левітан!

Прайшло чатыры гады пасля кровапралітнай вайны з гітлераўскай Германіяй. Хіба ў той час мог хто падумаць, што будынак амбулаторыі, дзе мы, дзеці, па вечарах гулялі, у будучыні стане родным домам для Людмілы Ваўчок, шматразовай чэмпіёнкі і прызёркі многіх паралімпіядаў!..

Відаць, аўра такая на нашай Камсамольскай у Смілавічах!

На здымку злева направа: 1-шы рад — Валік Мялешчык, 2-гі рад — Чэсік Ярашэвіч, Нэла Грыгор'ева, Нэла Ярашэвіч, Стасік Сурмачэўскі, Вова Шулякоўскі, 3-ці рад — Рая Гаравая, Галя Жукава, яшчэ нейкае дзіця (не памятаю чыё), Эдзік Ярашэвіч, Гарык Сарачынскі, Зіна Ульман, Света Сарачынская».

Уладзімір ШУЛЯКОЎСКИ.

Паважаныя чытачы! Конкурс «Фотаздымак з гісторыяй» працягваецца. Мы па-ранейшаму чакаем ад вас цікавых фота з сямейнага альбома (за выключэннем леташніх здымкаў з курорта, вясельных фотасесій і сучасных фота дзяцей). Вам ёсць што паказаць і расказаць? Давайце пагартаем сямейныя альбомы разам! Фотаздымкі з гісторыяй (не больш за тры) дасылайце з адпаведнай пазначкай на адрас: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10 а або info@zvayzda.minsk.by. Аўтар найлепшага фота з гісторыяй будзе адзначаны прызам. Арыгіналы дасланых фотаздымкаў абавязкова вяртаюцца аўтарам

Пясочніца

НА АПЯРЭДЖАННЕ

— Мамачка, дай мне хутчэй сіроп ад кашлю! — просіць 6-гадовая Рыта.
— Ты што, прастыла, кашляеш, горла баліць? — хвалюецца маці.
— Ды не, гэта я так кашаль падману: ён за хоча прыйсці — а я сіроп ужо выпіла!

3 «МЯСАМ» НЕ ПРАПАНОЎВАЦЬ!

Бабуля кладзе Ксюшы ў чай сярэбраную лыжачку.
— Гэта навошта?
— Серабро забівае шкодныя мікробы, — тлумачыць бабуля.
— Не! — рашуча адсоўвае кубак дзяўчо, — я не буду піць чай з дохлымі мікробамі!

ХТО Ё ДОМЕ ГАЛОЎНЫ

— Давай, калі мама дома, я лепш буду яе слушаць, — ціхенька гаворыць Андрусь бацьку.
— Гэта чаму?
— Інакш і мне пападзе, і табе прыляціць...

АПОШНЯЯ ЛЯЛЯКА

Тата прыйшоў забіраць дачушку з дзіцячага садка.
— Ой, татачка, — радасна кідаецца да яго малая, — як добра, што ты прыйшоў, а то мы тут гулялі ў цацачную краму і ў нас апошняя ляляка на вітрыне засталася — я!

СУМНАЯ КАЗКА

3-гадовы Даніла расказвае сам сабе казку:
— Жыў-быў мядзведзь, якога звалі Віні-Пух. Ён пух, пух — і апух...

ПАПЛАКАЎ — ДАЙ ІНШАМУ

Стрыечныя Паўлік і Аня пасварыліся. На пытанні дарослых, хто першы пачаў, ківаюць адно на аднаго. 5-гадовая Аня вырашае, што яна ў большай ступені пакрыўджаная, і пачынае плакаць «на публіку». Праз хвілінку Паўлік абурэецца:
— Аня, хопіць ужо румзаць! Цяпер мая чарга!

■ Асабістае

СИМВАЛ НЕПРЫІСТУПНАСЦІ

Яе ўзвалі за дванаццаць гадоў — будаўніцтва было завершана ў 1842 годзе. Праўда, у хуткім часе крэпасць, двухметровыя сцены якой, па першапачатковым меркаванні стваральнікаў, павінны былі забяспечыць яе непрыступнасць, з развіццём артылерыі і авіяцыі такой быць перастала і стала звычайным ваенным гарадком. У якім размяшчаліся то царскія войскі, то польскія, то савецкія...

Непрыступнай Брэсцкую крэпасць у 1941 годзе зрабілі не двухметровыя сцены і глыбокія казематы, а людзі. На захоп цытадэлі фашысцкае камандаванне адваля сваім рэгулярным войскам восем гадзін. Супраціўленне абаронцаў крэпасці доўжылася 32 дні. Немцы прайшлі ўсю Беларусь, паў Мінск, ішлі баі пад Смаленскам, а з казематаў Брэсцкай крэпасці ўсё яшчэ чуліся стрэлы. Гітлер, які наведваў цытадэль пасля таго, як яе нарэшце захапілі, не мог зразумець, як яго доблесныя войскі, якія, гуляючы, прайшлі праз усю Еўропу, у якіх хапала ўсяго: боепрыпасаў, узбраення, тэхнікі, жывой сілы — не маглі справіцца са жменькай галодных, амаль што бяззбройных, спакутаных ад смагі і ран чырвонаармейцаў. Што прымусіла савецкіх салдат насуперак усялякай логіцы і інстынкту самазахавання ісці на верную, часам пакутлівую смерць, але не здавацца на літасць ворагу?

Тое ж пытанне сёння задаюць сабе і наведвальнікі музея абароны Брэсцкай крэпасці. Ну чаму яны, гэтыя прыгожыя маладыя мужчыны, юнакі, што глядзяць з фотаздымкаў на сценах, выбіралі не жыццё — хай сабе ў палоне, але ж жыццё! — а

змаганне без усялякай надзеі на перамогу? І — смерць. Гэта сёння мы называем яе гераічнай, але для многіх і да сённяшняга дня гераізм абаронцаў крэпасці застаецца невядомай старонкай вайны: на могілках ля галоўнага манумента з 962 магільных пліт надпісы ёсць толькі на 273, астатнія — безыменныя.

Нехта назаве абаронцаў Брэсцкай крэпасці фанатыкамі (для многіх здольнасць на ўчынак, на які не здольны ты сам, адназначна з'яўляецца глупствам і фанатызмам). Нехта — героямі. Але ж героямі не нараджаюцца... Мне здаецца, што не маглі мужчыны з такімі вачыма, як на тых фотаздымках, лізаць боты ворагу за міску поліўкі, прыніжацца і стаць сведкамі ці саўдзельнікамі прыжжэння іншых дзеля магчымасці жывёльнага існавання. І ішлі на смерць — дастойную, адзіна магчымую.

Прыглядаюся да сустрэчных — і не магу не адзначыць з радасцю, што людзей у крэпасці даволі шмат. Розных узростаў — пажылых, дзяцей, моладзі, людзей сярэдніх гадоў. І не ўсе з іх прыйшлі сюды сфатаграфавана ў вайсковай форме тых часоў, узлезці на танк ці памацаць затвор пушкі. Большасць ахвярала выхадным днём, каб пахадзіць па напаярабурных казематах, пабачыць на свае вочы надпісы, што ўжо сталі гісторыяй: «Паміраю, але не здаюся», «Паміраем, не саромячыся». Паставіць свечкі ў адноўленым храме Свяціцеля Мікалая, які таксама быў аплотам абаронцаў крэпасці, за спачын душ вядомых і безыменных герояў, што загінулі тут. Пабачыць у музеі ўнікальныя дакументы, рэчы, фотаздымкі.

Вось ідзе група японцаў, уважліва прыслухоўваючыся да тлумачэнняў экскурсавода, атрымліваюцца, ім таксама цікава наша мінулае. Хоць, зрэшты, чаму наша? Гісторыя Другой сусветнай вайны — гэта старонка сусветнай гісторыі... Да нашай экскурсіі прыстройваюцца неарганізаваныя турысты і з цікавасцю слухаюць расказ пра абарону крэпасці.

Фота Анастасія Кішчука.

Сярод іх — шмат моладзі. «Света, ты глядзі: гэта сапраўдныя пагоны маршала Жукава!» — з захапленнем кажа сваёй юнай спадарожніцы малады чалавек. У задуменні прысеў на лавачку мужчына сярэдніх гадоў — гэту крэпасць мог абараняць яго дзед... З шырока расплюшчанымі вачыма слухае, як у якасці жывога шчыта фашысты павялі да ўваходу ў крэпасць жанчын і дзяцей, параненых і медыкаў, дзяўчынка гадоў трынаццаці...

Мяне заўсёды здзіўляла, што гісторыю мінулых стагоддзяў мы ведаем ледзь не па днях, напрыклад, перамяшчэнні на нашай тэры-

торыі імператара Напалеона ці забавы князёў Радзівілаў: хто, што, калі, каму, колькі... А калі справа тычыцца найноўшай гісторыі, то тут — суцэльныя белыя плямы.

Так і з Брэсцкай крэпасцю: пра яе абаронцаў свет даведаўся дзякуючы аднаму чалавеку — зноў роля асобы ў гісторыі! — пісьменніку Сяргею Смірнову, які ў пяцідзясятых гадах знайшоў тады яшчэ жывых удзельнікаў той гераічнай абароны, запісаў іх успаміны, выдаў кнігу, сабраў разам у крэпасці. Пасля чаго хоць некаторыя з невядомых герояў сталі вядомымі, а палкавому камісару Фа-

міну, лейтэнанту Кіжаватаву, што прынялі на сябе камандаванне ў тых поўных неразбярэхі дні і змагаліся да канца, было пасмяротна, а маёру Гаўрылаву ў 1957 годзе прысвоена званне Герояў Савецкага Саюза.

Але колькі гістарычных падзей, далёкіх і не вельмі, яшчэ чакаюць сваіх даследчыкаў і першаадкрывальнікаў... Бо калі выйсці за зручныя рамкі стэрэатыпаў, становіцца зразумелым, як мала мы ведаем і якія часам гэтыя веды павярхоўныя і недакладныя...

Ніна РЫБІК

■ Экслібрис «Звязды»

ПА ЖЫЦЦІ —
ІНШЫМІ ВУЛІЦАМІ

■ Не прапусціце!

«Папялушка»
XXI стагоддзя

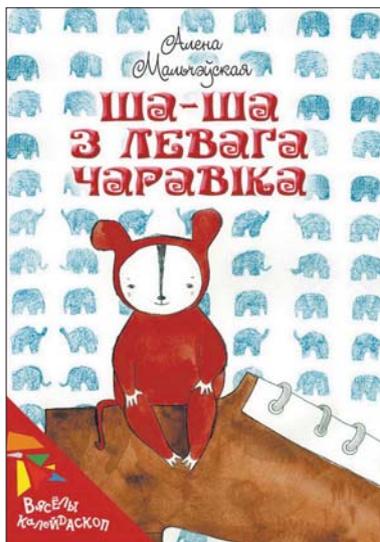
Алена Мальчэўская.

Ша-ша з левага чаравіка. — Мінск: Выдавецкі дом «Звязда», 2014. — 32 с.

А вы памятаеце сябе ў дзяцінстве? Кім марылі стаць, калі вырасцеце? Былі ў вас любімыя цацкі? Ці моцна адрозніваецца ваша светаадчуванне цяпер, калі вы ўжо выраслі, ад таго, якое было ў маленстве?

Нехта, пачуўшы гэтыя пытанні, засмяецца... Маўляў, навошта мне памятаць свае дзіцячыя клопаты і гульні? Я такі дарослы і сур'ёзны цяпер. А нехта, наадварот, засумуе, але адразу ж загадкава ўсміхнецца, бо не ўсе рысы дзіцячага светаўяўлення яшчэ страчаны. Гэта ж так хараша: верыць у чуды, мець казачных сяброў, якія дапамагаюць весела бавіць час, захоўваюць любімыя цацкі ці проста з дзіцячай бяскрыўднай цікаўнасцю назіраць за пажырамі ў метро. З такім успрыманням навакольнай рэчаіснасці змяняецца сам чалавек, па-іншаму выглядае і ўвес свет. Гэта як ісці на працу ці вучобу па новым маршруце і заўважаць, што такі знаёмы горад зусім іншы — раскрываецца з новага боку.

Як навучыцца такому светаўспрымання? Усё вельмі проста. Напачатку варта пазнаёміцца з казкамі маладой пісьменніцы Алены Мальчэўскай, што ўвайшла ў яе дэбютную кнігу «Ша-ша з левага чаравіка». Гэтае выданне — сапраўдны майстар-клас. Кніга не толькі навучыць заўважаць прыемныя дробязі ў жыцці, казачныя моманты, але і падкажа, як наву-

чыцца бачыць толькі вам вядомыя сакрэтныя знакі, прыкметы прысутнасці чароўнага загадкавага. Дарэчы, вучыцца могуць не толькі дзеці (маленькіх чытачам будзе асабліва цікава адкрываць таямніцы свету), але і дарослыя (хвілінкі таемнай радасці яшчэ нікому не шкодзілі).

Хто будзе настаўнікам і правадніком у гэты новы, чароўны свет? Натуральна, перадусім сама аўтарка, чый голас чуецца цягам дзвюх казак, што

склалі кнігу. Алена, не спяшаючыся, разважліва знаёміць чытачоў са сваімі героямі, па-змоўніцку ўсміхаецца, калі гаворка заходзіць пра маленькія дзіцячыя сакрэты. Яна піша: «На свеце ёсць таямніцы, якія павінны заставацца таямніцамі». Да ліку такіх сакрэтаў, ад якіх на душы не цяжка, а, наадварот, прыемна, можна аднесці нешта такое... «Напрыклад, што лысіна вашага настаўніка фізкультуры блішчыць, як лямпачка, а з цукеркі «Чырвоны каптурок» лепш спачатку з'есці вафлі, а толькі потым усунуць у рот начынку».

Герой казак таксама не застануцца ўбаку і на сваім уласным прыкладзе пакажуць, што прыемныя рэчы — досыць простыя і зусім бясплатныя. Да прыкладу, урач-афтальмолаг Вера з казкі «Вера і шытыя сланы» гадуе ў сваёй кватэры аж чатырох сланоў. Вядома, гэта не сапраўдныя, а лялечныя сланы, але Вера іх сапраўды гадуе: ставіцца з усёй павагай і ведае гісторыю кожнага. Слон, які заўсёды спіць, для нашай гераіні — нібыта старажытнаеігпецкая фігурка ўшэбці, што, паводле ўяўленняў, на тым свеце мусяць працаваць за гаспадара. Раней Вера часта недасыпала, але як толькі ўявіла слана, які заўсёды спіць, у ролі ўласнага ўшэбці, адразу пачала выслапацца. А ўрач-стаматолаг Лёнік баіцца мышэй, бо адзін са сланоў Ве-

ры, якога яна сама пашыла, вельмі падобны да Лёніка. Яшчэ адзін слон вельмі любіць танцаваць і вандраваць. Пра чацвёртага гадаванца Веры распавядаць не буду. Павінен жа быць сакрэт у казцы. Таму тут я сама сабе кажу: «Цс-с-с...»

А сімпатычны Ша-ша, пухнаты і круглы звярок з казкі «Ша-ша з левага чаравіка», упэўнена, увогуле мала каго з маленькіх чытачоў пакіне раўнадушным. Пра гэтага героя не напісана ў Вялікай Энцыклапедыі, ён не згадваецца ні сярод жывёл, ні сярод чароўных істотаў, ні сярод герояў казак. Але нам ужо вядома дакладна: Ша-ша існуе. Алена Мальчэўская піша: «Ён вылазіць з левага чаравіка ў розных дамах, каб навучыць таго, хто носіць гэтыя чаравікі, тром рэчам. А калі навучыць — залазіць у правы чаравік, знікае і з'яўляецца ў новай вітальні». Не трэба яго палохацца. Ша-ша вельмі вясёлы, знаходлівы, ён любіць піць малако і весела бавіць час са сваімі вучнямі. Натуральна, рэчы, якім Ша-ша вучыць сваіх часовых гаспадароў, вельмі прыемныя, але і простыя таксама. Напрыклад, рабіць зайцоў з пальчатак ці, седзячы на крэсле, боўтаць нагамі.

Хоцеце навучыцца падобным рэчам? Тады Ша-ша ідзе да вас!

Марына ВЕСЯЛУХА

У «Беларускім тэатры «Лялька» адбылася прэм'ера спектакля «Папялушка, або Крышталевыя чаравікі» па матывах казкі Шарля Перо. Спектакль паставіў мастацкі кіраўнік тэатра Віктар Клімчук, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь.

Рэжысёр упэўнены, што і ў стагоддзе «высокіх тэхналогій» казка пра Папялушку цікавая па-ранейшаму. Яна, як і дзясяткі гадоў таму, актуальная, бо вучыць цяперашняга, дабрыні і веры ў чуды.

Што цікава, у рэпертуары тэатра ёсць і спектаклі для дарослых. Напрыклад, «Загубленая душа, або Пакаранне грэшніка». У аснове яго адзін з сюжэтаў кнігі Яна Баршчэўскага «Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях». Гэта класіка беларускай літаратуры XIX стагоддзя. Нядаўна адбылася прэм'ера спектакля «Спакуса», створанага па матывах апоўвесці Антона Паўлавіча Чэхава «Чорны манаш».

Аляксандр ПУКШАНСКІ

■ А не шкодзь! 162 млн І КРЫМІНАЛЬНАЯ АДКАЗНАСЦЬ

Трох жыхароў Полацка, якія падазраюцца ў незаконным паляванні, затрымалі дзяржінспектары аховы жывёльнага і расліннага свету разам з супрацоўнікамі ДАІ. Інфармацыя пра тое, што гэтая група займаецца браканьерствам, паступала ў дзяржінспекцыю і раней. Але прыцягнуць да крымінальнай адказнасці нелегалаў не атрымлівалася, хаця двое з трох затрыманых каля года таму за парушэнне праваў былі пазбаўлены спецыяльнага права на паляванне з канфіскацыяй стрэльбаў.

— На гэты раз браканьеры скарысталіся незарэгістраванай зброяй. Мікрааўтобус, на якім яны ехалі, быў заўважаны ў Верхнядзвінскім, а потым Расонскім раёнах. Калі дзяржінспектары, якія назіралі за аўтамабілем, пачулі стрэлы і паспрабавалі наблізіцца да «Мерседэса», парушальнікі пачалі імкліва аддаляцца, — паведамілі ў Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь.

На пад'ездзе да Полацка ўцекачоў удалося спыніць. Аднак па дарозе яны паспелі выкінуць дзве стрэльбы і патроны. Як высветлілася, зламаныя застрэлілі самку лася з двума эмбрыёнамі. З тушы дасталі самаробную кулю. Такія ж былі знойдзены ў патронах у снезе каля дарогі і пазней пры вобыску — у аднаго з затрыманых дома. Паляўнічаму-нелегалу давядзецца пакрыць нанесеную прыродзе шкоду ў памеры 162 мільёнаў рублёў і адказаць па крымінальным артыкуле.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

Государственное предприятие
«УКС Фрунзенского района г. Минска»

Застройщик – Государственное предприятие «УКС Фрунзенского района г. Минска», зарегистрированное в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей 27.02.2014 № 190580553.

Место нахождения: 220073, Республика Беларусь, г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а.

Тел./факс 204-67-99, 256-64-18.

Режим работы – 8.45 – 18.00, обед 13.00 – 14.00; пятница 8.45 – 16.45, выходные дни: суббота, воскресенье.

Информация о проекте.

Проектом предусмотрено строительство 10-этажного жилого дома № 22 по генплану, расположенного во Фрунзенском административном районе г. Минска, на территории бывшей деревни Сухарево.

Предлагаются для привлечения к строительству по договорам создания объекта долевого строительства для граждан, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, 26 квартир: 10 однокомнатных (№ 6, № 10, № 22, № 26, № 30 площадью 49,21 кв. метров; № 42, № 46, № 73, № 77, № 78 площадью 44,55 кв. метров); 6 двухкомнатных квартир площадью 80,41 кв. метров (№№ 4, 8, 12, 24, 28, 32), 10 трёхкомнатных квартир (№ 76 площадью 85,41 кв. метров, №№ 47, 71, 79 площадью 85,61 кв. метров, №№ 7, 31, 35 площадью 92,75 кв. метров, №№ 5, 33, 37 площадью 92,2 кв. метров).

Цена 1 кв. метра общей площади квартиры на дату опубликования проектной декларации составляет при строительстве однокомнатной квартиры – 17 949 000 белорусских рублей; двухкомнатной и трехкомнатной квартиры – 15 750 000 белорусских рублей.

Начало строительства – 25.11.2014 года, окончание – сентябрь 2015 года.

С планировками квартир и ходом работ по строительству можно ознакомиться по адресу: г. Минск, 4-й Загородный пер., 64а, к. 102, тел. 256-64-18.

Для заключения договора необходимо:

- личное присутствие и паспорт (+ ксерокопия) лица, с кем заключается договор;

- оплата 30% стоимости объекта долевого строительства в течение 3 (трех) банковских дней с даты получения договора.

С момента опубликования настоящей декларации предложения, указанные в предыдущей декларации в газете «Звязда» от 24.02.2015 № 35 (27893), считаются утраченными силу.

Указанная в настоящей проектной декларации цена 1 кв.м. общей площади квартир и их количество считаются действительными до момента опубликования новой декларации.

УНП 190580553

Паритетбанк

www.paritetbank.by

Открытое акционерное общество «Паритетбанк» (Республика Беларусь, 220002, г. Минск, ул. Киселёва, 61а) сообщает, что 27 марта 2015 года в 14.00 часов в соответствии с решением Наблюдательного Совета ОАО «Паритетбанк» от 16 февраля 2015 года, протокол № 3, ПРОВОДИТСЯ ОЧЕРЕДНОЕ (ГODOVOE) ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ В ОЧНОЙ ФОРМЕ по адресу: Минская область, Минский район, п/о Ратомка (конференц-зал), Государственное учреждение «Санаторий «Юность» Управления делами Президента Республики Беларусь

Повестка дня:

1. О процедурных вопросах.
2. О выполнении Стратегического плана развития ОАО «Паритетбанк» на 2013–2014 годы.
3. О заключении Ревизионной комиссии ОАО «Паритетбанк» по результатам проведения ежегодной ревизии за 2014 год.
4. Об утверждении годовой финансовой отчетности ОАО «Паритетбанк» за 2014 год.
5. О распределении прибыли ОАО «Паритетбанк» за 2014 год, в том числе выплате дивидендов за 2014 год.
6. О сроках выплаты дивидендов.
7. Об итогах работы Независимых директоров в 2014 году.
8. Об избрании Наблюдательного Совета ОАО «Паритетбанк».
9. Об избрании Ревизионной комиссии ОАО «Паритетбанк».
10. О вознаграждении и компенсации расходов Независимым директорам ОАО «Паритетбанк».

Список лиц, имеющих право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, составляется на основании реестра владельцев ценных бумаг, сформированного по состоянию на 16 февраля 2015 года.

Лица, имеющие право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, могут ознакомиться с информацией (документами) по вопросам повестки дня 26 марта 2015 года с 09.00 по 13.00 часов по адресу: г. Минск, ул. Киселёва, 61а (казначейство), либо 27 марта 2015 года по месту проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров при прохождении регистрации.

Регистрация лиц, имеющих право на участие в очередном (годовом) Общем собрании акционеров, будет проводиться 27 марта 2015 года по месту проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров с 13.20 до 13.50 часов при предъявлении документов, удостоверяющих личность (подтверждающих их полномочия).

Проезд к месту проведения очередного (годового) Общего собрания акционеров рейсовым автобусом №225 (д/с Одоевского-Юности).

Телефон для справок: 288 63 31.

Лицензия на осуществление банковской деятельности Национального банка Республики Беларусь от 27.10.2014 г. № 5. УНП 100233809.

Утерянные страховые полисы СООО «Белкоопстрах» по добровольному страхованию от несчастных случаев на время поездки за границу формы 2РН, 2РП серии БМ №№ 0719838, 0719839, 0719845, 0719891, 0718982, 0747907, страховые полисы по добровольному страхованию наземных транспортных средств юридических лиц формы 2РП серии БТ №№ 0017360, 0017361, 0017362, страховые сертификаты, удостоверяющие заключение договоров страхования «Зеленая карта» серии ВУ/12 №№ 11197588, 11197555, считать недействительными.

УНП 100706519

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	Лот № 1. Здание двухэтажное кирпичное с мансардой административное, инв. № 200/С32388, общей площадью 369,0 м ² , стоимостью 1 569 090 000 белорусских рублей.
	Лот № 2. Административно-бытовой корпус, инв. № 200/С-43051, общей площадью 284,8 м ² , стоимостью 701 890 000 белорусских рублей.
	Лот № 3. Одноэтажное кирпичное здание склада, инв. № 200/С-43052, общей площадью 449,0 м ² , стоимостью 498 640 000 белорусских рублей.
	Лот № 4. Одноэтажное панельное здание с пристройкой, рампой «Склад», инв. № 200/С-43053, общей площадью 339,2 м ² , стоимостью 626 010 000 белорусских рублей.
	Лот № 5. Одноэтажное кирпичное здание склада, инв. № 200/С-43054, общей площадью 205,9 м ² , стоимостью 279 130 000 белорусских рублей.
	Лот № 6. Бытовое здание № 1 базы отдыха «Арлея», инв. № 201/С-10785, общей площадью 161,0 м ² , стоимостью 336 229 700 белорусских рублей.
	Лот № 7. Бытовое здание № 2 базы отдыха «Арлея», инв. № 201/С-10784, общей площадью 243,0 м ² , стоимостью 288 615 000 белорусских рублей

Собственник (владелец) имущества	ЗАО «Торговый дом «Двина» (УНП 300048845)
Наличие обременений	Ипотека ОАО «Банк Москва-Минск»
Местонахождение (адрес) имущества	г. Витебск, ул. Академика Павлова, 6А (Лот № 1–5) Витебская область, Городокский р-н, Стодолищенский с/с, д. Стырки (Лот № 6–7)
Место (адрес), дата и время проведения торгов	24.03.2015 в 12.00 г. Витебск, ул. Правды, 32, каб. 318
Справочная информация об организаторе торгов	Управление принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома 210101, г. Витебск, ул. Правды, д. 34 www.vitebskjust.gov.by Судебный исполнитель Ткаченко Сергей Владимирович, тел. (80212) 60 00 71, начальник отдела Бураков Игорь Вячеславович, тел. (80212) 60 09 75

Условия и порядок проведения торгов

Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано:

1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством.
2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГЮ Витобл-исполкома № 3642903001037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.03.2015 г.

Минимальная величина первого шага – 5% от первоначальной стоимости лота.

В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.

Центр
Промышленной
Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению Копыльского районного потребительского общества (продавец) проводит повторный открытый аукцион по продаже объектов недвижимого имущества, расположенных по адресу: Минская обл., Копыльский р-н, г. Копыль, ул. Минская, д. 13, в составе: ЗДАНИЕ КОНТОРЫ, инвентарный номер 642/С-3970, об. пл. 53,1 кв.м; БОНДАРНЫЙ ЦЕХ, инвентарный номер 642/С-11432, об. пл. 107,7 кв.м (д. 13 В); ЗАГОТОВЛЕННЫЙ МАГАЗИН, инвентарный номер 642/С-11431, об. пл. 248,1 кв.м (д. 13 Б).

Площадь земельного участка – 2,1974 га (предоставлен продавцу на праве аренды; ограничение: 0,3214 га – охранный зона линий электропередачи до 1000 В).

Начальная цена с НДС – 307 200 000 бел. руб.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) – 3012343265044; в российских рублях (RUB) – 3012343265028; в отделении № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона. Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, а также определения лица, выигравшего аукцион, оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Извещение о проведении предыдущего аукциона опубликовано в газете «Звязда» от 13.02.2015 г.

Аукцион состоится 25.03.2015 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 23.03.2015 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: +375 17 280 36 37; 8029 183 69 71.

Центр
Промышленной
Оценки

- Организация аукционов
- Оценка всех видов имущества

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ЗАО «Центр промышленной оценки» (организатор аукциона) по поручению Унитарного предприятия «Молодеченский пищевой комбинат» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже квасильно-засоленного пункта, общей площадью 535 кв.м, инвентарный номер 630/С-16625, расположенного по адресу: г. Молодечно, ул. Любава-Роменская, 62В.

Начальная цена с НДС – 2 290 500 000 бел. руб.

Земельный участок площадью 0,3126 га предоставлен продавцу на праве постоянного пользования для содержания и обслуживания здания специализированного для производства продуктов питания, включая напитки, и табака (квасильно-засоленный пункт) с установленными ограничениями – охранный зона линии электропередачи напряжением свыше 1000 вольт, площадь 0,0546 га.

Задаток 10% от начальной цены перечисляется: резидентами РБ на р/с № 3012343260010; нерезидентами РБ в валютном эквиваленте по курсу Нацбанка РБ на дату платежа на в/с: в долларах США (USD) – 3012343265044; в российских рублях (RUB) – 3012343265028; в ЦБУ № 507 г. Минска ОАО «Белинвестбанк», БИК 153001739, УНП 191021390, получатель платежа – ЗАО «Центр промышленной оценки».

Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 (десяти) рабочих дней после проведения аукциона.

Оплата за объект производится в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи.

Порядок проведения аукциона, оформления участия в аукционе, определения лица, выигравшего аукцион, а также порядок оплаты вознаграждения и фактических затрат на организацию и проведение аукциона оговорен в условиях его проведения, размещенных на сайте организатора торгов www.cpo.by.

Аукцион состоится 07.04.2015 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 03.04.2015 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Мележа, д. 5/2, офис 1703.

Тел.: +375 17 280 36 37; 8029 183 69 71. auction@cpo.by

РУП «ЖИЛКОММУНТЕХНИКА» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНЫХ АУКЦИОННЫХ ТОРГОВ ПО ПРОДАЖЕ СОБСТВЕННОСТИ ОАО «БРЕСТРАЙБЫТСЕРВИС»

Номер лота	ЛОТ № 1
Наименование объекта	1. Изолированное помещение (инв. № 100/D-106960), общ. пл. 190,3 м ² 2. Изолированное помещение (инв. № 100/D-106958), общ. пл. 141,0 м ²
Местонахождение объекта	1. г. Брест, ул. Советской Конституции, 1-4 2. г. Брест, ул. Советской Конституции, 1-2
Начальная цена продажи, руб. без НДС	1 233 104 000
Размер задатка, руб.	123 310 400
Условия продажи	Без условий
Продавец (Балансодержатель)	ОАО «Брестрайбытсервис»
Организатор торгов	РУП «Жилкоммунтехника» Филиал «Центр «Белтехинвентаризация» Брестское областное управление
Срок заключения договора купли-продажи	В течение 5-и рабочих дней с момента подписания протокола о результатах аукциона
Условия оплаты	В соответствии с заключенным договором купли-продажи
Номер р/с для перечисления задатка	р/с 3012105618108 руб. РБ в региональной дирекции №700 ОАО «БПС-Сбербанк» по г. Минску, код 153001369, УНП 102353509
Аукцион состоится 16 марта 2015 г. в 11.00 по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-325 Филиал «Центр «Белтехинвентаризация»	

Перечень документов, необходимых для участия в аукционных торгах, а также обязанности участника, выигравшего торги, прописаны в объявлении, опубликованном в газете «Звязда» №16 от 28.01.2015 года.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10, каб. 329 в рабочие дни с 9.00 до 17.00. Последний день приема заявлений – 16 марта 2015 г. до 10.00. Контактные тел.: 8-(0162) 23-92-59, 21-88-81.

ОБЪЯВЛЕНИЕ О ТОРГАХ

Наименование (описание) имущества и его стоимость	ЛОТ № 1. Специальный прицеп ГКБ 8350, 1986 г.в., стоимостью 13 200 000 белорусских рублей
Собственник (владелец) имущества	ЧТПУП «ФорестЛайнОрша» (УНП 391422986)
Наличие обременений	Отсутствуют
Местонахождение (адрес) имущества	г. Орша, ул. Белинского, 1а (территория завода ЖБИ)
Место (адрес), дата и время проведения торгов	20.03.2015 в 12.00 г. Витебск, ул. Правды, 32, каб. 318
Справочная информация об организаторе торгов	Управление принудительного исполнения главного управления юстиции Витебского облисполкома 210101, г. Витебск, ул. Правды, д. 34 www.vitebskjust.gov.by Судебный исполнитель Ткаченко Сергей Владимирович, тел. (80212) 60 00 71, начальник отдела Бураков Игорь Вячеславович, тел. (80212) 60 09 75

Условия и порядок проведения торгов

Лицо, желающее принять участие в торгах, до начала торгов обязано:

1. Подать письменную заявку на участие в торгах и дать подписку об отсутствии препятствий для приобретения имущества, предусмотренных законодательством.
2. Внести задаток в размере 10 процентов от стоимости имущества (по каждому лоту) на депозитный счет управления принудительного исполнения ГЮ Витобл-исполкома № 3642903001037 в ф-ле 200 ОАО «АСБ Беларусбанк», код 635, УНП 300002505, не позднее 15.03.2015 г.

Минимальная величина первого шага – 5% от первоначальной стоимости лота.

В соответствии с частью 3 статьи 401 Хозяйственного процессуального кодекса Республики Беларусь возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется покупателем имущества.

ОАО «ТОРГРАЗВИТИЕ»,

которое состоится 30 марта 2015 г. в 11.00

по адресу: г. Минск, ул. Вильямса, 45, каб. № 23.

Начало регистрации участников собрания с 10.00 до 10.30.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

1. Об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества в 2014 году и основных направлениях деятельности Общества на 2015 год.

2. Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса и отчета о прибылях и убытках за 2014 год.

3. Утверждение распределения чистой прибыли за 2014 год и выплата дивидендов за 2014 год.

4. О направлениях использования чистой прибыли в 2015 году и 1 кв. 2016 года.

5. Избрание членов Наблюдательного совета и Ревизионной комиссии Общества.

6. Определение размера вознаграждения членов Наблюдательного совета и Ревизионной комиссии.

7. О внесении изменений в Устав Общества.

УНП 100041437

Наблюдательный совет

УП «Институт «Белпромстройпроект»**ПРИГЛАШАЕТ ПРИНЯТЬ
УЧАСТИЕ В ПЕРЕГОВОРАХ**

для выполнения инженерно-геологических изысканий по объекту: «Обследование строительных конструкций для определения причин образования трещин в административном здании по ул. Харьковской, 1 и разработки мероприятий по их устранению».

Срок представления предложений — 11.03.2015 г.

Фондеранцева Наталья Семеновна, тел. 8 017 200 28 30

**РУП «ЖИЛКОММУНТЕХНИКА» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ 18 марта 2015 г.
ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ
ПРАВА ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРОВ АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА,
ПРИНАДЛЕЖАЩЕГО РУП «БЕЛПОЧТА»**

№ лота	Наименование, местоположение и краткая характеристика имущества	Начальная цена продажи, руб.	Сумма задатка, руб.	Общая площадь, м ²	Коеф. от 0,5 до 3,0	Цель использования
ЛОТ №1	Изолированное помещение на 1-м этаже помещения (инв. №100/D-93423), по адресу: Брестская обл., г. Брест, ул. Богданчука, д. 124-66	561 000	56 100	22,00	3,00	Для размещения офисов, складских помещений, оказания услуг, осуществления розничной торговли, производства (кроме вредных производств)
Предмет аукциона		Право заключения договора аренды				
Наименование арендодателя		РУП «Белпочта»				
Срок договора аренды		5 лет				
Условия		1. С победителем аукционных торгов в течение 10 рабочих дней будут заключены договора аренды нежилых помещений. 2. Стоимость права заключения договора аренды должна быть выплачена продавцу в течение 3-х раб. дней с момента подписания протокола о результатах аукциона за вычетом задатка. 3. Возместить Организатору аукционных торгов расходы по их проведению в течение 3-х раб. дней с момента подписания протокола о результатах аукциона.				
Номер р/с для перечисления задатка		р/с 3012105618108 в рег. дирекции №700 ОАО «БПС-Сбербанк» по г. Минску, код 369, УНП 102353509				

Аукцион состоится 18 марта 2015 г. в 11.00 (лот №1) по адресу: г. Брест, ул. Наганова, 10-325

Перечень документов, необходимых для участия в аукционных торгах, а также обязанности участника, выигравшего торги, прописаны в объявлении, опубликованном в газете «Республика» от 27.02.2014 года.

Размер штрафных санкций, предусмотренных Указом Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 (в ред. Указов Президента Республики Беларусь от 11.12.2009 г. №624, от 23.09.2011 г. №431, от 10.01.2013 г. №14) составляет 10 базовых величин.

Последний день приема заявлений – 17 марта 2015 г. до 17.00. Контактный тел.: 8-(0162) 23-92-59, 21-88-81.

**ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНОВ ПО ПРОДАЖЕ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ
ДЛЯ СТРОИТЕЛЬСТВА И ОБСЛУЖИВАНИЯ ОДНОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ В БОБРУЙСКОМ РАЙОНЕ**

Номер лота по порядку	Местоположение земельного участка	Начальная цена (руб.)	Размер задатка (руб.)	Расходы, связанные с подготовкой аукциона и документацией, необходимой для его проведения	Условие проведения аукциона	Характеристика земельного участка	Кадастровый номер	Инженерная и транспортная инфраструктура	Дата проведения аукциона	Последний день приема заявлений
1.	Бобруйский район, Сычковский сельисполком д. Щатково, пер. 4-й. Масловского, д. 5	8 785 826	878 583	6 547 528 (расходы возмещает победитель аукциона)	Наличие не менее двух участников	Площадь 0,1137 га	№720884012601000195	-	06.04.2015 г.	31.03.2015 г. до 17.00
2.	Бобруйский район, Вишневецкий сельисполком д. Доманово, ул. Цветочная, д. 4	11 870 352	1 187 035	2 327 414 (расходы возмещает победитель аукциона)	Наличие не менее двух участников	Площадь 0,2340 га	№720881202101000107	-	06.04.2015 г.	31.03.2015 г. до 17.00

ПРИМЕЧАНИЕ: Аукцион состоится в 15.30 по адресу: г. Бобруйск, ул. Пушкина, 215-а, 2-й этаж, малый зал заседаний. Заявления принимаются по адресу: г. Бобруйск, ул. Пушкина, 215-а, каб. 61, в рабочие дни с 08.00 до 17.00 с 1-ого дня после публикации извещения в СМИ. Информация о земельных участках по контактному телефону в г. Бобруйске: 72-05-40, 71-74-30.

Для участия в аукционе гражданин Республики Беларусь (лично или через своего представителя) в установленный в извещении о проведении аукциона срок обязан предоставить следующие документы в комиссию по проведению аукционов:

- заявление на участие в аукционе (с указанием кадастрового номера и адреса земельного участка);
- заверенную копию платежного поручения о внесении задатка (10% от начальной цены) на расчетные

счета Сычковского сельисполкома №3600712110013 в АСБ «Беларусбанк» филиал 703, код 760, УНН 700045734, код платежа 04901 или Вишневецкого сельисполкома №3600712030018 в АСБ «Беларусбанк» филиал 703, код 760, УНН 700045788, код платежа 04901;

- представителем гражданина Республики Беларусь – нотариально удостоверенная доверенность;
- при подаче документов на участие в аукционе граждане предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Порядок проведения аукциона:

1. К участию в аукционе допускаются лица, подавшие в указанные в извещении сроки соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внесшие в установленном порядке на указанный в извещении расчетный счет задаток.
2. Первая объявленная аукционистом цена пред-

мета аукциона определяется в соответствии с шагом аукциона. Торги продолжаются до тех пор, пока по новой объявленной аукционистом цене аукционный номер поднял только один участник аукциона. Аукционист называет последнюю цену и номер данного участника трижды и объявляет проданным предмет аукциона словом «продано», а участника аукциона – победителем в отношении соответствующего предмета аукциона.

3. При отсутствии лиц из участников аукциона, готовых выкупить предмет аукциона по названной цене, аукционист называет эту цену три раза. Аукцион завершается, если после трехкратного объявления новой цены предмета аукциона ни один из участников аукциона не поднял своего номера.

4. Предмет аукциона снимается с аукциона по решению комиссии или организации до начала проведения аукциона в случае отсутствия участников

аукциона либо если на объект аукциона претендует только один гражданин.

В течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона победитель аукциона обязан внести плату за земельный участок, возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его проведения, и выполнить условия, предусмотренные в решении об изъятии земельного участка для проведения аукциона и предоставлении победителю аукциона либо единственному участнику несостоявшегося аукциона, которые подлежат исполнению до обращения за государственной регистрацией в отношении земельного участка.

Всем желающим предоставляется возможность предварительного ознакомления с объектом.

КРАТКАЯ ИНФОРМАЦИЯ**ОБ ОТКРЫТОЙ ПРОДАЖЕ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ПЯТОГО ВЫПУСКА****Товарыства з абмежаванай адказнасцю «ЗахадІнвестСістэмз» (ТАА «ЗахадІнвестСістэмз»)****Общества с ограниченной ответственностью «ЗападІнвестСистемз» (ООО «ЗападІнвестСистемз»)**

г. Минск 2015 г.
1. Полное и сокращенное наименование эмитента.

На белорусском языке:
полное – Товарыства з абмежаванай адказнасцю «ЗахадІнвестСістэмз»;

сокращенное – ТАА «ЗахадІнвестСістэмз».

На русском языке:
полное – Общество с ограниченной ответственностью «ЗападІнвестСистемз»;

сокращенное – ООО «ЗападІнвестСистемз» (далее – эмитент).

2. Место нахождения эмитента, телефон, факс, электронный адрес (e-mail).

Место нахождения эмитента: Республика Беларусь, 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, третий этаж, каб. 12;

Телефон/факс: 8 (017) 346 41 37; (e-mail): info@tapas.by.

3. Основные виды деятельности эмитента.

Подготовка к продаже недвижимого имущества (код 70110 согласно Общего государственного классификатора Республики Беларусь «Виды экономической деятельности» ОКРБ 005-2006).

4. Номер расчетного счета эмитента, на который будут зачисляться средства, поступающие при проведении открытой продажи облигаций, наименование обслуживающего банка.

Расчетный счет в белорусских рублях №3012154144014 в ОАО «БПС-Сбербанк» (адрес банка: бульвар имени Мулявина, 6, 220005, г. Минск, Республика Беларусь, БИК 153001369, УНП 100219673).

5. Наименование периодических печатных изданий, определенных эмитентом для раскрытия информации и сроки таких публикаций.

Бухгалтерская отчетность эмитента будет публиковаться в газете «Звезда» в срок не позднее трех месяцев со дня окончания отчетного финансового года.

Информация о принятом решении о реорганизации или ликвидации эмитента будет публиковаться в приложении к журналу «Юстиция Беларуси» в срок не позднее двух месяцев с даты принятия соответствующего решения.

Информация о возбуждении в отношении эмитента производства по делу об экономической несостоятельности (банкротстве) будет публиковаться в печатных средствах массовой информации, учрежденных Высшим Хозяйственным Судом Республики Беларусь, в течение пяти дней с момента получения соответствующего судебного постановления.

Информация о внесенных изменениях в Проспект эмиссии будет публиковаться в газете «Звезда» в срок не позднее 7 (Семи) дней с даты государственной ре-

гистрации соответствующих изменений в регистрирующем органе.

6. Наименование депозитария, обслуживающего эмитента.

Наименование депозитария: Открытое акционерное общество «БПС-Сбербанк» (далее – депозитарий).

Место нахождения депозитария: бульвар имени Мулявина, 6, 220005, г. Минск, Республика Беларусь.

Депозитарий зарегистрирован в Национальном банке Республики Беларусь 28 декабря 1991 г. (Регистрационный №25).

Специальное разрешение (лицензия) на право осуществления профессиональной и биржевой деятельности по ценным бумагам №02200/5200-1246-1086, выдано Министерством финансов Республики Беларусь, действительно по 30 января 2022 года.

7. Размер уставного фонда эмитента.

Уставный фонд эмитента 42 240 000 (Сорок два миллиона двести сорок тысяч) белорусских рублей.

8. Дата принятия решения о выпуске облигаций и наименование органа, принявшего это решение.

Решение о пятом выпуске жилищных облигаций (далее – облигации) принято Общим собранием участников эмитента 10 февраля 2015 г. (протокол от 10.02.2015 №1).

9. Форма выпуска облигаций, объем эмиссии, количество облигаций.

Форма выпуска и вид облигаций	Бездокументарные, именные, конвертируемые 7 920 000 000 (Семь миллиардов девятьсот двадцать миллионов) белорусских рублей
Объем эмиссии облигаций	7 920 000 000 (Семь миллиардов девятьсот двадцать миллионов) белорусских рублей
Количество облигаций	1 200 (Одна тысяча двести) штук
Серия облигаций	ЗИС-5
Номера облигаций	000001-001200

10. Номинальная стоимость облигации.

Номинальная стоимость одной облигации составляет 6 600 000 (Шесть миллионов шестьсот тысяч) белорусских рублей и имеет эквивалент, равный 1 (Одному) квадратному метру общей площади жилого помещения в жилом доме №3 в составе объекта «Жилые дома, не относящиеся к домам повышенной комфортности, по индивидуальным проектам в жилом районе «Дружба» по генплану на земельном участке, расположенном в Московском административном районе г. Минск (далее – Жилой дом).

11. Цель выпуска облигаций и направления использования средств, полученных от размещения облигаций.

Облигации выпускаются с целью привлечения денежных средств юридических и (или) физических лиц на осуществление строительства Жилого дома, на финансирование иных мероприятий, связанных со строительством указанного дома, а также на пополнение оборотных средств эмитента. Денежные средства, полученные от размещения облигаций, используются в соответствии с целями их выпуска.

12. Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.

В качестве обеспечения исполнения обязательств эмитента по облигациям выступают поручительства:

- Общества с ограниченной ответственностью «Бел-ОбъектСтрой» на сумму 3 000 000 000 (Три миллиарда) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 10.02.2015 №1/15. Место нахождения поручителя: 223050, Республика Беларусь, Минская обл., Минский р-н, пос. Колодищи, ул. Чкалова, д. 37, пом. 1-2;

- Общества с ограниченной ответственностью «Агентство недвижимости «МЕГАПОЛИС» на сумму 3 000 000 000 (Три миллиарда) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 10.02.2015 №2/15. Место нахождения поручителя: 220070, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Радиальная, 54Б, 3 этаж, комн. 8;

- Унитарного предприятия по оказанию услуг «Торговый центр Пассаж» на сумму 920 000 000 (Девятьсот двадцать миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 10.02.2015 №3/15. Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, 54Б, 3й этаж, каб. 11;

- Унитарного предприятия по оказанию услуг «Белскладкомплекс» на сумму 1 000 000 000 (Один миллиард) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 10.02.2015 №4/15. Место нахождения поручителя: 223050, Минская обл., Минский р-н, пос. Колодищи, ул. Чкалова, д. 37, офис 3.

13. Период размещения облигаций.

Дата начала размещения облигаций – 23.02.2015.

Дата окончания размещения облигаций – 23.05.2018.

14. Место, время и порядок размещения облигаций.

Проведение открытой продажи облигаций осуществляется эмитентом ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по адресу: Республика Беларусь, 220070, г. Минск, ул. Радиальная, 54Б, третий этаж, каб. 12.

Открытая продажа облигаций осуществляется физическим и (или) юридическим лицам в соответствии с законодательством Республики Беларусь путем заключения соответствующего договора.

Жилищные облигации имеют право приобретать (как в процессе размещения жилищных облигаций, так и в процессе их обращения) юридические и физические лица, заключившие с эмитентом договор в простой письменной форме, предусматривающий обязательства эмитента по строительству жилых помещений владельцам жилищных облигаций.

Открытая продажа облигаций осуществляется по цене, определяемой эмитентом в зависимости от ситуации на рынке строительства и недвижимости на момент продажи жилищных облигаций, а также исходя из соотношения спроса и предложения на рынке ценных бумаг.

15. Срок обращения облигаций.

Срок обращения облигаций устанавливается с 23.02.2015 по 23.06.2018 (1216 календарных дней).

16. Дата начала погашения облигаций.

Датой начала погашения облигаций является 23.06.2018.

17. Размер или порядок определения размера дохода по облигациям, условия его выплаты.

Доход по облигациям не начисляется и не выплачивается.

18. Дата и номер государственной регистрации облигаций.

Облигации зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 03 марта 2015 г.

Регистрационный номер: 5-200-02-2513.

19. Сведения о месте, времени и способе ознакомления с проспектом эмиссии облигаций.

С более подробной информацией (проспектом эмиссии облигаций) можно ознакомиться по адресу: Республика Беларусь, 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, третий этаж, каб. 12 ежедневно (за исключением выходных дней (субботы и воскресенья), государственных праздников и праздничных дней, установленных и объявленных нерабочими в соответствии с законодательством Республики Беларусь) с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 или по телефону 8 (017) 346 41 37.

Генеральный директор
Управляющей
компании эмитента

А.Г.Савицкий

Ответственный
бухгалтер эмитента

Н.Г.Гармашук

УМЕЛЫ БАЕЦ — УСЮДЫ МАЛАДЗЕЦ!

Па гарызанталі: 1. Добры грыб белы, а ... умелы (прык.). 5. Салдату трохі трэба: солі драбок ды хлеба ... (прык.). 8. ... ды лапата — сябры салдата (прык.). 11. Тое, што і збан. 12. Той, хто служыць у тыле (разм.). 13. Умелы ... — усюды маладзец (прык.). 16. Імклівы напад войскаў на праціўніка. 17. ... на паліцы не ляжыць (прык.). 18. Нагляд, клопаты. 19. Індыец — прыхільнік індуізму. 21. Птушцы — ..., чалавеку — мір (прык.). 22. Сёння — у полі трактарыст, заўтра — у арміі ... (прык.). 25. Тое, што і пікіраванне. 27. Салдат без храбрасці, што ... без песні (прык.). 29. Спецыяльны прыбор. 30. Узнагарода за гераізм, добрасумленную службу.

Па вертыкалі: 1. Салдат спіць, а ... ідзе (прык.). 2. Першая нота музычнай гамы. 3. Пачуццё меры ў паводзінах. 4. Для салдата што ні куст, то ... (прык.). 5. Не толькі ... — і колас ворага коле (прык.). 6. Вялікі майстар сваёй справы. 7. Галушка, звараная ў вадзе або малаце. 9. Салдату ў паходзе што дзень, то ... (прык.). 10. Салдату бацька — ..., маці — служба (прык.). 14. Стойкі салдат не ведае слова ... (прык.). 15. Папярэдні накід да карціны, малюнка. 18. ... або мёд п'е, або кайданы трэ (прык.). 20. Лепш ... на полі,

чым жыццё ў няволі (прык.). 22. Стандартнае заданне, якое прымяняецца ў педагогіцы і псіхалогіі для вызначэння здольнасцяў, якасцяў чалавека. 23. Ідзі ў родны ..., там і пад елкаю рай (прык.). 24. Адрэзак часу, на працягу якога ідзе спартыўная гульня. 26. Круты бераг, роў. 28. Спінтавы раствор, які ўжываецца ў медыцыне.

Склаў **Лявон ЦЕЛЕШ**,

г. Дзяржынск.

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ПАСКА, АДКАЗЫ:
 1. Салдат. 2. Ток. 3. Такт. 4. Хата. 5. Штык. 6. Ас. 7. Клятка. 8. Назад. 9. Наволад. 10. Камандзір. 11. Назад. 12. Такт. 13. Края. 14. Назад. 15. Скіз. 16. Ас. 17. Клятка. 18. Назад. 19. Ас. 20. Смерць. 21. Такт. 22. Такт. 23. Край. 24. Тайм. 25. Рп. 26. Рп. 27. Такт. 28. Рп. 29. Салдат. 30. Піке.

Азвук народнай культуры

ад **Янкі Крука і Аксаны Катовіч**

Біць. У славян такое рытуальна-магічнае дзеянне, як «біццё», было прадстаўлена даволі шырока ў сямейна-родавых абрадах і абрадах календарнага цыклу. Яно насіла прадудыравальную і засцерагальную функцыі, а таксама спрыяла дзетанараджэнню, урадлівасці, здароўю, набыццю моцы.

Часцей гэта рытуальнае дзеянне выконвалі галінкамі дрэва або расліны: вярбы, бярозы, крапівы, а таксама выкарыстоўвалі самыя распаўсюджаныя абрадавыя прадметы, такія як хлебная лапата, пояс, венік. Маглі выкарыстоўваць таксама палку ці дубец.

На Пскоўшчыне, калі свата адпраўлялі да нявесты, бацька маладога тройчы біў яго поясам і прыгаворваў: «Не я б'ю, удача б'е!» На ўкраінскім Палессі, пакуль выпякаўся вясельны каравай, усе жанчыны, што былі ў гэты час у хаце, павінны былі танчыць, у руках адной з іх была хлебная лапата, якой яна павінна была дакрануцца (злёгка ударыць) да кожнай

з прысутных. У сербаў і балгар існаваў звычай біць нявестку падчас вясялля і перад тым, як маладыя пойдуча спаць. У некаторых рэгіёнах Беларусі і ва Украіне, каб вясельле адбылося, на заручынах сват біў палкай, цэпам ці вілкамі па сценах хаты нявесты. У палякаў існаваў звычай біць дзіця пасля хрышчэння. Бацька клаў дзіця папярком парога і злёгка сцябаў розгамі ці дубцом, каб дзіця расло паслухмяным і разумным. У македонцаў дзяцей сцябалі ў дзень святаго Ігната (20 снежня). Лічылася, што менавіта з гэтага дня пачынае расці дзень, так і дзеці з гэтага дня павінны падростаць. У сербаў дзяцей сцябалі тымі галінкамі вішні, якія ўжо расцвілі, «каб перадаць ім жыццёвую сілу гэтай расліны і прыгажосць». У Страсную пятніцу польскія хлопцы і дзяўчаты білі адно аднаго, каб цярэць пакуты, якія цярэў Ісус Хрыстос.

На Беларусі, каб пладовыя дрэвы далі добры ўраджай у наступным годзе, падчас Калядаў гаспадар павінен быў патрэсці або пабіць-пастукаць кожнае дрэва хлебнай лапатай. На Палессі гаспадар запрашаў Мароз прыходзіць і пачаставацца кісялём, пры гэтым трэба было моцна біць па шыкетніку, сцяне хаты ці па металічных прадметах: «Ма-

роз, Мароз, ідзі куццю есці, а на Пятроўку не бывай, а то будзем пугай біці». На Юр'я, калі першы раз выганялі карову ў поле, гаспадыня біла-сцябала яе галінкамі асвячонай вярбы. На Палессі ў гэты дзень цяжарная жанчына здымала свой фартух, біла ім карову і выпраўляла ў поле. На Віцебшчыне існавала правіла: перш чым адправіцца на першае заворванне, зяць павінен быў пабіць (крыху) цешчу або цесця. Гэта рабілася дзеля таго, каб вырас добры ўраджай пшаніцы або жыта адпаведна. У вёсцы Стадолічы Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці жанчыны, якія выконвалі рытуал выклікання дажджу, павінны былі біць палкамі калодзежную ваду. На Віцебшчыне рытуальнае біццё лічылі сродкам ад сурокаў. Той, хто няўмысна сурочы чалавека, павінен быў зняць свой пояс і тройчы сцябанаць хворага па паясніцы.

Разам з тым у народнай культуры існаваў шэраг забаронаў у дачыненні да гэтага рытуальнага дзеяння. Напрыклад, пад страхам смерці забаранялася біць зямлю: «...Бо зямля святая, яе Бог нам даў як матку, а матку трэ шанаваць». Забаранялася біць дзяцей, якія залезлі ў гарох. Лічылася: у таго, хто пашкадуе дзецям гэтай гародніны, «усё з'ядуць чэрві».

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	7.50	18.53	11.03
Віцебск	7.41	18.42	11.01
Магілёў	7.40	18.43	11.03
Гомель	7.35	18.42	11.07
Гродна	8.04	19.09	11.05
Брэст	8.03	19.11	11.08

Месяц

Поўня ў 20.05.
Месяц у сузор'і Дзевы.

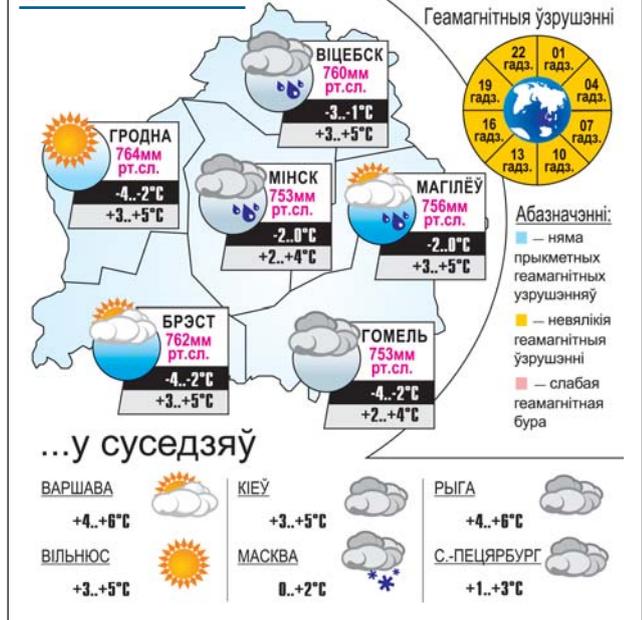
Імяніны

Пр. Васілія, Івана, Ігната, Сяргея.
К. Адрыяна, Вацлава, Фрэдэрыка.

Фота Аляксандра ШАБЛЮКА.

ЗАЎТРА

УСМІХНЕМСЯ

Больш за ўсё чараўнікі агню ненавідзяць фразу: «Ну ўсё, вылазь з-за кам'ютара!»

Двое сяброў.
 — Прывітанне, як справы на асабістым фронце?
 — Мая дзяўчына ў сексе, як цягнік на рэйках.
 — Як гэта?
 — Потым-потым, потым-потым, потым-потым...

Цяпер не пакідаю адбіткаў пальцаў.

Дзеці — кветкі жыцця :)
 Маці з дачкой (4 гады) збіраецца запісацца на прыём да стоматалага. Малая пытаецца: — А мы не заўтра пойдзем?
 — Не, паслязаўтра.
 — А давай лепш запішамся на ўчора!

Вырашыў пасмажыць яечню і хацеў пераканацца, што пацэля добра нагрэлася. Пераканаўся.

caricatura.ru

Будзь у курсе!

ДАДАТКОВЫ РАНЫШНІ ДА ГРОДНА

Беларуская чыгунка дадаткова прызначыла з 29 сакавіка ў зносінах паміж Мінскам і Гроднам ранішні цягнік міжрэгіянальных ліній эканомкласа №673/674. Па маршруце Мінск — Маладзечна — Ліда — Гродна састаў будзе адпраўляцца са станцыі Мінск-Пасажырскі ў 6.56 і прыбываць у Гродна ў 12.06. Час адпраўлення цягніка ў зваротным кірунку — 14.24, прыбыцця ў сталіцу — у 19.33. У дарозе прадугледжаны два прыпынкі — у Маладзечне і Лідзе.

Сяргей РАСОЛЬКА

Даты

Падзеі

Людзі

5 САКАВІКА

1896 год — нарадзіўся (вёска Нізок, цяпер Уздзенскі раён) Кандрат Крапіва, беларускі драматург, байкапісец, прэзаік, вучоны-мовазнаўца, грамадскі дзеяч, народны пісьменнік Беларусі (1956), акадэмік НАН Беларусі (1950), доктар філалагічных навук. Аўтар п'ес «Хто смеяцца апошнім», «Мілы чалавек», «Людзі і д'яблы», «Пяюць жаваранкі» і іншых. Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР (1941, 1951, 1971), Дзяржаўнай прэміі Беларусі (1974). Памёр у 1991 годзе.

1943 год — нарадзіўся Уладзімір Пятровіч Сыты, беларускі вучоны ў галіне кардыялогіі, доктар медыцынскіх навук, прафесар (1993). Аўтар навуковых прац па тэрапіі ішэмічнай хваробы сэрца, вывучэнні этыяпатагенезу, клініцы лячэння захворванняў, звязаных з узростам.

1946 год — жалезная заслона... Гэта палітычнае клішэ, якое азначае інфармацыйны, палітычны і пагранічны бар'ер, які на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў аддзяляў Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя краіны ад капіталістычных краін Захаду. Выраз «жалезная заслона» атрымаў распаўсюджванне дзякуючы Уінстану Чэрчылю.

Менавіта былі прэм'ер-міністр Вялікабрытаніі, выступаючы 5 сакавіка 1946 года ў амерыканскім горадзе Фултоне, ужыў гэтае словазлучэнне, надаўшы яму сэнс, які стаў класічным. Нягледзячы на тое, што выраз пра «жалезную заслону» хадзіў у Еўропе падчас абедзвюх сусветных войнаў, палітычным тэрмінам ён стаў толькі пасля таго, як Чэрчыль у сваёй фултанскай прамове сказаў: «Ад Штэціна на Балтыцы да Трыеста на Адрыятыцы на кантынент апусцілася жалезная заслона...» Гэтую «заслону» ўдалося знішчыць у канцы 1980-х гадоў дзякуючы палітыцы галоснасці і адкрытасці, якая праводзілася ў СССР і ўсходнеўрапейскіх краінах. Сімвалам канчатковага падзення жалезнай заслоны стала разбуранне Берлінскай сцяны.

Было сказана

Якуб КОЛАС, народны паэт Беларусі:

«Без змагання і няўдач нічога не даецца на свеце».

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.
 РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».
 НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
 ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287 19 19 (тэл./факс), аддзелаў: пісьмаў — 287 18 64, падпіскі і распаўсюджвання — 287 18 38, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviazda.by>;

e-mail: info@zvyazda.minsk.by, (для зваротаў): zvarot@zvyazda.minsk.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень.

Тыраж 20.012. Індэкс 63850. Зак. № 790.

Нумар падпісаны ў 19.30

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

4 сакавіка 2015 года.